

Ishaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Iz vsebine

Vrata na bližnjico v lepšo prihodnost
Zivahno vrvenje v piranski ladjedelnici
Kraška mladina je voljna delati
Potrebna je takojšnja rešitev
Koncert španskih pesmi in plesov
Občni zbori Svobode
Odločni ukrepi za povečanje kmetijske proizvodnje
Pralnica in šivalnica v Kopru
Razvojna pot kmetijskega združništva
Tako so se lotili konkretnih nalog
Zasluzeno priznanje skupnim naporom

V NEDELJO BO VELIK PRAZNIK NA NAŠI OBALI

Da bomo vedeli zakaj smo na morju

Malo nam pravzaprav ostane, kar bi bilo treba še povedati ob nedeljski otvoritvi prvih 135 metrov operativne obale v novem koprskem tovrnem pristanišču, saj je Slovenski Jadran spremljal njegovo rojstvo in rast od vsega začetka. Treba je poudariti, da je bil začetek dokaj težaven in da je bilo treba najprej premagati zapreke, kjer jih človek ne bi pričakoval. Treba je bilo ustvariti javno mnenje oziroma dokazati gospodarsko pogojenost in celo nujnost izgradnje koprskega tovrnega pristanišča glede na naraščajoči pomorski promet in prenatrpanost severno-jadranskih pristanišč, posebno Reke.

Danes ni nobenega dvoma več, da je koprsko pristanišče potrebno za splošno jugoslovansko gospodarstvo,

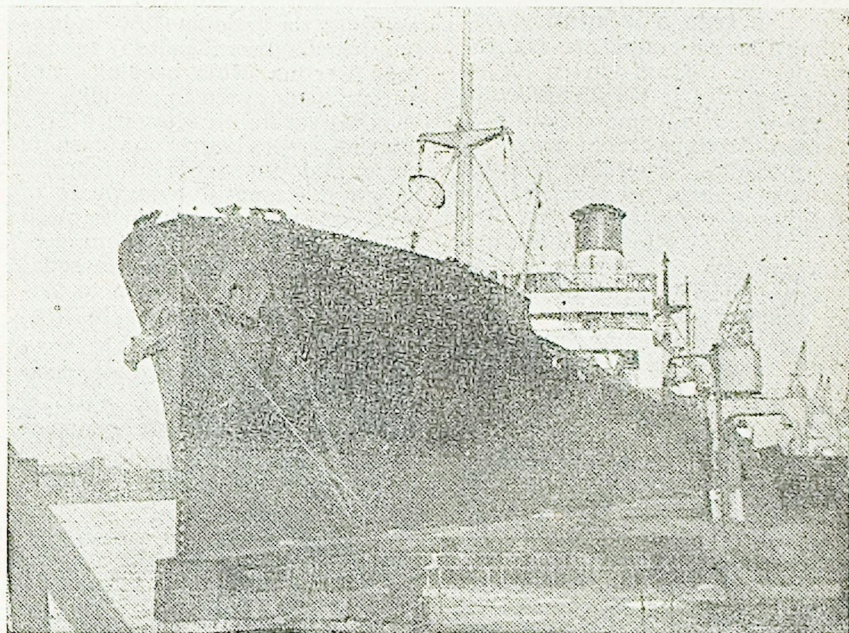
saj bo razbremenilo Reko za prevoz blaga, ki ga je to pristanišče moralo že doslej odklanjati zaradi pomanjkanja manipulativnega prostora, če je hotelo zadostiti vse večjemu povpraševanju tujega tranzita, ki prinaša našemu gospodarstvu dragocene neblagovne devize.

Novo koprsko pristanišče je posebnost svoje vrste. Posebnost zaradi zanj nekaj zelo ugodnih dejstev. Podatki namreč kažejo, da je to največja gradnja te vrste v Jugoslaviji, za originalnost, ekonomičnost in solidnost gradnje pa je dobilo celo priznanja znanih tujih strokovnjakov s področja pristaniških gradenj. To je hkrati tudi veliko priznanje našim strokovnjakom in vsem delovnim ljudem, ki so pri gradnji sodelovali. Pri nas ni navada, da bi kovali v zvezde posamezne člane kateregakoli delovnega kolektiva, kadar se kot celota posebno postavi, kot se je postavil s to gradnjo delovni kolektiv Vodne skupnosti Koper. Kljub temu pa ne moremo mimo mnogih posameznih članov tega kolektiva, ki so si posebno poštrevno prizadevali, da smo ga lahko začeli graditi in da da je pristanišče kot ideja oživelo, se bo gradnja tudi nadaljevala.

Na prvem mestu je treba omeniti direktorja Vodne skupnosti Danila Petrinjo, ki je vso svojo življenjsko silo vložil v napredek Vodne skupnosti in posebej izgradnjo pristanišča ter s pravo partizansko vztrajnostjo uspel zgraditi delovni kolektiv z zadostnim številom strokovnjakov, da se je lahko spoprijel s to zahtevno nalogo. Nekatere njegove naložbe sodelavce vam predstavljamo na 3. strani,

za vse pa bi bilo v listu premalo prostora, če bi jih hoteli naštevati. Hkrati z napredovanjem gradnje pa so se izgrajevali tudi ljudje, ki so ga gradili — zgrajevali so se strokovno in politično. Vzgojevali so se v demokratičnem duhu, postajali so zavestni upravljavci v podjetju in mojstri svojega dela na gradbišču. Ob zaključku del prve etape je bil zato praznik tudi za delovni kolektiv: nad 60 članov je opravilo polkvalifikacijske izpite, 30 jih je bilo sprejetih v članstvo Zveze komunistov. Njim je nova luka že zdaj bogato povrnila vlozeni trud.

Vsega bogastva, ki ga bo novo pristanišče v raznih oblikah dajalo skupnosti, seveda zdaj še ne moremo videti. Slutimo pa ga in zato vemo, da delamo prav, ko si prizadevamo za njegovo nadaljnjo graditev. rb

Velika čezoceanka Splošne plovbe Piran — P/L »GORICA« — bo v nedeljo sodelovala pri slovesni otvoritvi novega koprskega pristanišča in bo kot prva čezoceanska ladja privezana ob novo pristaniško obalo

Odperta je morja široka cesta

Severni del Kopra je v minuti živa podoba bujne rasti naše socialistične domovine. Sredi ruševin poprejšnje nezasišane zaostalosti dvigajo delavci naših gradbenih podjetij s svojimi mišičastimi rokami novi del mesta s sredstvi, ki so jih ustvarili naši delovni kolektivi ter jih s sklepi svojih samoupravnih organov namenili za izgradnjo stanovanjskih gigantov. Ko prihajajo na naše morje ljudje iz drugih krajev, ko vidijo, kako naglo spodrija vrsta visokih stanovanjskih blokov s svojo slikovito mediteransko barvitostjo poprejšnje neugledne podrtije, prijetno presenečeni pravijo: to je pa kar čez noč nastalo! In prav tako pravijo, ko jim pod temi novogradnjami z morja pritegne pogled brnenje Petra Klepca na novi del koprskega pristanišča.

Tudi prvih 135 metrov operativne obale je tako rekoč nastalo kar čez noč. Bili pa bi zelo krivični, če bi ne pojasnili, da samo od sebe ne nastane nič: da je namreč svobodna slovenska obala dobila ta prvi del čezoceanskega pristanišča, so bila potrebna znatna sredstva družbe, razen tega pa je bila za samo izgradnjo tega pomembnega pomorskega objekta potrebna posebna zavest in izredna poštrevnost graditeljev, Vodne skupnosti v Kopru. Vodstveni in tehnični kader te skupnosti je bil ves čas gradnje dan in noč na nogah, ne da bi za to pričakoval posebno nagrado. Prav tako so v delovnem poletu tekmovali delavci, ki so morali v naporni borbi z morjem obvladovati nešteto hudih težav. Ko bomo v nedeljo graditeljem stisnili roko in čestitali k doseženemu uspehu, se jim bomo zahvalili za vso njihovo poštrevnost in za njihovo izreden dar naši socialistični skupnosti.

Nedeljsko slavlje ob otvoritvi novega koprskega tovrnega pristanišča bo za nas vse velik praznik pomembne delovne zmage, ki odpira na svobodni slovenski obali novo obdobje za naše mlado, krepko se razvijajoče pomorstvo.

Predsednik Tito odpotoval v Indonezijo

Predsednik republike Josip Broz-Tito je v torek popoldne odpotoval na uradni obisk v Indonezijo ter nekatere druge dežele Azije in Afrike. Predsednik Tito in člani njegovega spremstva so se vkrcali v dubrovniškem pristanišču Gruž na ladjo Galeb, ki jo spremljata rušilec Split in trgovska ladja Lovčen.

V uradnem spremstvu predsednika republike so predsednik Ljudske skupščine Črne gore Blažo Jovanović, zvezni ljudski

poslanec Ivan Maček, član Zveznega izvršnega sveta Slobodan Penzić, državni podsekretar za zunanje zadeve Veljko Mičunović in generalni sekretar predsednika republike Leo Mates.

Z uradnim spremstvom potujejo tudi šef protokola kabineta predsednika republike Zdenko Štambuk, generalna podpolkovnika Miloš Šumonja in Milan Željelj ter univ. prof. dr. Božidar

Lavrič. S predsednikom Titom je odpotovala tudi njegova soproga.

V pristanišču Gruž so se od predsednika Tita poslovili številni visoki državni in politični funkcionarji ter množica Dubrovčanov, ki mu je priredila priščno slovo, ko je ponovno odšel na pot utrjevanja vezi med našimi ljudstvi in svobodoljubnimi narodi Azije in Afrike.

POLITIČNA ZDRUŽITEV OBČIN SEŽANA, KOMEN IN DIVAČA

Kras ima že skupno politično vodstvo

V sredo, 26. novembra, je bila v Sežani občinska konferenca SZDL, ki ji je prisostvovalo okrog 175 delegatov in gostov iz sežanske, divaške in kopenske občine. S tem, da so na konferenci izvolili skupen plenum SZDL za te občine, je bilo dejansko zaključeno politično združevanje treh občin kot priprava za ustanovitev nove teritorialno upravne enote v koprskem okraju: nove sežanske občine.

Izvolitev plenuma SZDL ni bila zgolj formalnost. Konferenca kot celota je dobila še posebno

obeležje s temeljitim obravnavanjem o dosedanjem delu osnovnih organizacij in občinskih odborov ter v zaključkih, ki predstavljajo smernice bodočega dela Socialistične zveze na območju nove občine.

O dejavnosti SZDL v preteklem letu so poročali Rado Sosič za Sežano in njeno občino, Jernej Hreščak za divaško občino in Milan Abram za tiste kraje kopenske občine, ki bodo priključeni k bodoči sežanski občini.

V 45 osnovnih organizacijah SZDL na območju sežanske občine je 5377 članov, v 20 organizacijah SZDL v divaški občini je 2896 članov in v 13 organizacijah SZDL v kopenski občini 1399 članov. Čeprav se je v zadnjih mesecih število članov povsod močno povečalo, bo še vedno potrebno stremeti za tem, da bo v tej najbolj množični družbeni organizaciji vključen sleherni delovni človek. V tem pogledu naj bi služile za zgled osnovne organizacije v Orleku, Dutovljah, Selah, Kobdilju, Stomažu, Razgurih, Lisjakih, Tomaju, Lipici, Hruševici, Lukovcu in drugod, kjer so vsi volivni upravičenci tudi člani SZDL.

Delo v posameznih organizacijah SZDL je bilo v zadnjih mesecih usmerjeno na vsa področja družbene dejavnosti, vendar pa se je njegov vpliv čutil ponekod močnejše, drugod šibkeje — to je bilo pač odvisno od tega, kakšne neposredne naloge so si zadale osnovne organizacije in s kakšno vztrajnostjo so se borile za njihovo izpolnitev.

Gospodarsko področje z vsemi (Nadaljevanje na 9. strani)

VABILO OBČANOM MESTA KOPER

Po dograditvi prvega odseka novega koprskega tovrnega pristanišča bo v nedeljo, 7. decembra 1958, priplula vanj prva čezoceanska ladja.

Ta zgodovinski dogodek, ki odpira našemu mestu nove perspektive nadaljnjega gospodarskega razvoja, želimo primerno proslaviti.

Zato vabim vse občane, da sodelujejo pri okrasitvi mesta, da razobesijo zastave in prisostvujejo slavnostnemu sporedu otvoritve tovrnega pristanišča ter priveza prve čezoceanske ladje na svobodni slovenski obali. Posebej vabim upravniške javnih lokalov, da za ta dan ustrezno priredijo in okrasijo izložbena okna in odprte poslovne prostore.

Začetek slavnosti bo ob 10. uri na novi operativni obali.

Predsednik ObLO Koper
Miran Bertok, l. r.

Kakor so pridni delavci Vodne skupnosti Koper gradili pristanišče, tako so se pri tem tudi sami izgrajevali. Med delom namreč niso pozabljali na učenje, na politično in strokovno izobrazbo, na kulturno-prosvetno delo. Tako je nad 60 članov kolektiva minuli torek z uspehom opravilo strokovni izpit za polkvalificirane delavce (glej sliko na 4. strani), poseben praznik pa je bil zanje v sredo, ko je bilo hkrati 30 članov kolektiva sprejetih v članstvo Zveze komunistov Jugoslavije. Zda je v Vodni skupnosti kar 75 članov ZK — na sliki jih vidimo pred slovesnim sprejemom novih članov minulo sredo popoldne pred sedežem Vodne skupnosti v Kopru s sekretarjem občinskega komiteja ZK Karlom Strukljem

Sprejem DO SVETU

**EDVARD KARDELJ
BO NADOMEŠČAL
PREDSEDNIKA TITA**

Zvezni izvršni svet je sklenil, da bo predsednika republike Josipa Broza-Tita med njegovim potovanjem v Indonezijo in nekatere druge prijateljske države Azije in Afrike nadomeščal podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj.

Afriški narodi se trgajo iz spon

Pokrajinska skupščina francoske posesti Ubangi-Sari v Ekvatorialni Afriki je razglasila svojo deželo za neodvisno ozemlje z imenom Srednjeafriška neodvisna republika. Skupščina je izvolila dosedanjega predsednika samoupravnega vlade Bartolema Bogando za prvega predsednika nove republike in sklenila, da se država priključi Francosko-afriški skupnosti.

To je zdaj že sedma francoska posest, ki je sprejela podoben sklep, pričakujejo pa, da se jim bodo do konca tega leta pridružile še štiri, tako da bo nova skupnost obsegala okrog 8 milijonov kvadratnih km ozemlja z okrog 28 milijoni prebivalcev.

Svoboda tako združenih bivših francoskih posesti je sicer še zelo omejena, ker ima Francija v svojih rokah še vedno obrambni resor, zunanjo politiko, finance in promet te skupnosti, vendar pa je sedanji korak že dokaj velik napredek v boju teh dežel za svojo samostojnost.

Vse okrog Berlina

Sovjetski zunanji minister Gromiko je konec preteklega meseca izročil veleposlanikom ZDA, Velike Britanije in Francije noto sovjetske vlade o proglasitvi zahodnega dela Berlina za svobodno

mesto s posebno vlado. Prepis te note so izročili tudi diplomatskim predstavnikom vseh dežel, ki so v diplomatskih stikih s SZ, med temi posebej zahodnonemškemu veleposlaništvu v Moskvi, kakor tudi predstavnikom vseh članic OZN.

Nota vsebuje predlog, naj bi Berlin imel vlado, ki bi sama vodila vse gospodarske, administrativne in druge zadeve na področju mesta, štiri zasedbene sile in tudi obe Nemčiji pa bi se zavezale, da bodo spoštovale takšen državnopravni položaj zahodnega Berlina. Nota predlaga, naj bi Sovjetska zveza in zahodne sile takoj začele z razgovori o berlinskem vprašanju, najkasneje pa v obdobju prihodnjih šestih mesecev. Razumljivo je, da je ta sovjetski memorandum vzbudil v mednarodnem političnem življenju veliko zanimanje, za sedaj pa vlade zahodnih držav in Zahodne Nemčije predlog le proučujejo.

Vnebojvestah

DUNAJ — Na pokrajinskih volitvah na Gradiščanskem je dobila največ glasov avstrijska ljudska stranka in sicer 73 tisoč, 72 tisoč je dobila socialistična stranka, medtem ko so komunisti zbrali samo 1927 glasov. Gradiščansko je izrazil poljedelski predel.

CAPE CANAVERAL — Ameriška mornarica je te dni naredila statičen poskus z raketo tipa »Vanguard«. Pravi, da takemu poskusu navadno sledi prava izstrelitev rakete.

METZ — Velika eksplozija v francoskem rudniku Saint Charles je zahtevala 11 smrtnih žrtev, 20 oseb pa je bilo ranjenih.

CHICAGO — Bivši demokratski predsedniški kandidat Adlai Stevenson se je zavzel za razgovore med ZDA in Sovjetsko zvezo in izrazil željo, naj bi sovjetski ministri predsednik Nikita Hruščev obiskal ZDA.

KAIRO — Na sestanku mladinskih predstavnikov 17 afriških in azijskih dežel so sklenili, da bodo februarja sklicali mladinsko konferenco, na kateri bodo sodelovali zastopniki 72 afriško-azijskih mladinskih organizacij.

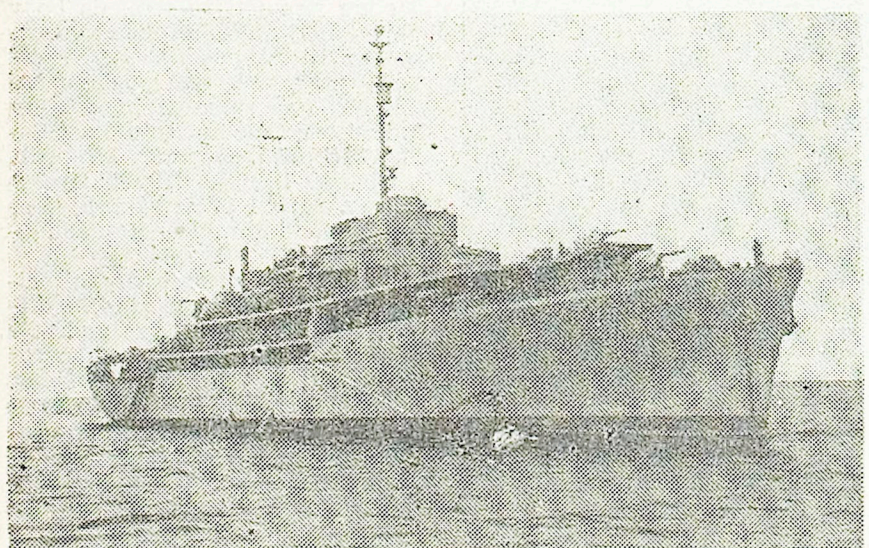
PARIZ — Te dni so razglasili neodvisnost Sudana in ga vključili pod imenom Sudanska republika v Francosko-afriško skupnost. Za Madagaskarjem je Sudan druga francoska kolonija in prva v zahodni in ekvatorialni Afriki, ki si je izbrala ta način ureditve svojega novega državnopravnega položaja.

AKRA — Predvideno je, da se bosta združili Gana in Gvineja v eno državo.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bračak. Tiska tiskarna CZP Primorski tisk Koper

V Bad Kreutzachu v Zahodni Nemčiji sta se minuli teden sestala kancelar Konrad Adenauer in francoski premier De Gaulle. Razpravljala sta o skupnem evropskem tržišču, o coni svobodnih trgovinskih izmenjav in o zadevah, ki jih bodo te dni pretresali zunanji ministri Evropske skupnosti. Na sliki so od leve na desno zahodnonemški zunanji minister Von Brentano, Adenauer, De Gaulle, Louis Joxe in zahodnonemški minister za gospodarstvo Ludwig Erhard.

»Galeb« spet pelje predsednika Tita na obisk v prijateljske dežele

Preusmeritev na desno v Franciji

V nedeljo je bil v Franciji drugi del parlamentarnih volitev, na katerih je bilo izvoljenih 465 poslancev. Glasovalo je nekaj več kot 15 milijonov volivcev, medtem ko se je glasovanja vzdržalo 5 milijonov volivcev, to je skoraj 25 odstotkov. Zveza nove republike je dobila 188 poslanskih sedežev, neodvisni 120, ljudsko-republikansko gibanje 44, socialisti 40, radikal-socialisti 13, demokristjani 13, komunisti 10, druge levičarske stranke 10 in ostala desnica 27 sedežev. V novi skupščini je 337 poslancev, ki so bili sedaj prvič izvoljeni v parlament.

Mladinske politične šole

V Kopru je bila sredi minulega meseca ustanovljena na pobudo ideološke komisije pri okrajnem komiteju LMS prva mladinska politična šola v našem okraju. Namen te šole je usposabljanje mladih ljudi za delo v organizacijah Ljudske mladine, ki se na najrazličnejših popripiših dejavnosti vsak dan srečujejo s številnimi problemi.

Učni program obsega proučevanje politično-ekonomskih odnosov današnjega sveta, gospodarski razvoj Jugoslavije, idejne osnove ZKJ, zgodovino delavskega gibanja ter proučevanje programskih načel mladinske organizacije.

Podobna mladinska politična šola je bila pred kratkim odprta tudi v Piranu in jo obiskuje okrog 20 mladinskih aktivistov. Večina izmed njih je delavcev. Ideološka komisija pri OK LMS Koper pa sedaj pripravlja ustanovitev takšnih šol tudi v drugih središčih koprškega okraja.

Kaže, da bo Soustellova zveza nove republike skupno z neodvisnimi ter z 71 poslanci iz Alžira imela absolutno večino. Medtem ko so imeli socialisti prej 100 poslanskih mandatov, jih imajo sedaj samo 40, komunisti pa le 10 od prejšnjih 150.

Te volitve so dokazale, da se je Francija usmerila v desno, česar niso pričakovali niti najboljši poznavalci francoskega javnega mnenja in francoske politike. Francoski ministrski predsednik

nik general De Gaulle je ponovno potrdil svojo odločitev, da bo kandidiral za predsednika republike, ker sedanji predsednik republike Coty ne bo vložil svoje kandidature na predsedniških volitvah, ki bodo 21. decembra t. l. Predsednika republike bo volilo 70.000 »velikih volivcev«, to je poslancev, senatorjev, občinskih svetnikov in delegatov občinskih svetov velikih mest.

Politični opazovalci se sprašujejo, kakšen bo politični program Zveze nove republike, ki je dobila največ poslanskih sedežev. Na splošno prevladuje mišljenje, da bo v bodoče imel glavno besedo Soustelle, ki je eden izmed najresnejših kandidatov za bodočega predsednika vlade.

Novice TRŽASKEGA

Na zasedanju komisije za gospodarska vprašanja tržškega pokrajinskega sveta so predstavniki demokristjanov in komunistične partije obravnavali svoja stališča do različnih perečih gospodarskih tržških vprašanj in so zlasti obširno razpravljali o ustanovitvi proste cone. Medtem ko

so predstavniki KPI vztrajali na svojem dosedanjem stališču in predlagali, da bi pokrajinski svet zahteval ustanovitve integrirane proste cone, so predstavniki demokristjanov odločili vsako razpravo o tem, češ da obstajajo prehode težave valutnega značaja. Menijo namreč, da bi integralna prosta cona, ki naj bi zajela celotno tržško področje, privedla do velikih valutnih izgub, ker bi se tržški prebivalci in delno tudi industrija oskrbovali na svetovnem tržišču. Te trditve pa niso točne, saj je znano, da je tržško pristanišče prav glede valutnih dohodkov in izdatkov močno aktivno in da bi torej valutna vprašanja ne smela predstavljati težav.

Prefekturni komisar dr. Mattucci je zavrnil proračun ACEGAT za leto 1959, ki ga je sestavil upravni odbor podjetja. Ta proračun je sicer na prvi pogled aktiven, vendar pa v resnici skriva stvarno pasivo s posebno postavko: izredni prispevek občine 492 milijona lir.

V torek zvečer je bila v Avditoriju otvoritev nove sezone Slovenskega narodnega gledališča v Trstu. Člani SNG so uprizorili Dina Dardija prosto interpretacijo v treh delih po romanu F. M. Dostojevskega »Zločin in kazen«. Predstava je dokaj kritično občinstvo zelo navdušila, saj je bila dobro naštudirana in je pritegnila pozornost tudi zaradi uspešne dramatizacije italijanskega publicista Dina Dardija zahtevnega dela ruskega pisatelja. Delo je prevedel dr. Andrej Budal, režiral je Jože Babič, izvajali pa so ga člani SNG in številni igralci-amaterji.

Znani tržški slikar Lojze Spagal je te dni otvoril v umetniški galeriji »Al Torcoliere« v Rimu samostojno razstavo, za katero vlada veliko zanimanje.

Ljudska knjižnica pri Sv. Jakobu se je odločila, da bo vsak ponedeljek pridelila »Srečanja s čitatelji«. Na teh kulturnih večerih bodo čitatelji seznanjeni s knjižnim bogastvom knjižnice in imeli možnost, da bodo razpravljali o raznih kulturnih vprašanjih.

V soboto popoldne je bila prva seja novega občinskega upravnega odbora, ki je bil izvoljen na seji občinskega sveta 13. oktobra. Ob tej priložnosti je župan dr. Franzil omenil programsko točko tristranskega dogovora, ki je osnova dela novega odbora. Pred to sejo pa je bila na tržškem magistratu svečanost, ko je novi župan dr. Franzil uradno prevzel upravne posle od dosedanjega prefekturnega komisarja dr. Mattuccija. Tako se je začelo redno poslovanje nove občinske uprave, od katere pričakujejo vsi tržški občani, da bo delala v korist občine in njenih prebivalcev.

Delavska zbornica CGIL je predlagala pristojnim organom, naj bi v ladjedelnici Sv. Justa uvedli komisarsko upravo in naj bi dodelili državni kredit za dograditev že naročenih ladij.

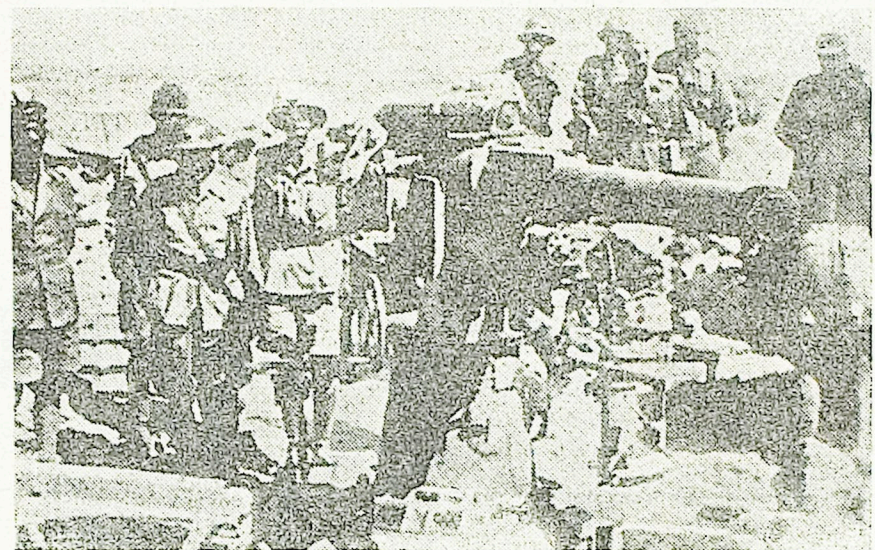
Strahotna nesreča v Chicagu

V ponedeljek je izbruhnil požar v eni izmed šol v Chicagu. Po nepopolnih podatkih je med požarom izgubilo življenje 88 otrok v starosti od 9 do 15 let, medtem ko jih je kakih 100 hudo ranjenih. Domnevajo, da gre ali za sabotžo ali za nesrečo zaradi nepazljivosti, ker je bilo v šolskih kletkah nekaj sodov bencina. Zaradi nenehnih eksplozij in podiranja zidov sicer trdno grajene šole so si gasilci zaman prizadevali, da bi požar omejili.

OBVESTILO

Društvo gradbenih inženirjev in tehnikov vabi vse člane in koprsko javnost na predavanja o problemih izgradnje pristanišča ter drugih urbanističnih problemih Kopera.

Predavanja bodo v gledališki dvorani v soboto, 6. decembra, ob 16. uri.

Poročali smo že, da so Italijani hudo zamerili upokojenemu angleškemu maršalu Montgomeryju opisovanje italijanske vojske, s katero se je bojeval med zadnjo vojno v Afriki. Zdaj nekateri italijanski časopisi vodijo polemično kampanjo in branijo čast italijanskega vojaka. Med drugim brskajo zdaj po zgodovini afriškega spopada in prinašajo tudi številne fotografije iz dni, »ko so Angličji bežali pred Italijani«. Gornja slika je ena izmed njih in predstavlja italijanskega generala Bastica ter nemškega Rommela sredi Tobruka, iz katerega so pravkar osovinski vojaki izgnali zavezniške pod poveljstvom Montgomeryja. Hkrati so zapisali, da so samo v bitki za Tobruk zaplenili vse pozicijsko orožje, osvojili številna skladišča živeža, materiala in goriv ter zajeli šest angleških generalov. Vsekakor kaže, da obujanje takšnih spominov ne more najugodnejše vplivati niti na notranje, kaj šele na zunanje odnose

NAŠ ZUNANJEPOLITIČNI KOMETAR

Poslanstvo miru in prijateljstva

Pravzaprav bi lahko rekli še več, ker pri obisku predsednika naše republike ne gre samo za utrjevanje miru in dejavnega sožitja med našimi in drugimi narodi, marveč gre za sklepanje in utrjevanje prijateljskih vezi med državami, ki vsaka po svoje in na svojstven, svojim razmeram ustrezen način, gradi svojo državnost, svojo neodvisnost in enakopraven položaj v družbi vseh dežel sveta.

Posebno gre za utrjevanje prijateljskih vezi, ki so z nekaterimi deželami že vzpostavljene. Gre za obnovitve osebnega stika med državniki, ki

se pri izgrajevanju svoje dežele izogibajo blokovski pripadnosti, se pravi, izogibajo se članstvu v različnih paktih in skupinah, ki na politični podlagi grupirajo največkrat gospodarsko odvisne dežele in s tem ustvarjajo vzdušje nezaupanja, bolj ali manj prikritih sovražnih podtikanj, vzdušje politične nestabilnosti in celo nevarnosti za mir na določenem kraju sveta, kar se prav lahko spreverže v večji spopad. Zato lahko rečemo, da so osebni stiki med državniki samostojnih dežel izven blokov, med državami, ki zagovarjajo in praktično uveljavljajo idejo aktivne koeksistence, toliko bolj koristni za svetovni mir.

Vedno več pristašev ima v svetu ta politika. Njeni najiskrenejši zagovorniki so prav tiste dežele, ki so se komaj otresle tujega gospostva, ker prav te zelo dobro vedo, kaj je gospodarska in s tem seveda politična odvisnost od druge države ali skupine držav. Ni pretirano, če rečemo, da je vsem tem državam, ki so se pravkar otresle tujega gospostva ali ki se ga še otresajo, Jugoslavija vzor, kako se je treba boriti za svojo neodvisnost, za enakopravnost vseh narodov, za svoj položaj v svetu. Zato bo predsednik Tito doberdošel gost v teh deželah, kjer si delovni ljudje prizadevajo, da bi se čimprej otresli krute dediščine tujega izkoriščanja svojega bogastva, da bi se čimprej otresli politične odvisnosti in si zgradili svojo državnost, svoje gospodarstvo, kulturo in druge človeške dobrine, ne da bi morali za to žrtvovati svojo svobodo oziroma jo kakorkoli utesniti.

Naš »Galeb« je torej razpel svoja krila in nosi v goste k prijateljem mirovnega poslance, poslance dobre volje, ki bo odkritega srca pozdravil nove in stare prijatelje. Prva postaja je pravkar Port Said, kjer je našega predsednika republike pozdravil predsednik Združene arabske re-

publike Gamal Abdel Naser. To je bil pristrčen sestanek dveh mož, ki vesta, kaj hočeta in ki ju ni na njun vodilni položaj pripeljala modra kri in prirojena pravica, marveč volja za svojo svobodo borečega se ljudstva. Zato za njima stoji vse ljudstvo in od njunih razgovorov pričakuje tudi se tesnejšega sodelovanja v obojestransko korist ter v korist svetovnega miru in blagostanja.

Tako je z našimi odnosi do Združene arabske republike, takšni so tudi stiki z Indijo, Indonezijo, Burmo, Etiopijo in drugimi državami, kar v praksi pobja teorijo blokovskih doktrinarjev v svetu, da obstoj neodvisnih držav izven blokov ni mogoč in da mora biti njihova zunanja politika v primeru takega poskusa nujno politika nevtralnosti, politika pasivnega odnosa do vseh mednarodnih vprašanj. Stiki med našo državo in prijateljskimi deželami Azije in Afrike pa še malo niso nevtralistično pasivni in morda prav to ne ugaja nekaterim doktrinarjem ali njihovim gospodarjem. Politika aktivne koeksistence namreč ne povezuje držav v neki tretji blok, marveč gre za to, da razbije tudi obstoječe politične bloke in usmeri svet h konstruktivnemu sodelovanju na vseh področjih življenja v korist svetovnega miru in napredka v dobro vsega človeštva. To torej ni deklarativna pacifistična politika, marveč je praktično utrjevanje miru in enakopravnega sodelovanja v razvijanju vseh dobrin in znanstvenih izsledkov v korist človeškega rodu ne glede na stopnjo tega razvoja, na politično prepričanje, vero, barvo kože in podobne predsodke, ki danes še razdvajajo človeštvo v njegovi prizadevanjih za lepše življenje.

Da je tako, že zdaj pričajo praktične izkušnje s poti, ki jo hodi naša dežela; ta praksa pravkar doživlja svoje potrdilo v poslanstvu, ki ga je na »Galebu« nastopil naš Tito. rb

PO OVINKIH IN TEŽAVNI POTI VNDARLE — NA MORJE

Vrata na bližnjico v lepšo prihodnost

Nekaj kratke zgodovine razvoja slovenskega pomorstva ob otvoritvi novega pristanišča

Minulí četrtek je predaval v dvorani koprškega gledališča svetnik za pomorstvo pri OLO Koper Franc Potočnik o pomorstvu in pomorskem gospodarstvu v naši republiki. Zanimivo predavanje, posvečeno otvoritvi novega pristanišča v Kopru, žal, ni bilo dostopno večini naših bralcev. Zato posredujemo izvečke predavanja, da bi seznanili z vsebino aktualne snovi vse, ki z zanimanjem spremlja rasti slovenskega pomorstva.

ZACELI SMO PRI ABC...

S tem, da smo se Slovenci uvrstili med pomorske narode, se je dejansko izpolnila večna težnja naših ljudi, da bi se uveljavili kot pomorščaki na svojem morju. To dokazuje

VSE OKROG

MRTVAŠKE LADJE
IZ BRONASTE DOBE

V labirintu na pol razpadlih apnenih jam na severovzhodnem delu otoka Bornea so angleški arheologi našli na sledove kulture tamkajšnjih prebivalcev iz bronaste dobe. Razen risb na skalnatih stenah so našli brodograjske risbe ladij. Namenjene so bile za prevažanje pokojnikov ven na odprto morje v onostranstvo. So to umetniško obdelani leseni splavi, na katerih je imelo prostor eno samo človeško truplo. Za močno obredje so jih zažigali. Ena izmed jamskih risb prikazuje tako potovanje v onostranstvo.

ITALIJANSKA TRGOVSKA
MORNARICA

Konec prvega polletja 1958 je po izjavi italijanskega ministra za pomorstvo italijanska trgovska mornarica dosegla 5.113.000 BRT in se je v teku zadnjega pol leta povečala za 157.000 BRT. Z novim letom bo do Trsta podaljšana trgovska proga z Zahodno Afriko, Kongom in Angolo. Skoraj bo uvedena tudi pomorska zveza z Albanijo in bo Drač vključen v redno progo med italijanskimi pristanišči na Jadrano ter Egejskim in Črnim morjem.

SUESKI DOHODKI

Fred nacionalizacijo Sueškega prekopu in posledičnim spopadom so lahko plule skozenj ladje z ugrezom do 35 čevljev (10,68 m). Zdaj je prekop postavljen v prejšnje stanje in tako so konec avgusta že spet lahko zaplule vanj ladijske veličine s tolikšnim ugrezom. V poslovnem letu 1957-1958 se je dnevno povečanje prevoza skozi prekop po egiptovskih poročilih dvignilo od 41,9 na 48. Pristojbine za prevoz pa so v istem času znašale 40 milijonov funtov.

NAŠE POMORSKO DELOVANJE

V preteklem letu je 247 tovornih ladij naše trgovske mornarice preplulo skupno 4.250.246 morskih milj ozroma 8.071.456 km, kar je dvestokratna pot okrog ravnika. V prvih osmih mesecih tekočega leta so v naših pristaniščih pristale ladje tridesetih držav. Največ jih je bilo z Italijansko, grško, švedsko, ameriško (ZDA), panamsko in libijsko zastavo. Zadnji dve sta tako imenovani »ceneni« zastavi.

Kje so ladje

Pl »BIHAC« je 25. novembra plula skozi Suez na poti v Perzijski zaliv, kamor prispe 11. decembra.

Pl »DUBROVNIK« je 25. novembra odplula iz Splita s tovorom za Perzijski zaliv, kamor bo prispela 18. decembra.

Ml »GORENJSKA« je v Aqabi, kjer naklada tovor za Reko.

Pl »GORICA« je 1. decembra priplula s tovorom v Porto Marghera (Benetke, Italija), kjer razklada tovor. V nedeljo, 7. decembra zjutraj bo priplula v Koper, kjer bo sodelovala kot prva čezoceanska ladja pri otvoritvi novega tovarnega pristanišča.

Pl »LJUBLJANA« je 27. novembra plula skozi Bospor na poti v Zdanov.

Ml »MARTIN KRPAN« je v popravilu v Remontni ladjedelnici Splošne plovbe v Piranu.

Pl »NERETVA« je 24. novembra priplula v Benetke, kjer manipulira s tovorom.

Pl »POHORJE« je 26. novembra priplula v Rotterdam, kjer razklada tovor.

Pl »ROG« je 23. novembra priplula v Rotterdam, kjer razklada tovor.

Pl »ZELENGORA« je 23. novembra plula mimo Gibraltarja na poti za ZDA, kamor prispe 17. decembra.

razvoj skozi stoletja, ko so bili naši fantje prisiljeni služiti v tujih mornaricah, predvsem v bivši Avstriji in Italiji. Dejstvo, da smo položili temelje lastni trgovski mornarici, pomeni velik prispevek skupnemu jugoslovanskemu pomorskemu gospodarstvu. Sedaj je naša osnovna naloga, da uspešno vključimo našo obalo v to celoto in da posvetimo vso po-

Gradbeni inženir Nedeljko Zic je šef gradbišča na Severni obali. Desno od njega stoji v. d. šefa sektorja tehničnih priprav in nadzora inženir Miloš Grus, ki je projektant novega pristanišča in nadzorni organ pri izvajanju del na Severni obali

zornost skladnemu razvoju vseh pagon pomorstva.

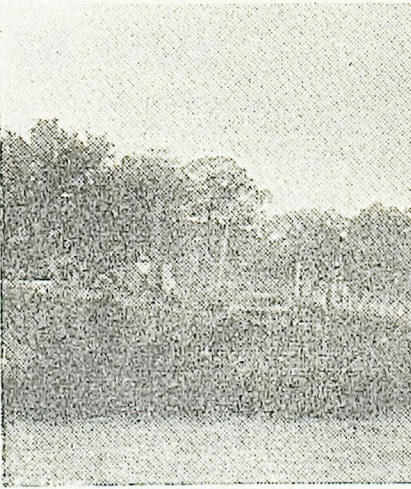
Z zadovoljstvom lahko ugotavljamo, da smo se lotili te odgovorne naloge povsem pravilno. Smer in osnova je bila dana našemu pomorstvu namreč že leta 1947; tedaj je bila osnovana srednja pomorska šola v Piranu, ki nam že 11 let vzgaja dober pomorski kader.

Zanimanje za pomorske poklice je med našo mladino več kot zadovoljivo, saj utesnjena šola komaj zmaguje dotok novih kandidatov. Od letošnjih 200 prošelj so mogli upoštevati samo 56, zato moramo posvetiti programu, ki obeta v bližnji prihodnosti gradnjo novega šolskega centra, vso pozornost. Vzporedno s to nalogo pa se poraja skrb za nabavo nove šolske ladje, da bi mladi pomorščaki lahko v šoli pridobili znanje dopolnjevali tudi s praktičnimi vajami.

OD 525-TONSKE LADJE DO 15.500 TONSKEGA TRAMPERJA

Začetki našega prekomorskega ladijskega prometa segajo v leto 1954, ko se je tedanje pomorsko podjetje v Piranu — »VAL« razvilo v Splošno plovbo Piran. Zares, to je bil skromen začetek, saj je nova gospodarska enota začela s 525-tonskim »MARTINOM KRPANOM«, ki je s slovenskim emblemom pod jugoslovansko zastavo zarezal v širno morsko prostranstvo prvo brazdo in si zato povsem upravičeno lasti vzdevek pionirja našega čezoceanskega prometa. V tem se ji je pridružila še lepa Ml »Gorenjska«.

No, »KRPAN« in »GORENJSKA« pa nista ostala dolgo osamljeni. Kmalu zatem je namreč pomorsko podjetje »JUGOLINIJA« na Reki odstopilo Splošni plovbi Piran 6 starejših ladij

Brezskrbno in varno se počuti zdaj vsaka ladja ob novi operativni obali koprškega tovarnega pristanišča. Kmalu bodo ob njej pristajale tudi večje ladje in odlagale na njeno ploščad bogate tovore blaga

za svobodno čezoceansko plovbo ter je tako s svojo decentralizacijo izdatno podprlo nagel vzpon slovenskega pomorskega podjetja, ki razpolaga danes že z desetimi dokaj dobrimi ladjami s skupno tonažo okrog 60 tisoč ton.

Temu ladjevju pa se bodo v kratkem pridružile še tri nadaljnje moderne enote: dve — 10 do 12 tisoč tonski ladji — sta v gradnji v puljski ladjedelnici, medtem ko so tretji velikan — 15.500-tonskemu tramperju — položili pred dnevi gradelj na Japonskem, v znani »tovarni« ladij Hakodate. Ker gradi Splošna plovba Piran ta objekt iz lastnih sredstev, so naši pomorci upravičeno ponosni na to novo delovno zmago.

Seveda se tudi s to dopolnitvijo ladijskega parka Splošna plovba Piran ne bo zadovoljila, saj je stanje v našem pomorstvu glede na sedanjo zmogljivost takšno, da kljub sijajnim dosedanjim uspehom terja pospešeno gradnjo novih ladij.

OBALNA PLOVBA
VPIJE PO OBNOVI

Stanje v našem ladijskem prometu ob zahodni obali Istre, vključno z našim področjem, nas upravičeno zaskrblja. Ker ima Jadranska linijska plovba na Reki vse potniške ladje obalnega prometa, smo povsem odvisni od njenih linij. Najbolj smo bili prizadeti leta 1957, ko je podjetje »Jadrolinija« ukinilo progo Umag—Koper—Trst, tako da imamo danes, kljub izredno povečanemu malemu obmejnemu prometu s Trstom, samo kopensko zvezo. Zveza na tej progi, ki so jo vpeljali Italijani, še zdaleč ne more nadomestiti prejšnjih dnevnih voženj naših ladij.

Tudi solidnejšo povezavo z ostalo jugoslovansko obalo si lahko zagotovimo edino z osamosvojitvijo in dopolnitvijo lastnega obalnega plovnega parka. Zato želimo in si tudi prizadevamo, da bi pomorsko podjetje Obalna plovba Koper prevzelo vsaj delno ta promet, ker bomo le tako lahko ugodno reševali vprašanje našega obalnega prometa.

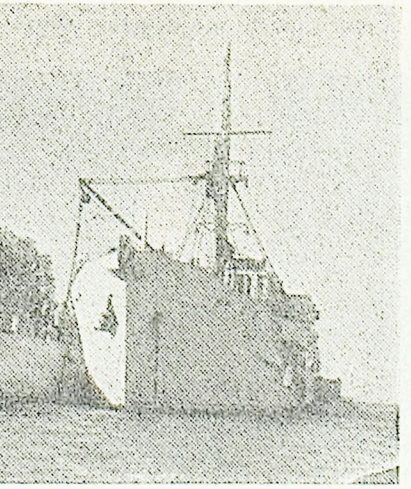
Za sedaj nam je sicer uspelo izposlovati pri Jadranski linijski plovbi na Reki novo brzo progo z novo sezono na liniji Trst—Ulcinj, s postanki v Kopru, Izoli in Piranu, vendar bodo tudi ti prevozi le dvakrat tedensko, zato bomo prisiljeni v najkrajšem času samostojno reševati problematiko, ki zadeva naš obalni ladijski promet.

KOPRSKO PRISTANIŠČE OCENO
— ODLIČNO

O potrebah in vzrokih, ki so narekovali gradnjo novega pristanišča v Kopru, smo že mnogo brali. Prav ta-

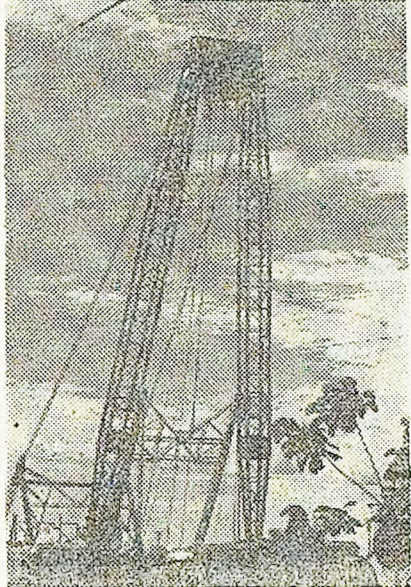

Višji gradbeni tehnik Josip Kramarič je pri Vodni skupnosti šef operative in je bil posebej zadolžen za organizacijo in nemošten potek gradbenih del v novem koprskem pristanišču. Za Dan republike je bil odlikovan z Redom dela II. stopnje

Se zadnja dela tik pred otvoritvijo novega pristanišča: grabežni bager pobira z dna nepotrebno navlako in debelejšje kamenje, ki ne more skozi požiralnik in cevovod »Petra Klepca«

ko o pomenu naše nove luke v jugoslovanskem merilu. Zato se bomo omejili samo na nekatere podatke, ki zaradi izrednega porasta pomorskega blagovnega prometa v naših pristaniščih potrjuje potrebo po gradnji novih ladijskih kapacitet. Današnja preobremenjenost jugoslovanskih pristanišč, predvsem reškega, lahko namreč že v najkrajšem času izzove situacijo, ki bi resno ogrožala naše

Plavajoči žerjav, velikan »Veli Jože« z Reke je bil nekajkrat dobrodošel prijatelj, ki je graditeljem novega pristanišča priskočil uspešno na pomoč in s svojo ogromno jekleno šapo pomagal postavljati železobetonske nosilce na podvodne temelje. Vsega tega dela zdaj ni več videti pod lepo ploščadjo nove obale, ki je za vselej spremenila severni del Kopra

Živahno vrvenje v piranski ladjedelnici

V Remontni ladjedelnici Splošne plovbe v Piranu imajo polne roke dela. Domala vsi njeni ležaji za ladje so zasedeni. Na največjem je Ml »Martin Krpan«, ki mu popravljajo vijak.

Poseben uspeh za ladjedelnico je prvo naročilo iz tujine. Ob svoji obali ima namreč že privezano 2500-tonsko panamsko ladjo »Vesna«, na kateri izvajajo klasiifikacijska popravila. Delo nadzoruje »Bureau Veritas«.

Tudi dela na dveh vlečnih tankerjih za rečno ladijsko podjetje »Dunavski Lloyd« bodo kmalu končana. Tako bo prvi tak tanker »T 25« splavljen okrog 20. decembra, drugi, »T 26«, pa v januarju prihodnje leto.

Za novo koprsko podjetje Obalna plovba, ladjedelnica generalno popravlja njeni ladji »Devin« in »Ankaran«, medtem ko je pravkar dokončala dela na vlačilcu »Urh« tega podjetja. »Urh« bo svoje prvo delo opravil v nedeljo pri otvoritvi novega koprškega tovarnega pristanišča, ko bo ob novo operativno obalo pripeljal veliko čezoceansko Pl »Gorica«, ki pripada Splošni plovbi v Piranu.

Razen omenjenih plovnih objektov pa je v piranski ladjedelnici v popravilu še cela vrsta manjših ladij in tudi nekaj enot JVM. Živahno vrvenje po ladjedelniškem prostoru nudi kaj pestro sliko naglega utripa delovnega življenja tega našega pomorskega kolektiva. V prizadevanjih za izboljšanje delovnih pogojev in skrajšanje delovnega

pomorskega gospodarstva. Zgovoren dokaz, da je za pomorski promet Reke in njenega gravitacijskega področja — Severnega Jadrana, izredno važna pridobitev luške kapacitete v Kopru, služi primerjava prometa čez reško pristanišče, ki je znašala leta 1939 samo 2.358.000 ton, medtem ko se je v letu 1957 povzpela na 8.915.000 ton.

Seveda bomo o sorazmerni rasti pomorskega prometa in zmogljivosti luke lahko govorili šele po dokončni izgradnji koprškega pristanišča, ko bo ta resnično v stanju odločilno posesti na to poprišče gospodarske dejavnosti.

Niso redki primeri, da se kdo sprašuje, zakaj so določili prav Kopru to nadvse važno nalogo, ko vendar vemo, da Koper nima niti železniške povezave z zaledjem. No, razlogi, ki govorijo v prid te odločitve, so dovolj močni in odtelja to pomanjkljivost, posebno še zaradi malnega avtomobilskega transporta, ki zagotavlja novemu pristanišču najmanj dve leti neoviran promet. Sicer pa naštejmo nekaj točk, ki so bile odločilne, ko so določili prav Kopru to važno nalogo:

1. Ugodna zemljepisna lega Kopra. Naše okrajno mesto leži v istem gravitacijskem predelu kot Reka ali Trst, torej na območju, ki mu zagotavlja nadvse ugodno prometno »križišče«.

2. Ugodna konfiguracija obale in morskega dna omogoča ceneno gradnjo pristanišča.

3. Koper razpolaga s širokim ravninskim zaledjem, edinstvenim pri nas.

4. Zadovoljiva povezava z zaledjem po dobri avto cesti; v perspektivi pa bo železnica neobhodno potrebna.

5. Perspektive luke glede tovara so nadvse ugodne, saj lahko poleg domačega prometa računamo tudi na tranzit, ki ga Reka zaradi preobremenjenosti svojega pristanišča že danes odklanja.

Ce omenimo za zaključek še naše ladjedelništvo in pomorsko ribištvo, ki je po priključitvi tega obalnega področja k matični domovini zelo napredovalo, nam pač ni težko ugotovljati, kakšen razmah in nesluten razvoj si je zagotovilo naše pomorsko gospodarstvo.

B. Borovič

Kapitan doige plovbe Mladen Vlakji, komandant Pl »Gorica«, je prvi poveljnik, ki bo svojo čezoceansko ladjo prislonil ob novo operativno obalo koprškega pristanišča

Lepo slavi je tudi v hrpeljski občini

Letošnja proslava obletnice ustanovitve nove Jugoslavije je imela v občini Hrpelje poseben poudarek na slavnostnih akademijah, ki so jih priredile v vseh večjih krajih osnovne organizacije SZDL. Osrednja proslava je bila v Hrpeljah, kjer je o pomenu našega državnega praznika govoril predsednik osnovne organizacije SZDL Hrpelje-Kozina Marko Enci, nato pa je sledil bogat kulturnoprosvetni program. Učenka Verica Resinovič je recitala pesem Jaše Žvana »Domovini za rojstni dan«, nastopili pa sta tudi recitatorji Nadja Čermel in Marta Škrjanec. Šest mladink in mladincev je uprizorilo enodejansko Vita Zupana »Punt«, nekaj pesmi je zapel mešani zbor Svobode pod vodstvom Jožeta Cergonje, za zaključek pa še ob spremljavi harmonikarja Berta Mihaliča venček partizanskih napevov.

Podobna proslava je bila tudi v Pregarjih, kjer so nastopili moški pevski zbor, ženski duet in oktet. Organizirali so tudi brezplačen ogled filma »Deklica in hrast«. V počastitev Dneva republike so odprli novo telefonsko zvezo s priključkom na telefonsko centralo v Obrovem.

Nadse lepo so proslavili

Kaj pravijo drugod...

DOLENJSKI LIST

PRIZNANJE IN POHVALA!

Morda vas zanima, koliko prometnih vozil je v nedeljo obiskalo Novo mesto? Lahko vam poizkusimo: po novi avto cesti in starih cestah je prišlo v dolensko metropolo 464 osebnih avtomobilov, 412 tovornjakov, 257 avtobusov in 64 motornih koles. In kar je važnejše: po zaslugi organov Prometne milice, vseh miličnikov, uslužbencev TNZ in vestnih šoferjev ni bilo niti ene nesreče!

Njim, kot tudi vsem ostalim delavcem in nameščencem, ki so pošteno in skrbno, za preskrbo, za zdravstveno službo, informacije, ki so pomagali pri čiščenju mesta in njegovi okrasitvi, je treba izreči javno pohvalo za dobro opravljeno delo!

GLAS GORENJSKE

SPodbudna prihodnost GORENJSKEGA TURIZMA

V torek, 25. novembra, je bila v Kranju seja upravnega odbora Gorenjske turistične podzveze. Govorili so prevzem o programu dela in predračunu izdatkov za leto 1959. Gorenjska turistična podzveza se bo z januarjem 1959 preimenovala v Zvezo. Na podlagi sklepa Turistične zveze Slovenije bo Gorenjska turistična podzveza do konca februarja prevzela vse posle, ki jih je doslej upravljal republiški organ. To preimenovanje bo seveda vneslo tudi v poslovanje in odnose med republiški in področnimi zvezami ter turističnimi društvi nekatere spremembe.

Osnutek programa za leto 1959 je zelo obsežen, hkrati pa služi kot dokaz, da dosedajni uspehi, ki jih je zabeležil naš turizem v prejšnjih letih, pa v zadnjem letu, niso uspavali Gorenjske turistične podzveze. Najrazličnejši ukrepi, ki bodo uresničeni prihodnje leto, namreč kažejo, da bosta letna, pa tudi zimsko sezona dobro pripravljena na sprejem domačin in tujih gostov. Lahko se torej nadejamo, da se gorenjskemu turizmu obeta spodbudna prihodnost. Pri uresničevanju programa sicer ne bo manjkalo težav, nadejajo pa se, da jih bo moč ob tesnem in smotrnem sodelovanju turističnih društev z Gorenjsko turistično zvezo ter drugimi družbenimi činitelji tudi uresničiti.

ELJSKI tednik

KOSARE. PLETENKE IN »ZAUZETO MESTO«

Mnogokrat smo že slišali mnenje tržnih organov, da prekupevalci delajo nemajhno zmedo na našem tržišču. Kaže, da je teh prekupevalcev »Rogačan« dneвно poln. Potnik, ki stopi na tej progi v vlak, si le s težavo pribori prostor med košarami, pletenkami in nahrbtniki. In potnik gotovo še ne bi toliko negodoval, če bi bila ta prtljaga na prtljažnem prostoru ali na tleh, vendar jo nevidni prekupevalci postavijo brezobzrno tudi na sedeže, se s širokimi krili tako udobno razkomišijo in na očitačo pogled stojičih potnikov še drzno odgovarjajo, da je »mesto zauzeto«.

29. november tudi v Podgradu, kjer je v zadnjem času opaziti uspešen razvoj kulturnoprosvetnega življenja spričo tesnega sodelovanja med člani delovnega kolektiva tovarne PLAMA in pripadniki JLA.

POSTOJNA

Marksistični krožek

Pretekli teden je na postojnski gimnaziji začel z delom marksistični krožek. Pobudo za predavanja politično-ideološke vsebine je dala ideološka komisija pri gimnazijskem mladinskem komiteju. Prvo predavanje je imel Jože Jakomin o vtisih s VII. kongresa ZKJ.

R. K.

SKUPNA KONFERENCA KOMITEJEV LMS OBČIN SEŽANA, KOMEN IN DIVAČA

Kraška mladina je voljna delati

Bilo bi predolgo, če bi hoteli opisati vse, kar je doživel in občutil sleherni udeleženec mladinske konference, ki je bila 7. novembra v Sežani, in kateri je prisostvovalo 75 delegatov iz divaške, sežanske in komenske občine. V treh poročilih, ki so jih podali Jože Butinar za divaški, Jože Uršič za sežanski ter Ivan Kante za komenski občinski komite LMS, kakor tudi v referatu o nalogah Ljudske mladine, o katerih je govoril Silvo Prihavec, je bila opisana vrsta uspehov, želja in hotenj, pa tudi kritik na račun nekaterih slabosti, ki jih organizacije LMS občutijo v lastnih vrstah in v odnosih do drugih množičnih organizacij.

Osnovni vtis, ki ga je dala konferenca, bi lahko strnili v en sam stavek: mladina je voljna delati. Dokazi so na dlani: vključena je v TVD Partizan, DPD Svoboda in v drugih društvih, sodeluje tudi v organih družbenega upravljanja in delavskega samoupravljanja in se množično udeležuje mladinskih delovnih akcij. Še

več: želi študirati; želi si političnih, strokovnih in poljudnoznanstvenih predavanj. Toda organizacije so često brez izkušenj in potrebujejo vsestransko pomoč. Marsikje pogrešajo mladinske

organizacije primerne društvene prostore, igrišča in knjižnice. Posebno v komenski občini pa se opaža preslabo vključevanje mladih ljudi v SZDL in v ZK.

-er

Taborniki lepo proslavili Dan republike

V okviru praznovanja Dneva republike so koprski in izolski taborniki na večer pred praznikom priredili na Markovem hribu pri Kopru proslavo rojstva nove Jugoslavije. Po uvodnih besedah svojega starostja, ki jim je govoril o pomenu tega velikega dne ter o težki poti jugoslovanskih narodov in njihovi dokončni zmagi, so ob tabornem ognju zapeli več partizanskih in taborniških pesmi, stari borci-partizani, ki so bili med njimi, pa so jim pripovedovali o svojih doživljajih med narodnoosvobodilno borbo.

Po končanem sporedu je krenila patrulja tabornikov na trodnevni pohod po partizanskih vaseh koprške občine.

V ponedeljek pa je skupina članov taborniške organizacije odšla na Murvovec pri Ankaranu, kjer so zasadili več drevesc. Vodil jih je član sekcije za pogozdovanje pri okrajni zadrugi zvezi, ki je ob tej priložnosti spregovoril nekaj besed o pomenu pogozdovanja na tem področju.

Hrib Murvovec, ki so ga Italijani prekrstili v Monte Moro, je bil že nekdanj poraščen z lepimi murvami ter je od tod tudi dobil svoje ime. Zdaj sploh ni več sledu o teh drevesih. Prav taborniki pa so si zadali nalogo, da pogozdijo pusta pobočja in zopet vrnejo staremu Murvovcu poleg njegovega imena tudi nekdanja, zanj značilna drevesa. Želimo jim, da bi njihova hvale vredna pobuda rodila najlepše uspehe.

—o—

Razstava v Kopru

V soboto, 6. t. m. bo ob 17. uri odprta v atriju koprškega Okrajnega muzeja slikarska razstava amaterja VLADIMIRA BORŠT-NARJA, po poklicu pomorščaka-upravitelja stroja na motorni ladji »Martin Krpan«. Borštnar bo razstavil 17 temper, motivov iz pomorskega življenja. Razstava bo odprta dnevno od 8. do 17. ure, in sicer do 13. t. m.

PROBLEM DIJAKOV, KI SE VOZIJO V POSTOJSKE ŠOLE

Potrebna je takojšnja rešitev

Velik del dijakov postojnskih šol so tako imenovani vozači, ki se sleherni dan z vlaki vozijo v šolo in domov. Vozijo se iz smeri Rakeka, Sežane, Divače in Pivke in imajo zato za študij močno slabše pogoje od svojih sošolcev, ki stanujejo v mestu. Mnogo ur namreč prežijo v železniških vagonih in čakalnicah, medtem ko njihovi sošolci se spijo, ali svoj prosti čas porabijo za prijetno razvedrilo.

Letošnje šolsko leto pa je prineslo tem dijakom nove težave. Pomanjkanje učenih prostorov je na postojnski gimnaziji tolikšno, da je res čudno, kako se kljub vsemu še dokaj udobno odvijajo pouk, saj so vsi razredi od jutra do večera zasedeni, gimnazijska knjižnica pa mora služiti kot učilnica za poučevanje neobveznih predmetov, za razne izpite itd.

Vsa prejšnja leta so dijaki-vozači prebili čas do odhoda vlaka v učilnicah, letos pa so ostali brez primer-

nega prostora, ker ga na gimnaziji ni, drugje pa ga ne morejo dobiti. V dijaškem domu je sicer še neki neizkoriščen prostor, vendar njegova uprava kaže precejšnje nerazumevanje, da bi ta prostor pomagal gimnazijcem iz stiske, ki jo postala v zimskem času nevzdržna.

Ta stiska se je posebno zaostila za dijake, ki se vozijo s sežanske strani. Peta ura pouka se namreč konča ob 12.15. vlak proti Sežani pa odpelje ob 13.00, kar je za vozače ugodno, vendar lahko to ugodnost uporabijo le povprečno dva do trikrat na teden, kajti druge dni imajo šest ur pouka, se pravi do 13. ure. V tem primeru morajo ti dijaki, ki imajo do železniške postaje 10 minut hoda, počakati na vlak, ki odpelje ob 17. uri. Doselej je bil med uvidenimi profesorji in dijaki iz Sežane tihi,

nenapisani sporazum, da so lahko zapustili šolsko poslopje 10 minut pred koncem pouka. Ta praksa pa je veljala vse do nedavnega, ko je bilo določeno z okoliščino, da morajo ostati vsi dijaki v šolskih klopih do konca učne ure zato, da ne bo moten pouk.

Kaj naj sedaj počno dijaki štiri ure? Kje naj vedrijo v zimskih mesecih, ko neusmiljeno zavija burja? V polnih, zdravju ne preveč primer- nih čakalnicah, v kavarnah ali gostilnah? Naj pohajajo po cestah?

To je pereč problem, ki terja takojšnje rešitev. Gre za mlade ljudi, za njihovo zdravje, uspehe v šoli in za njihovo urejeno življenje. Zločin bi bil, če ostanemo ob teh ugotovitvah mirnodušni, zato upravičeno pričakujemo pomoč in razumevanje.

S

Bilo bi prav . . .

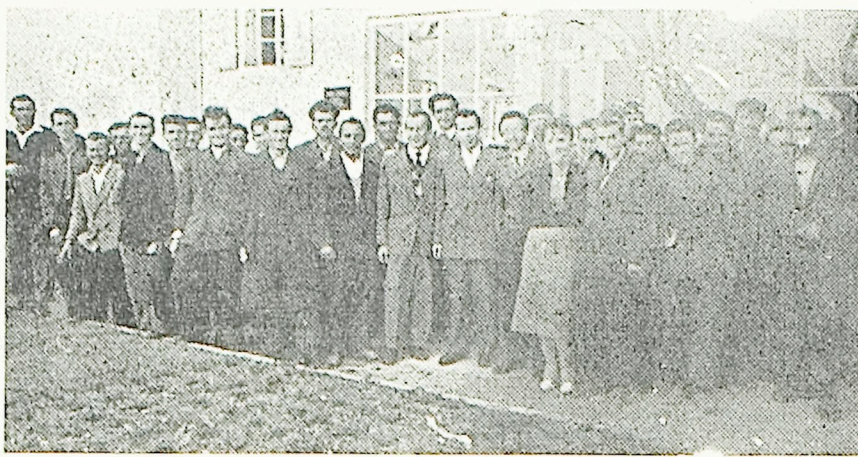
... če bi takoj začeli sestavljati plane nadaljnega razvoja kmetijstva za vsako vas posebej, da bi o njih temeljito razpravljali člani osnovnih organizacij SZDL, krajevnih odborov in zbori volivcev;

... če bi proizvajalci povečali rentabilnost svojega poslovanja z boljšo organizacijo dela, z večjim prihrankom na materialu in z boljšo kakovostjo izdelkov, ne pa z družbeno škodljivim povečanjem nominalnih cen;

... če bi gospodarske organizacije del svojih razpoložljivih finančnih sredstev namenile ustanavljanju uslužnostnih obratov stanovanjskih skupnosti, kot je to že napravila tovarna Ikra v Kopru, ki je prispevala k izgradnji pralnice v IV. mestni četrti;

... če bi tudi zbori volivcev vplivali na delo stanovanjskih skupnosti in potrošniških svetov tako, da bi njihovo delo dobilo konkretne oblike in ne bi ostali samo pri načelnih ugotovitvah o nujnosti krepitve družbenega upravljanja;

... če bi voljeni funkcionarji družbenih organizacij in upravnih organov stalno poročali volivcem o svojem delu in jih seznanjali s sklepi, ki jih sprejemajo na raznih sejah in sestankih.

Z vztrajnim delom in učenjem je nad 60 delavcev Vodne skupnosti Kover, ki so delali pri izgradnji koprškega pristanišča, uspešno opravilo v torek dokaj zahteven strokovni izpit, tako da so iz navadnih težakov postali polkvalificirani delavci. Na sliki del prekvalificiranih delavcev ob izpitu.

Slovesno praznovanje Dneva republike

Tudi letošnji Dan republike so prebivalci koprškega okraja proslavili s številnimi prireditvami, na katerih so po slavnostnih govorih izvajala društva DPD Svoboda in TVD Partizan akademije v počastitev našega državnega praznika. Tako je v Kopru v nabito polni gledališki dvorani govoril predsednik koprške občine Miran Bertok o Dnevu republike, nato pa je nastopil moški pevski zbor koprške Svobode in glasbeniki ter recitatorji koprške gimnazije, učiteljska ter člani italijanskega kulturnega krožka.

ILIRSKA BISTRICA

Na svečani akademiji 29. novembra so v Ilirski Bistrici nastopili člani DPD Svoboda, TVD Partizan ter dijaki tamkajšnje osemletke in glasbene šole. Mladinci, mladinke in pionirji so prikazali alegorično skupino in ritmične vaje ob spremljavi harmonike, mešani pevski zbor Svobode pod vodstvom dirigenta Benigaja je zapel nekaj pesmi, dijaki osemletke in člani Svobode Iva Prosen, Roza Polh ter Lilijana in Ivan Potočnik so recitali pesmi Aškera. Seliškarija, Levca, Klopčiča in Kajuha ob glasbeni spremljavi Franca Sile in prof. Kirnovca, nato pa sta zaigrala na klavir Saška Milostnik in Zorko Antonič. Nastopila je tudi godba na pihala. O pomenu Dneva republike je govoril Franc Munih, ki je s sodelovanjem Saše Ličen poskrbel za organizacijo te prireditve.

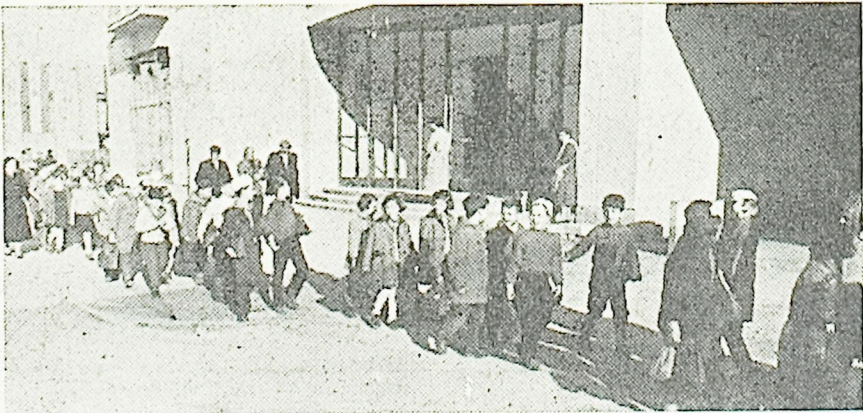
Podobne proslave Dneva republike so priredili tudi delovni kolektivi podjetij »Tonol« in »Lesonit« ter druga manjša podjetja in nameščenci Komunalne banke.

DIVAČA — SEŽANA

Zelo lepe so bile proslave v Sežani, Divači, Senožečah, Lokvi in drugih vaseh divaške in sežanske občine. Po govorih o pomenu II. zasedanja AVNOJ so bile akademije z bogatim sporedom.

KOMEN

V počastitev 29. novembra so v Komnu otvorili novozgrajeno stavbo, v katero se bo vselilo podjetje za obdelavo aluminija. Prvi prispevek k investicijam za to zgradbo je prispeval že bivši okrajni ljudski odbor Sežana, saj je dal 2 milijona 500 tisoč dinarjev, nadaljnjih 13 milijonov din pa je prispeval OLO Gorica. Podjetje, ki izdeluje aluminijeve okvire za vrata, okna in druge podobne izdelke, je doslej obratovalo v zaslinih prostorih.

Tudi koprski pionirji so slovesno praznovali Dan republike in petnajsto obletnico rojstva naše socialistične domovine. Po slovesni proslavi v gledališki hiši jih vidimo na koprskih ulicah

Prihodnji teden bomo imeli priložnost, da si ogledamo pristno špansko umetnost, njene najzvestejše in najpristnejše predstavnike — ples in pesmi. Posredovala nam jih bosta španska umetnika PEPITA PEREZ in MANOLO MONTEZ (na sliki). Sicer živita oba umetnika kot emigranta v Parizu, daleč v svet pa sta ponela špansko ljudsko izročilo in zaslovela kot mojstrska izvajalca avtentičnih španskih plesov in pesmi. Zdaj že več mesecev gostujeta po Jugoslaviji, obiskala sta skoraj vse večje kraje, zadnja dva meseca pa se mudita predvsem v Sloveniji. Prav je, da sta končno našla pot tudi na naše odrske deske.

Pepita Perez slovi kot plesalka in pravi virtuoz s kastanjetami, ki pri njej niso samo spremljevalke plesa, pač pa pravi, občutljivi glasbeni instrument, tako da to izvajanje snemajo na plošče. Njen plesni partner Manolo Montez pa je znan zlasti kot interpret španskih in ciganskih narodnih pesmi. Uveljavil se je tudi kot filmski igralec (videli smo ga v filmu »Heroji so utrjeni«).

Pri koncertu, ki ga bomo videli pri nas, bosta odlična španska umetnika izvajala ciganske in španske narodne pesmi in ples, vmes pa tudi nekaj improvizacij na glasbena dela najodličnejših španskih skladateljev. Pri klavirju ju bo spremljala pianistka Zdenka Lukeč-Gar iz Ljubljane.

LETNI OBČNI ZBORI NAŠIH SVOBOD

Obračuni in načrti ljudskoprosvetnih delavcev

DIVAČA:

Uspešno delo skoraj vseh 11 sekcij

Čas naglo beži, tembolj če ga oplajajo pestri in zanimivi dogodki. Vsem, ki so bili takrat prisotni, se zdi, kakor da bi bil lanskoletni občni zbor DPD Svoboda Divača šele pred nekaj meseci. Da, leto je kar na mah naokoli. Tak občutek imajo posebno aktivni člani društva. In teh ni malo.

Namen tega članka ni le slavošpev. Prav tako kot dobre strani je treba prikazati tudi šibke ali šibkejšje točke v društvenem življenju. Tako prve kot druge so orisali predsednik društva Rado Škabar in vodje posameznih sekcij v poročilih, ki so jih podali na zadnjem letnem občnem zboru, ki je bil 20. novembra.

V divaški Svobodni deluje 11 sekcij. Od teh so redno in sistematično delovale štiri: godba na pihala, moški, ženski in mladinski pevski zbor; pravzaprav obstajata dva mladinska zbora. Delo ostalih sekcij pa je bilo več ali manj sporadično. Vzroki niso samo subjektivni, precej je tudi objektivnih. Ugotoviti je treba, da so člani društva, zlasti godba, zbori in recitatorji sodelovali pri vseh važnejših proslavah s povprečnim številom 54, kar pravzaprav ni malo.

Godba na pihala šteje 37 članov. Sekcija je v celoti izvršila letni program: naštudirala je venček narodnih pesmi, eno simfonijo, dva koncertna valčka ter več koračnic in pesmi. Sodeč po poročilu vodje je moški pevski zbor, ki šteje 22 članov, najbolj disciplinirana sekcija. Pri šestdesetih urah vaj so naštudirali 8 novih pesmi in ni bilo neopravičen izostankov. Zbor je nastopal doma in priredil več gostovanj. Ženski pevski zbor je začel z rednimi vajami pred enim letom. Tudi ta zbor zelo dobro napreduje. Dramska družina je kljub mnogim oviram naštudirala eno komedijo in razen nastopa na domačem odru je z njo gostovala v Lokvi v okviru občinske pro-

svetne revije. Šahisti so se 1. maja srečali s Senožecami na desetih šahovnicah.

Pridni so bili tudi cicibančki, ki so se večkrat predstavili občinstvu. Poleg prireditev, ki so jih organizirale društvene sekcije, so bile v Divači razne predstave gledališč in drugih ansamblov. Povprečno število obiskovalcev na raznih predstavah je bilo 200, kar pomeni, da je vsak napor te ali one sekcije bogato poplačan.

Slabše je s knjižnico. Ker so knjige stare, je število bralcev — razumljivo — nizko. To je pokazalo takojšnje veliko zanimanje za potujočo knjižnico.

Kljub temu, da niso bile vse sekcije enako agilne, je društvo kot celota napravilo lep korak naprej. V društvo je vključenih 276 članov. Če bodo sindikalne organizacije in tudi vodstva podjetij v celoti razumela pomembnost dela v društvu, bodo uspehi Svobode še lepši. —er

DEKANI:

Kmalu bodo slavili 90. obletnico

Prosvetno društvo »Jadran« v Dekanih je imelo svoj letni občni zbor 20. novembra. Zdi se, da stari upravni odbor ni našel opravila za društveno nedejavnost in zato sploh ni pripravil nikakega poročila. O tej pasivnosti in neorganiziranosti je spregovoril tudi upravitelj tamkajšnje osnovne šole Pavel Krasnik, kljub temu pa je bilo v Dekanih nekaj življenja. Prinašala ga je šola, KZ, tovarna Lama in razna gostovanja. Le prosvetnega društva ni bilo nikjer, čeprav je nekoč tako aktivno delovala dramska skupina, pevski zbor in tamburaši. Popolnoma pravilno se je to. Krasnik dotaknil tudi kina, saj ga ljudje največ obiskujejo, nikakor pa ni mogoče trditi, da bi bil program izbran dobro in smotno. To pa je problem, ki ga bo treba prejeti ali slej rešiti v širšem merilu.

Posebna pridobitev je v Dekanih televizor, ki ga je naba-

V »GLEDALIŠČU« OB RADIJSKEM SPREJEMNIKU

Posvečeno žrtvam fašističnega terorja

Ernst Schnabel:

PO SLEDOVIH ANE FRANK

V torek, 9. t. m. ob 20.30 bomo slišali v Radiu Ljubljana prav posebno oddajo ob 10. obletnici sprejetja deklaracije o človeških pravicah. To bo radijska varianta znanega dela nemškega pisatelja E. Schnabla PO SLEDOVIH ANE FRANK.

V zadnjih letih je bil med sodobnimi nemškimi pisatelji deležen Ernst Schnabel posebne pozornosti. Rodil se je leta 1907. S sedemnajstimi leti je opustil šolanje, šel med mornarje ter v dvanajstih letih objadral ves svet. Od leta 1946 do 1955 se je ves posvetil radiu: V Hamburgu je bil sprva šef dramaturga, nato vodja govornega programa, konč-

SKLEPI

O FILMSKI PROIZVODNJI V SLOVENIJI

V razpravi o problematiki slovenske filmske proizvodnje je Svet za kulturo LRS sprejel predlog Komisije za film, da bi v bodoče znižali na minimum pavšalne subvencije filmskim podjetjem, da pa bi za konkretne scenarije, če zagotavljajo določeno kvaliteto in uspeh, podelili posebne namenske subvencije. Ta sklep so utemeljili, da slovenska filmska proizvodnja ni dosegla pričakovane kvalitete in vzpona in da bo treba v bodoče posvetiti večjo pozornost štipendiranju filmskih delavcev.

no pa pet let direktor. Sedaj živi kot svobodni pisatelj v Hamburgu.

Schnabel je začel pisati šele po vojni. Skupaj s Helmutom Käutnerjem je napisal scenarij za prvi povojni zahodnonemški film »V tistih dneh«. Kritika je izredno ugodno sprejela njegovo prvo knjigo »Ne vidijo marmora« (1954), ki jo šteje za najboljšo zbirko kratkih zgodb v povojni nemški literaturi ter jo postavlja ob bok Hemingwayu, Wolfeju in Faulknerju. Leta 1955 je Schnabel izdal roman »Šesti spev«, v katerem je na novo oživel Odisejevo srečanje z Navzliko v subtilni pesniški besedi. Iz štirih velikih radijskih oddaj je nastala knjiga »Zemlja ima mnogo imen« (1955). V njej so zbrani zapiski in razmišljanja iz časa, ko se je avtor v Švici učil letenja, »razglednice« iz Belgijskega Konga pod naslovom »Veliki tam-tam«, poročilo o življenju v Arktiki pod naslovom »Spijonaža na Groenlandiji« ter roman o poletu okoli našega planeta pod naslovom »Intervju z našo zemljo«, ki ga je Radio Ljubljana v nadaljevanjih posredoval svojim poslušalcem. Največji Schnablov publicistični uspeh pa je nedvomno njegovo zadnje delo — »Po sledovih Ane Frank«. Izšlo je marca letos in je bilo doslej prevedeno že v 11 jezikov. Avtor je potoval po Nemčiji in Holandski ter obiskal 42 ljudi, ki so poznali Ano Frank. Iz razgovorov z njimi je nastalo delo, ki je pretresljiv dokument človečnosti in nečlovečnosti iz časa zadnje vojne. Schnabel je napisal tudi radijsko varianto svojega dela, in tudi to je dobilo mednarodno priznanje. UNESCO je za 10. obletnico sprejetja Deklaracije o pravicah človeka razpisal nagrado za radijsko delo, ki bo najbolje izrazilo težnje Deklaracije. Na letošnjem mednarodnem radijskem tekmovanju Prix Italia v Benetkah je bila ta nagrada dodeljena Schnablovi oddaji o Ani Frank. Avtor se je odrekel slehernemu honorarju, založnik S. Fischer iz Frankfurta pa slehernemu dobičku; ta denar gre v celoti v »sklad Ane Frank«, iz katerega bodo prejemale študentske stipendije iz Izraela. Za Jugoslavijo pa sta sklenila drugace: ker je bila naša država v zadnji vojni zaradi nemškega napada in okupacije posebno prizadeta, odstopata honorar od vseh izvedb na jugoslovanskih radijskih postajah Zvezi borcev za partizanske sirote in otroke žrtev fašističnega nasilja.

NOVA ŠOLA V DIVAČI

za okoliše divaške, škocjanske in vremse šole ter za vas Gorenje

Dobri dve leti je minilo, odkar je svet za šolstvo, prosveto in kulturo občinskega ljudskega odbora Divača po izčrpi analizi stanja šolstva ugotovil nujno potrebo po čimprejšnji organizaciji osemletne šole v Divači. Razen dejstva, da so bili učenci iz Divače od četrtega razreda dalje navezani na osemletko v Sežani in da je večina otrok iz okolice škocjanske šole dokončala šolsko obveznost v enooddelčni šoli, je k uresničitvi zamisli prispevala še okolnost, da je osemletna šola v Pivki odklonila nadaljnje vpisovanje učencev višjih razredov iz vremškega okoliša. K vsemu je treba dodati še to, da so učenci iz bližnjih Gorenj v sežanski občini hodili: mlajši v Povir, starejši v Sežano. Sprito vseh teh okolnosti je občinski ljudski odbor v Divači sprejel sklep o ustanovitvi osemletne šole v Divači in določil njen okoliš, ki za višje razrede obsega okoliše divaške, škocjanske in vremse šole, za vse razrede pa tudi vas Gorenje.

Toda zamisel in tudi odločitev občinskega ljudskega odbora bi ostala na papirju, če bi v vsem drugem ostalo pri starem. Staro šolsko poslopje z dvema skromnima učilnicama ni več ustrezalo novim potrebam. Za prvo silo, da se je lahko začel pouk v petem razredu, je bilo treba preurediti stanovanje učitelja, toda s tem ni bil rešen problem šolskih prostorov. Zato se je občinski ljudski odbor odločil za dozdajšvo, s čimer naj bi šola pridobila štiri nove učilnice, v starem delu zgradbe pa naj bi ostala ena učilnica. Razen tega bi uredili tudi dvoje družinskih stanovanj. Po sprejetju tega predloga je Projekt Koper izdelal gradbeni načrt, ki ga je v enem letu realiziralo SGP Kraški zidar iz Sežane. Ker dela zaradi tehničnih ovir — zakasnela izdelava detajlov za mizarska dela — niso bila zaključena do roka, je bil doslej pouk v zasilnih prostorih.

Dan pred praznikom republike je bila nova šola dokončno izročena svojemu namenu. Pred številnimi mladimi očmi in množico Divačanov in okoličanov je šola otvoril predsednik občinskega ljudskega odbora Divača Janko Valentincič, o pomenu šolske reforme pa je govoril sekretar občinskega komiteja ZKS Sežana in član okrajnega sveta za šolstvo Alfonz Grmek. —er

ZGLEDEN PRIMER RAZUMEVANJA

Ob našem prazniku, Dnevu republike, je moški pevski zbor DPD Svoboda v Kopru prejel pismo podružnice obrtne delavnice Tapetnik iz Kopra s takole vsebino:

»Delavci, člani sindikata v obrtni delavnici Tapetnik v Kopru vam čestitajo praznik Dneva republike in za vašo dobrovoljno požrtvovalnost na polju prosvete vam dodeljujejo svoj skromni prispevek v znesku 10.000 din z namenom, da tudi v bodoče zastavite vse svoje sile za širjenje slovenskih borbenih, narodnih in umetnih pesmi.«

Sledijo podpisi sedmih članov kolektiva.

Za zgledno razumevanje vloge in nalog pevskega zbora se vsi pevci DPD Svoboda v Kopru zahvaljujejo delovnemu kolektivu obrtnega podjetja Tapetnik.

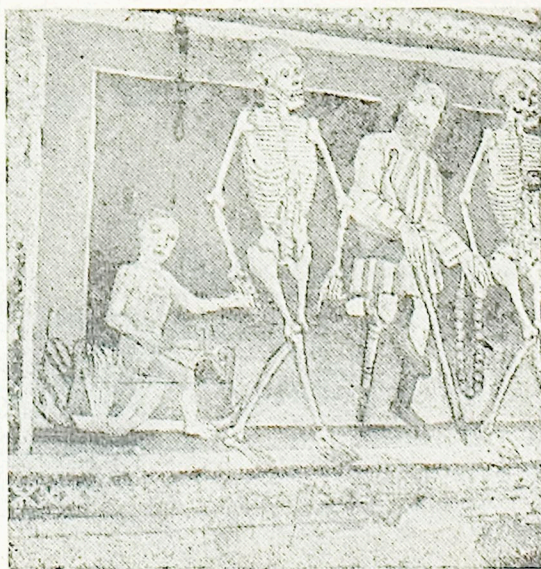
Velika umetnina v Istri

(Nadaljevanje)

Na zahodni steni srednje ladje nad vhomom so nebesa, nasproti nad glavno apsidno pa kronanje Marije. Okrog menze stoji dvanajst apostolov v naravnih velikostih. Vse gornji del južne stene zavzemajo prizori iz Kristusovega življenja, spodaj pa v sedem metrov dolgi in 1 meter visoki kompoziciji mrtvaški ples ali mrtvaško kolo. Če primerjamo ta ples z bermškimi, nahajamo tam komaj pregledno natrpanost oseb in okostnjakov, tu grafično, dobesedno arhaično jasnost resne, v sebi zaklju-

čene kompozicije, dejanja in karakterizacije oseb. V bermškem primeru imamo nekakšno slučajnostno razporedbo usodi zapisanih bitij, tu jasni miselni organizem: od otroka v zibelki, berača, dalje po družbeni hierarhiji lestevici vse do najvišjega s tiaro, vsak v spremstvu okostnjaka zadnji gostiteljci ob odprtem grobu nasproti.

Motiv mrtvaškega plesa, ki ni nikdar spadal med oficijalno cerkveno tematiko, je bil v pogledu nastanka vselej najbolj sporno vprašanje v poznosrednjeveški ikonografiji. O tem je napisana že obširna literatura. Za najbolj verjetno imamo domnevo, da mu je osnova srednjeveška legenda o srečanju treh mrtvih in treh živih, značilna po besedah mrtvakov: »Kar ste vi, smo bili mi, kar smo mi, to boste vi.« Plesni motiv razlagajo iz ljudske predstave, da zapustijo okostnjaki o polnoči grobove in plesajo. Ker ni bil uradni nabožni motiv, so ga drugod slikali le na zunanje cerkvene ali pokopališke zidove. Najstarejši mrtvaški plesi, o katerih vemo, so nastali kot stenske slike v prvi polovici 15. stoletja v Franciji in Nemčiji. Nekateri so poznani le še po kopljah. Znamenit primer je tudi le v kopiji poznana »Baselska smrt« na cerkvenem zidu baselskega dominikanskega samostana (1437–41). V grafiki so predvsem poznani lesorezi »Danse macabre« — francoska oznaka za mrtvaški ples — ki so izšli v Parizu 1485. V Franciji so tudi najprej pričeli opuščati plesni motiv ter kolo razdelili v vrsto posamičnih dejanj, kar je vodilo do klasičnih in dostikrat posnemanih Holbeinovih lesorezov z mrtvaškim plesom (1525, izšli 1538). Od kod imata tematiko oba Kastavca, je stvar podrobnega umetnostnozgodovinskega študija. (Konec prihodnjč)

FRANCE BEVK

Zgodbi o ljubosumnem ribiču

(Odlomek iz povesti VIHAR, ki je izšla v tretji knjigi Izbranih spisov v izdaji DZS)

Morje je trepetalo v rahlem vetriču, zrak je dišal po slani vodi, na nebu so svetlele poslednje zvezde, mesečina je medlela v prvi jutranji svetlobi. Iz mraka so se prikazovali nejasni obrisi obrežja, vstajali kakor iz spanja, se odražali vsak trenutek jasneje. Morje se je pobarvalo.

Iz razpoke neke skale je zletel galeb in zagnal krik. Oglasil se mu je drugi. Stedila jima je množica bolj ali manj oddaljenih glasov, kakor da so kličejo in iščejo od skale do skale, od vala do vala. Ptice so se pozdravljale v prvih sončnih žarkih.

V mračnem tesnem zalivu so se gibali ribiči, bili so ko pošasti. Mislil je, da so jim držale za mantil in vlekle v sunkih. Vrv je tekla čez škripec, jadro se je dvigalo med pesmijo, ki jo je v taktu dela pel najprej stari Mikola.

Zbor ribičev mu je odgovarjal. Na zadnji zlog vsakega stiha so potegnili, da se je jadro s prečnikom dvignilo za čevljev višje.

Pesem je odmevala v breg in se razlegala na morje. Jadro je udarilo ob škripec pri vrhu jarbola, roke so popustile.

»Tonin, h krmilu!« je ukazal Mikola.

Fant je ubogal. Ladja se je nagnila, se osuknila in krenila iz zaliva. Izginila je v meglici, ki je vstajala iz vode.

Tedaj so začeli dvigati tudi druga jadra. Bolki ladije so se škripaje drgnili ob breg. Zdaj pa zdaj je udarilo veslo, zaropotalo se verige. Nekdo je zavpil s hripavim glasom, da je odjeknilo v daljavi.

»Od brega!« je vpil Mikola, ki je venomer opazoval Tonina.

V glasu se mu je izražal srd. Tonin je sedel ob krmilu in v obema rokama držal za vejo. Sklilil je na ribiča, nobene njegove kretnje ni izpustil izpred oči.

Krožila sta sem in tja po morju, kakor da se ne moreta odločiti, kam bi krenila. Mikolovo povelje se je glasilo: »Na desno! In zopet: »Na levo, proč od brega!« Tonin je vsakičkrat menjal smer, jadro je plahutalo.

Ob boku se je prikazalo nekaj temnih jader, ki so zopet izginili v megli in mrču. Valovi so se rahlo penili, morje je bilo temnomodro. Medtem je bil mesec pobelled, zvezde so ugasnile druga za drugo. Mlečnobeli pasovi megla so se dvigali pod skale in se trgali. Megla se je razdelila, mrč je izginil, prosto morje je zablistelo v soncu.

Tonin je začuden, s strahom pogledoval Mikola. Že prej je bil opazil, da stercu ni do tega, da bi se držal drugih ribičev. Nalašč jim je zaostajal. Zdaj se jim je izmikal na levo, ven na odprto morje. Ostali so daleč na desni, menjali jadra in začeli loviti.

Trst je bil že izginil v megleni daljini. Devin se je komaj še videl. Plula sta dalje. Mikola očividno ni mislil na lov. Izpod čela je pogledoval v daljavo, kakor da na sivem ozadju išče obljubljeno deželo. Tam daleč so se prikazala jadrnica in izginila. Nad barko je krožilo nekaj galebcev. Mikola ni več ukazoval zdaj na desno, zdaj na levo; sapa, ki je pihala v razpeto jadro, je gnala ladijico v ravni smeri, nekam v svinčeno daljavo, ki se je čimdalje bolj umikala. »Ali ne bova lovila?« je vprašal Tonin.

»Ali se bojiš?« mu je dejal Mikola s porogljivim smehom. »Ali se ti tresajo hlače? Mar nisi vedel, da je nevarno hoditi z menoj na morje? Zdaj nisi več v moji hiši, v moji barki si. To pa ni vseeno; ali razumeš?«

Prevzel ga je tak srd, kakor da je ugledal delfina, ki mu trga mreže. Najrajši bi bil ugrabil za puško in ga pri prici ustrelil. Toda puška je ležala ob krmilu poleg Tonina. Še v tisti noči, ko ni spal, je omahoval v svojem sklepu. Zakaj ni vzrožil nad Toninom in ga zapodil skozi vrata? Ne bi pomagal, si je ugovarjal. Z Juce bi se shajala na samem. In vendar! Zdaj ni več omahoval. Ali umrje on ali Tonin, vseeno, le tako se bo rešil prevare in sramote. Trdno odločen, da stori, kar je sklenil, je jadrar proti svinčnemu obzorju, kakor bi plul v neskončnost, v pozabnost nečesa grdega.

Tonin Mikolu ni odgovoril. Gledal mu je v obraz, bral na njem vse, kar mu je vrelo v duši. Prej je le slutil, kaj si misli, zdaj mu je bilo na dlani. Morda se ne vrne več živ domov. Pobelled je. Sree mu je glasno razbijalo. Polzkušil se je zaničljivo nasmešnil, a ni šlo. Iz misli na smrt se mu ni dalo norčevati.

Se preden je tisto jutro stopil v čoln, je verjel, da je življenje le igra. Jucina ljubezen se mu je zdelo, ko morje, kadar je mirno. Vrže se v valove, se okoplje, ohladi in zopet stopi na suho. Govoril ji je neumne, nepremišljene besede. Od nje je pričakoval le trenutkov slasti, nič drugega. Ni čutil, da ga je tudi ona zamrežila. Zdaj, ko je iz vesele igre nastajala žalna igra, ko je čutil hlad smrti na svojem čelu, je spoznal nekaj drugega. Zdaj, ko se mu je zdelo, da se komolec za komolec odmika od življenja, mu je postajalo jasno, da ni ravnodušen do te ženske. In globlje ko je bilo to spoznanje, huje ga je prevzemal strah pred smrtjo.

Ob jarbolu je stal človek. Ki ima pravico do Juce. Prej ga je imel za topoglavca, ki slepo verjame svoji ženi in si ne upa zganiti niti z mezinčcem v obrambo svoje časti. Zdaj mu je nenadoma pokazal svoj drugi obraz. Tam se je sklanjal, držal za vrv, lica so se mu pačila. Bilo mu vsak hip strašnejša in odurnejša. Hotel bi mu zaklicati, kaj mu hoče. Se mu zasmejati, mu pljuniti v obraz, toda ni storil ne tega ne onega. Mislil so mu mirno snovale.

Zdaj je Mikola tako zasovražil, da

bi bil najrajši izdrl regolo in ga udaril po črepi, pod katero je koval svoj naklep. Kaj ni še mlad in močan, in četudi ni tako izkušen, kaj ne bi z lahkoto zmagal starca? Čemu se ga tedaj boji? Zakaj krmari v negotovost, ko se lahko z njim poigra? Ta misel so mu je zdela ko odrešenje. Hlinil je nenadno veselje in se narejeno, hripavo zakrohotal.

Mikola se je začudeno ozrl po njem.

»Zakaj se smeješ?«

»Spomnil sem se neke zgodbe,« je Tonin še nadalje silil v smeh. »Spomnil sem se zgodbe o ljubosumnem ribiču. Če je še niste slišali, vam jo povem.« Je gledal v starca in nadaljeval: »Živel je ribič, ki je imel lepo ženo ...«

»To zgodbo poznam,« ga je ustavil Mikola, oči so mu divje sršele v Tonina. »Ali hočeš, da jo jaz nadaljujem? Žena mu je bila zvesta, pa je kljub temu ljubosumen nanjo; nekega dne jo je zaklal in skočil v morje, ali voda ga ni hotela požreti, ampak ga je zopet vrgla na suho; pravijo, da tudi v grobu ni imel obstanka ... Ali je ta?«

»Ta,« je rekel Tonin in mu ni bilo več do smeha.

»Zakaj si mi jo hotel pripovedovati?«

Tonin mu ni odgovoril.

»Ne veš?« se mu je rogala sterc. »Jaz pa vem. A poznam neko drugo zgodbo, ki bi bila bolj primerna. Živil je ribič, že sterc, ta je imel takisto lepo ženo, ki mu je bila ali mu je le hotela biti nezvesta. Mož, ki so ga imeli za bedaka, jo je zalotil s fantom; nobene ji ni rekel, le fanta je povabil s seboj na morje. Mož ni bil bedak, fant je bil bedak, ker je stopil v njegovo barko. Ali veš, kaj se je nato zgodilo?«

Tonin mu ni odgovarjal, osuknil je krmilo, da se je ladja okrenila in zaplula proti drugim ribičem.

»Kam krmariš?« je vpil Mikola.

»Tja, kjer so drugi.«

»Ne tja!«

»Tja!« se je dvignil Tonin in grozeče stal na popi.

»Proč od krmila!« je Mikola privezal vrv. »Stopi k jadrju!«

Tonin je ubogal. Vedel je, da bi le povečal nevarnost, če bi se ustavil stercu. Vzel je puško, ki je ležala poleg njega, in jo odnesel s seboj.

Mikola je razumel in se zasmejal. Tonin ga je začudeno pogledal, ni slutil, kaj je za tem smehom. Sterec je bil z enim skokom na popi, zgrabil je za regolo in zasuknil temon. Tonin je bil medtem počenil k jarbolu, puške ni dal iz rok.

Sterec se je znova zasmejal, se sklonil pod krov, v rokah mu je tičala druga puška. Prisloni jo je k licu, isto je storil tudi Tonin.

»Ustrelil!« je zavpil Mikola.

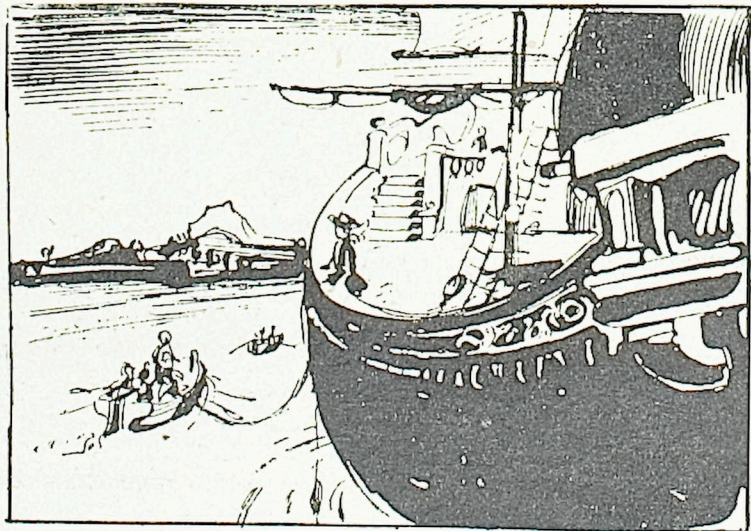
Medtem je bil Tonin že sprožil. Toda puška je samo prasinila, ni bila nabita. Mikola se je zakrohotal, a puške ni odmaknil od lica.

»Stoj!« je zaklical fantu. »Ne gani se! Če le trenese, ustrelim!«

Tonin je stal ob jarbolu, kakor da je privezan, ni se ganil. Vse mu je

PITNA VODA IZ POLARNEGA LEDU

Da bi pomagal do pitne vode tudi tistim številnim krajem, ki jo iz kakršnegakoli razloga morajo pogrešati, se je American Louis A. Post lotil načrta, na prvi pogled nekam fantastičnega, v stoletju tehnike pa nikakor neizvedljivega. Dobival naj bi jo iz ledenih gnot okrog obeh zemeljskih tečajev. Koliko dragocene sladke vode vsebujejo neštevilne ledene gore v Arktiki in Antarktiki? Dasi ravno moli komaj sedmi del njene gnote iznad morske gladine, bi po Postovem načrtu zabil v ledeno goro mogočne kilne ter zapeli vanje dolge in močne jeklene vrvi. Težki visokomorski vlačilci bi svojevrstni tovor potegnili do namembne postaje ob obali kjerkoli na zemeljski krogli. Helikopterji bi nadzirali delo in prevoz. Na cilju bi ledenega velikanu zasidrali. S pomočjo vročega zraka bi ga spreminjali v vodo, ki bi odtekala po vodovodnih ceveh v posebne zbiralnike. Po Postovih načrtih bi prodaja dragocene vode krila vse stroške.

plesalo pred očmi: Mikola, njegova žena, Juca, oče, sonce, morje, jadra, ki so se prikazala na obzorju, rasle in se približevale ...

»Čožoti!« je zavpil na vse grlo in dvignil roke.

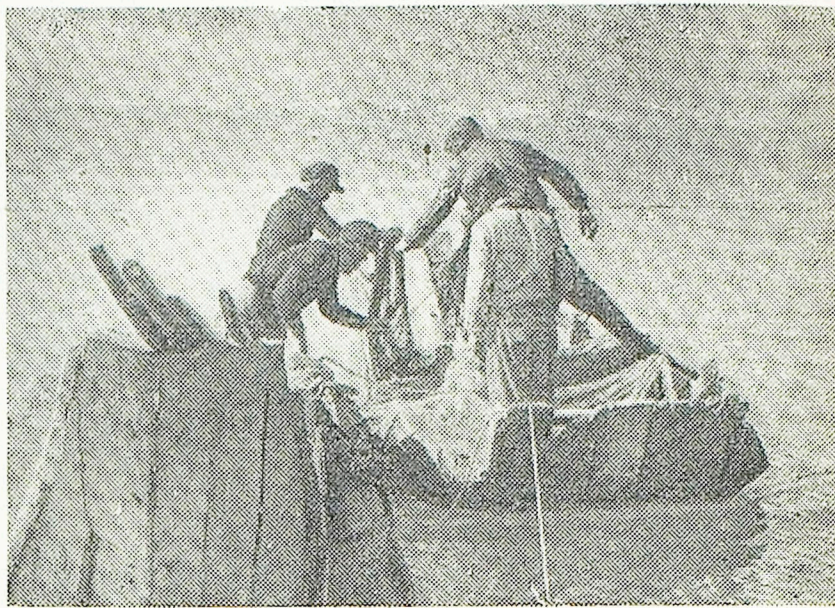
Krik se mu je izvil sam od sebe, porojen iz starega sovrašstva domačinov proti Čožotom, ni računal, da ga bo rešil.

Mikola je spustil puško in se ozrl. Da, res, bili so Čožoti, ki so prišli loviti v njihove vode. Druge barke so jih že opazile in jim zajadrle nasproti.

»Obrni jadro!« je zavpil sterc, ki je v tistem trenutku pozabil na vse drugo; sam je zgrabil za krmilo.

Treba je bilo čimprej dohiteti druge ribiče.

Veter je pihljaj, morje je bilo vedno nemirnejše.

JOŽE PAHOR

Železni zid zakona

(Odlomek iz zgodovinskega romana SERENISSIMA, ki je leta 1954 izšel z založbi Slovenskega knjižnega zavoda v Ljubljani)

Pričelo je vreti, planil je upor. Uporniki so se po kratki bitki polastili oblasti na ladji. Nekaj častnikov so v spopadu pometali v morje, druge pa prisilili, da so delali po njihovih ukazih.

Vendar so si le malo časa gospodarili sami. Vojsna galera je bila o vsem obveščena in jih je dohitela, še preden so se mogli umakniti. V krvavem boju so bili uporniki premagani, pobiti ali zajeti: z ladjo vred so jih odpeljali v Benetke.

»Slabo ste napravili,« je očital Lorenzo. »V takih trenutkih ni izgubljati časa! Kar ste ga zapravili, bi vam zadoščalo za beg!«

Razgovor med prostimi in uklenjenimi se je razvil, kakor da ni razlike med njimi. Golja je sicer opominjal, pa ni izdalo mnogo.

Sele ko je začel veter briti ostreje ter se z vsilo upirati v jadra, da so pokala in so valovi stresali ladjo, kakor da sta dva lahka čolnčiča, je prenehalo izpraševanje in razgovorjanje. Mornarji so stopili na svoja mesta in pričeli borbo z vetrom in morjem. Tleskale so že krpe kaplje, od juga pa je prihajala nevihta. Dasi je bilo blizu do pristanišča, niso imeli lahkega dela.

Lorenza je prevzela nenavadna misel. Nevihti ni bilo več mogoče uiti in spričo njene sile ni bilo več gotovo, da pojdejo naravnost v zaliv. Kaj, ko bi izrabili priložnost? Zavili bi na desno in pristali kjerkoli na lagunah. Kdo bi jih mogel klicati na odgovor, saj je divjala nevihta? Preden bi se Golja zavedel, bi se utegnili jetniki rešiti. Kopna zemlja ni tako daleč in beneška moč tudi ne sega tako globoko v notranjost. Če so eni že končali v valovih, ni treba, da končajo ti pod krvnikovo sekiro, ki nekaterim ne uide.

Tako je modroval Dalmatince in se razgrel. Dež je začel šibati valove, zgrnil se je z nalivom čez ladjo. V trenutku so bili mornarji premočeni, a naliv jim je kakor silovit zastor zakril mesto in tudi smer. Tedaj je Lorenzo pogledal, če jim sledi druga ladja. Nato pa je polagoma in previdno obrnil krmilo, da so zavili na desno. Ali je kdo opazil? Je morda kdo zaslutil njegov naklep?

Le malo časa so vozili v novo smer. Golja je štopil k Dalmatincu in mu rezko ukazal, naj se umakne. A Lorenzo ni ubogal. Golja je ukaz ponovil, odločno in gromko, potem pa potegnil bodalo. Vse se je zgodilo tako naglo, da ostali niti razumeli niso, kaj je. Dež je lil z vsilo in pral ladjo in ljudi. Golja pa je stal, kakor da mu še mar ni silovitega divjanja nevihte. Poznal je samo svojo dolžnost in ta trenutek ni bilo ničesar nad njegovo voljo. Lorenzo je vedel, da se ne šali. Vstal je in se umaknil bodalu, častnik pa je prijel krmilo in ga obrnil. Obenem je zavpil jadrarju, kako naj ravna z jadri. Ladja je spet zaplula v pravo smer. Dasi je v Lorenzu vrela, je vendar občudoval Goljevo jekleno voljo. Ko so krenili v preliv sv. Marka, je dež ponehal. Morje je butalo še vedno, a nevarnosti ni bilo več. Mornarji so bili razgreti, četudi premočeni do kože. Golja je tedaj prepustil krmilo enemu izmed njih in stopil k Lorenzu.

»Zakaj si ubral svojo smer?« je vprašal razburjeno. »Kam si hotel zapeljati ladjo?«

Dalmatince ni bil pripravljen na vprašanje in ni vedel, ali naj naravnost odgovori.

»Povedal sem ti, kako vodi krmilo,« je ostro nadaljeval Golja, »ti pa si imel svoje posebne namene! Da nisem pazil, bi morda že vsi končali v valovih. Mislim, da si ravnal dogovorno z uporniki. Odgovarjal boš pred vojnimi sodiščem.«

Dalmatince je prebledel, a se je hitro osvestil.

»Kar izroči me,« je dejal naglo. »in ovadi, da sem bli z mornarji v sumljivih zvezah! Plačali te bodo dobro, ne boj se!«

Golja je vzkipek kakor gad. Pogledal se je proti Lorenzu ter mu zagrozil:

»Plačal boš ti, ker sem te imel za prijatelja, kača!«

Toda zdaj so se oglašili mornarji, ki niso odobraval Goljevih namer.

»Kaj pa je napravil? Kaj je zagrešil?« so mrmrali od vseh strani. »Če bi nas bil tudi k vragu zapeljal v taki uri! Ne bi vsaj toliko trpeli! Kdor zagreši v takem vremenu, mu je treba na mestu odpustiti, ne pa ga izročati rabljem! Nič se ni zgodilo in na varnem smo. Čemu tedaj maščevanje?«

»Ne opravlja svojih dolžnosti in sramoti me!«

»Kaj je to, dolžnost?« vprašuje eden izmed mrmrajočih. »Metati v ječo svoje tovariše mornarje, je mar to dolžnost?«

»O tem ne dovolim govoriti!« se upre Golja.

»Prav!« odgovarja prejšnji, ki je silno razburjen. »Pa govorimo o tem, kako so mornarje izstradali! Niso jim dajali jesti, da bi bili dobički najemnikov ladij večji! Morda ne?«

»Dovolj! In na svoja mesta!« preseka častnik odločno, da se mornarji umikajo. A kakor je ne-

izprosen, čuti, da imajo prav. Mrko čaka, da se može razidejo na svoja mesta, nato pa stopi na premec in se ozre proti pristanišču. Ves je neubran. Kakor je vozil pred meseci uskoške pirate, tako izroča ljudi temnim ječam danes. Ali so krivi? Pobili so častnike, ki so jim odrgovali kruh, ki so jih izžemali. Da, krivi so — in vendar niso krivi! Zadelo so ob železni zid, ki se imenuje zakon.

Protislovja so vstajala in se gnetla v Goljeve misli, ko se je oglasil za njim jadrar:

»Ali naj povežem jadra?«

»Povežite jih!« se je zdramil častnik.

Jadrar pa se je obotavljal. Še nekaj je imel na srecu.

»Bo Lorenzo res izročen?« je vprašal negotovo.

Golja je molčal. Moral bi ga izročiti sodišču. Dalmatince je zadel ob tisti železni zid zakona in ob vse tisto strašno, kar je za njim.

»Bo izročen?« ponavlja jadrar trdneje.

Golja molči. Vidi, da je tudi sam prišel do železne stene. Preprečil je res, kar je bil nameral Dalmatince. A če bi tega ne bil storil, ne bi padla krivda le na Lorenza, ampak tudi nanj. Dolga veriga bi se sklenila, vkleinili bi njega in s kruhom in z vodo bi ga krmili, natančno kakor vse te nesrečne ljudi!

Golja čuti: za tisti boljši kosček kruha, ki ga uživa, za tisti blesk, ki ga je deležen, bi moral vreči Lorenza v ječo. Naj stori to? Prvič v življenju dvomi o svoji dolžnosti in ne ve, kaj naj bi storil. Jadrar ne vprašuje več, jadra padajo in ladja zavije k bregu. Mračni mečevo mornarji vrvi na breg in povezujejo ladjo, mračen in molčeč jih opazuje poveljnik.

»Ostanejo jetniki na ladjah?« vpraša eden izmed mornarjev.

»Tako je ječe v doževi palači, s podvojeno stražo!« ukazuje Golja, ne da bi mogel prenašati pogledu svojih ljudi. Razjeden je, poln mučnih dvomov in podoben črvivemu deblu, ki živi le pol življenja.

Ko je bilo delo opravljeno, so počakali z ladjami pri bregu, dokler se ni popolnoma polegla nevihta. Morje je polagoma upadalo, nebo pa je ostalo sivo in težko. Mraz je še močnejše pritisnil.

Mornarji, utrjeni in premočeni, so si skušali napraviti v železni peči nekoliko ognja, drugi pa so se stisnili pod palubjem, zavili se v plašče in polegali. Ni bila le nevihta, ki jih je zamračila, dogodek z jetniki, ki so jih predali v temnice pod blestečimi dvoranami dožve palače, jih je razburil in potrl. Le včasih je kdo izpregovoril. A beseda je bila težka in neprijazna, molče so čakali ukazov. Tudi Lorenzo, ki ga nejevolja nikdar ni mogla potlačiti, je molčal in strmel predse. Ždel je in razmišljal, kaj se godi z Goljo, kako mu odmeva v duši vse, kar je doživel do grenko popoldne.

Dograjen je še en pomemben vodni objekt

Kdor se je zadnje čase peljal po novi cesti iz Divače proti Senožečam, je na griču nad vasjo Gabrče opazil širok belo-sivi pas. Tako se od daleč vidi 2.000 m² velika betonska lovilna ploskev, ki so jo dokončali pred dnevi, in leži sredi gmajne kakih 800 m iz vasi.

Vsega je »kriva« modernizacija. Nova avtomobilska cesta je mimogrede zbrisala z zemeljske površine navaden kraški kal. In tedaj se je začelo. Prošnjam so sledile delegacije, zapiski zborov volivcev itd. Čeprav so bili Gabrčani ob edini vodni objekt, v katerem so lahko napajali živino, bi se nemara zaveda drugače končala, da niso v prošnjah za njegovo nadomestitev nekaj obljubljali. Verjetno bi jim Slovenija ceste zgradila.

kal, podoben staremu, vendar taka rešitev ne bi bila v skladu s sodobnimi potrebami po preskrbi z vodo. Vaščani so se odločili, da zgradijo boljši, večji, to je tak vodni objekt, ki bo tudi v sušnih dnevih dajal ljudem ter živini čisto, zdravo pitno vodo. Predlagali so, naj bi k njegovi izgradnji prispevali tako občina kot okraj in podjetje Slovenija ceste, sami pa bi tudi dali svoj doprinos v denarju in delu.

Ta predlog je vzbudil pozornost. Pristojni organi so se nad njim zamislili in nad vasjo so se oglasili krampi, lopate in eksplozije min. Gabrčani so zgrabili za delo. V nekaj mesecih je bil izdelan načrt; nabiralna akcija se je vedno bolj širila. Vaščani so zbrali okrog milijon dinarjev in prispevali več kot 20.000 prostovoljnih delovnih ur. občinski ljudski odbor je nakazal dva milijona, okrajni ljudski odbor pa pol milijona dinarjev. Zrasla sta velika rezervoarja s skupno zmogljivostjo 480 m³, sredi vasi pa je bilo zgrajeno korito in javni izliv, da ne omenjamo čistilnih in drugih naprav. Ko je bil izdelan načrt za lovilno ploskev — v Gabrčah ni talne vode —, je občina Divača iskala izvajalca dela. Po predračunu projektanta naj bi lovilna ploskev stala okrog 3,5 milijona dinarjev, po predračunu obrtnega gradbenega podjetja v Komnu pa 1 milijone 150 tisoč dinarjev. Kako je vse relativno, je konec koncev dokazala uprava komunalne dejavnosti v Divači, ki je pretekli teden končala vsa dela za 2,5 milijona dinarjev.

Ze so položene cevi od ploskve do rezervoarov. Tako je zaključen druga faza gradnje. Za vsa dosedanja dela je bilo porabljenih okrog 7,5 milijona dinarjev, od tega 5 milijonov dinarjev samo za rezervoarja. Za lovilno ploskev so porabili 31 ton cementa in 532 m³ gramoza. Delo jim je mnogo olajšal občinski drobilec, ki je mlél kamenje.

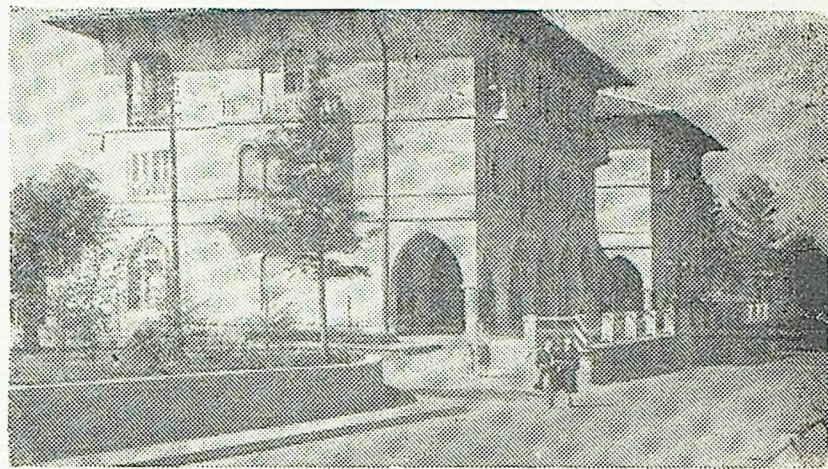
Če bo vreme ugodno, bo verjetno že letos zaključena tretja faza gradnje. Treba je samo še pokriti oba rezervoarja z betonsko ploščo.

Gabrčani so se oddahnili: vodo že imajo, tisto zdravo, čisto vodo, ki jo Kras tako pogreša.

Toda, če vprašaš vaščane, koliko

truda so vložili v to delo, ki je velikega gospodarskega pomena za 16 gospodarstev v Gabrčah, vam bodo povedali z besedami glavnega organizatorja Franca Antončiča, ki sta mu najbolj pomagala Anton Suša in Franc Zetko: »Raje bi dal vso živino iz hleva, kakor da bi se lotil še enkrat gradnje takšnega vodnega objekta.« Te besede so brez dvoma zgovoren dokaz velike požrtvovalnosti graditeljev domačinov za objekt, ki bo velikega gospodarskega pomena za nadaljnji razvoj tamkajšnje živinoreje.

—er

Sedež občinskega ljudskega odbora Ilirska Bistrica

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA V ILIRSKI BISTRICI

Odločni ukrepi za povečanje kmetijske proizvodnje

Splošni napor za povečanje kmetijske proizvodnje narekujejo tudi na ilirskobistriškem področju hitre ukrepe v tej smeri. To je tudi ena izmed osnovnih postavk petletnega perspektivnega načrta, ki predvideva povprečen letni porast kmetijske proizvodnje za 12 odstotkov.

O tem so pretekli četrtek razpravljali odborniki občinskega odbora na svoji skupni seji ter sprejeli vrsto pomembnih sklepov. Predvsem so ugotovili, da so v zadnjem času naredili velik korak naprej v pogledu delovanja in vloge kmetijskih združenj. Odstranitev nekmetijskih dejavnosti je skoro popolnoma izvedena. To pa seveda ni šlo brez težav, kar je razumljivo, če upoštevamo, da je v mnogih združenjih prav ta dejavnost prevladovala in dosegla ponekod do 60 in celo 70 odstotkov vse dejavnosti zadruga.

ZA USPEŠNO KOOPERACIJO

Namen vseh teh ukrepov pa je bil, da zagotovi združenjem njihovo pravo funkcijo organizatorja kmetijske proizvodnje. Oprijete naj bi se predvsem vseh mogočih in koristnih oblik kooperacije in na ta način organizirale in usmerile reprodukcijo na vasi. Posa-

mezne zadruge so s tem že začele, vendar so več ali manj obstale le na nižjih oblikah kooperacije, ki ne dajejo jamstva za uspešno izpolnitev predvidenih nalog na področju kmetijstva. Zato se zdaj niso dovolj samo kooperacijske pogodbe o pitanju prašičev in vzreji živine, ampak jih je treba razširiti tudi na druge panoge, zlasti na obnovo sadovnjakov, predelovanje krompirja in drugih kultur. Pri tem naj bi kmetijske zadruge prispevale svoj delež v obliki tehnične pomoči — oranje s traktorji in podobno — ter z umetnimi gnojili in organizacijo raznih agrotehničnih ukrepov. Razvoj kooperacije v tej smeri bo nedvomno našel odziv med kmetovalci in zbudil zanimanje med njimi, saj bodo v tem videli neposredno pomoč, ki jo jim nudi zadruga.

BOJ ZA NOVE OBDELOVALNE POVRŠINE

Petletni perspektivni načrt predvideva ureditev 145 ha novih obdelovalnih površin. Del tega bodo pridobili s preoravanjem zapuščenih zemlji in raznimi melioracijami. Prav tolikšnega pomena pa je tudi arondacija in komasacija zemljišč, kar pa zahteva tesno sodelovanje vseh kmetij-

skih proizvajalcev in seveda tudi njihovega polnega razumevanja. Razdrobljenost parcel, brezštevilni jarki in meje med njimi ne onemogočajo le naprednega obdelovanja s sodobnimi stroji, ampak pomenijo dejansko tudi veliko izgubo plodne zemlje, ki bi jo lahko v primeru združitve parcel in odprave mejnikov koristno uporabljali. Primer iz vasi Vrbovo, kjer kmetje sami izražajo željo, da bi združili svoje parcele in tako ustvarili pogoje za uspešno melioracijsko akcijo, kaže, da se starokopitna miselnost polagoma le umika novim težnjam, ki jih prinaša pa tudi narekuje občina napredek. Na združenje je, da take težnje podprejo in jih omogočijo uresničiti.

IZBOLJŠANJE ŽIVINOREJE

Glede na sestav zemljišč in na velike pašniške površine je to ena izmed panog, ki ima največje možnosti na tem področju. Žal pa ji ni bila posvečena potrebna pozornost, kar se vidi po stanju plemenske živine in pretirani odprodaji goved na splošno. Mlečnost krav sicer v zadnjih letih nenehoma raste, kar je dober znak, vendar pa stanje že zdaj ni zadovoljivo. Zato bo potrebno povečati molzno kontrolo plemenskih krav, predvsem pa zagotoviti zadovoljivo krmno bazo. To se pravi izboljšati travnike ter pašnike, zgraditi silose in zagotoviti močna krmila. Prav pri naporih za izboljšanje živinoreje bi lahko uspešno odigrala svojo vlogo tudi pravilno zasnovana kooperacija in uspehi posameznih združenj na tem področju kažejo, da se bo lahko zadovoljivo razvila.

NEGA IN PRAVILNO IZKORIŠČANJE GOZDOV

Tudi temu vprašanju so odborniki posvetili potrebno skrb. To je popolnoma razumljivo, saj je skoraj 50 odstotkov celotne površine v občini zasajeno z gozdovi. Ti pa so bili v preteklih letih prekomerno izkoriščani, tako da je posek po nekajkrat presegal naravni letni prirastek. Zato se postavlja potreba po večjem in doslednejšem nadzoru sečnje, obenem pa tudi po pogozdovanju, čiščenju in negi gozdnih površin. Da bi to dosegli, so odborniki sprejeli sklep, da se v prihodnje odkazovanje sečnje poveri izključno pristojnemu organu LO. Obenem so sprejeli tudi sklep o pospeševanju iglavcev na račun listavcev, predvsem bukovine. Vsi ti in še številni drugi ukrepi, ki jih je sprejel občinski ljudski odbor, zgornjo kažejo na vztrajno prizadevanje, da bi šli v korak z drugimi naprednimi kraji ter s sodobno organizacijo pospešili napredek na naši vasi v interesu kmetijskih proizvajalcev samih in vse skupnosti. Iv

—o—

DEKANI

Na večer pred državnim praznikom so tudi v Dekanih priredili slavnostno akademijo, ki so jo organizirali dijaki osemletne šole v Dekanih, srednje ekonomske šole iz Kopra in člani delovnega kolektiva podjetja »Lama« v Dekanih.

Nabratko

V VOJVODINI SO ZAKLJUČILI SETEV italijanske pšenice na več kot 115 tisoč ha površine. Menijo, da bodo na teh površinah pridelali prihodnje leto najmanj 46 tisoč vagonov žita.

325 MILIJONOV DINARJEV BO MO INVESTIRALI za rekonstrukcijo rudniških obratov Rudnika živega srebra v Idriji.

TRAKTORJE FERGUSON BO ZE PRIHODNJE LETO ZACELA IZDELOVATI Industrija traktorjev in strojev v Zemunu v sodelovanju z okrog 20 našimi podjetji neodvisno od trdnice, ki je doslej dobavljala številne dele.

TUDI NA OTOKU KRKU BODO ODPRLI SOLARNO in njene soline bodo imele več kot 50 tisoč kvadratnih metrov površine, na katerih bodo letno pridelali okrog 5.000 vagonov soli.

PRIHODNJE LETO BO NA NOVO ZAPOSLENIH 125 TISOČ DELAVCEV, saj tako predvideva osnutek zveznega družbenega plana, ki ga bo Zvezni izvršni svet predložil v sklepanje Zvezni ljudski skupščini. Ta osnutek tudi predvideva, da se bo prihodnje leto povečal narodni dohodek za 11,7%, kmetijska proizvodnja za 20,7% in industrijska proizvodnja za 11%.

DVE VRSTI SUŠILNIC ZA SADIJE IN POVRŠINE JE ZACELA IZDELOVATI tovarna »Venitator« v Zagrebu. Te sušilnice za kmetijske izdelke že uporabljajo z velikim uspehom številne kmetijske zadruge v Srbiji in Bosni. To je naš prvi tovrstni industrijski izdelek, za katerega se že razen domačih kmetijskih združenj zanimajo tudi nekatera grška podjetja s kmetijskimi pridelki.

ZA DVAKRAT BODO POVEČALI PROIZVODNJO V TOVARNI SVILENIH TKANIN V OSJEKU, ko bodo popolnoma obnovili njen strojni park. S sedanji, približno 50 let starimi stroji, proizvajajo komaj dva milijona kvadratnih metrov tkanin na leto, z novimi, ki jih bodo začeli montirati v bližnji prihodnosti, pa bodo lahko izdelali v enem letu skoraj štiri in pol milijona kvadratnih metrov najrazličnejših tkanin.

NOVA TOVARNA ZA PROIZVODNJO RASTLINSKE MASTI v Vrbasu ima zmogljivost proizvodnje do 700 ton rastlinske masti letno in v veliki meri lahko knje potrebe domačega trga. Ob jadranski obali pa so v preteklem letu začele obratovati sodobno urejene oljarne, kjer bo moč iz »stih kolčen oliv pridelati več in bolj kakovostno olje.

Med številnimi prireditvami ob Dnevu republike so bili po naših občinah tudi slovesni sprejemi cicibanov v pionirsko organizacijo. Tako je v Postojni predsednik ObLO Jože Baša priredil za nad 40 pionirjev iz vseh odredov v občini sprejem, ki se je spremenil v pristrčno slavlje. Pionirji so predsedniku čestitali k prazniku in mu podarili sopek nageljnov, on pa jim je pripovedoval o rojstvu naše socialistične domovine. Sprejema so se udeležili tudi sekretar ObK ZK Slavko Černelič in zastopnice Društva prijateljev mladine. Po sprejemu je predsednik Baša povabil svoje goste na skromno zakusko, kjer so prebili še uro in pol v pristrčnem kramljanju. Pionirji so obljubili, da se bodo še bolj pridno učili in da se bodo lepega praznika vedno spominjali

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

O sistemu kratkoročnega kreditiranja

Vprašanjem kratkoročnega kreditiranja, o katerem nameravamo spregovoriti nekaj besed, posvečamo na splošno malo pozornosti, čeprav v gospodarstvu vsa gospodarska organizacija za deva dnevno ob vprašanje kreditov. Zato ni nič čudnega, da gre do čisto temeljni problemi mimo nas in se zanje pozanimamo morda šele takrat, ko nas tako ali

drugače prizadenejo. Šele ko iščemo kredit, ugotovimo, da so medtem nastale neke spremembe v pogojih za odobranje kreditov, da ne izpolnjujemo nekih pogojev in podobno. To omenjamo zato, ker je mnogo delovnih kolektivov, ki še niso popolnoma dojeli sprememb in smeri naše nove kreditne politike, potem ko smo prešli na sklad obratnih sredstev in na kreditiranje res samo kratkoročnih potreb gospodarskih organizacij.

V pripravi so teze o nadaljnjem izpopolnjevanju sedanjega sistema kratkoročnega kreditiranja. Vsekakor bi bilo potrebno seznaniti se z njimi že sedaj, da nam bodo spremembe, ko bodo nastale, bližje in razumljivejše. Izhodišče izpopolnitve je v tem, da je sedanji sistem kratkoročnega kreditiranja pokazal dobre strani in da ugodno vpliva na naš celotni gospodarski razvoj. To nam zlasti kažejo številke, ki povedo, da se kratkoročni krediti večajo v skladu z razvojem gospodarstva in da ti ne predstavljajo več pritiska na denarnem trgu, kakor je bilo prej, ko smo govorili čisto o inflacijskem pritisku kreditov v našem gospodarstvu. To pozitivno stran novega kreditnega sistema sicer moti nekoliko negativen pojav medsebojnega kreditiranja med podjetji, ki čisto presega ekonomsko dovoljene mere. Vendar pa podjetja sama postopoma spoznavajo, da jih tak način ne bo pripeljal daleč in prehajajo vedno bolj na nasproten sistem, to je celo na sistem vnaprejšnjih plačil in podobno. Banke namreč za take primere ne odobravajo nobenih kreditov.

Kakor vemo, sloni že sedanji

sistem na načelu, da morajo biti sredstva za celotno finansiranje investicij v naši državi, to je naložbe v osnovna in obratna sredstva, zagotovljena in črpana iz istih virov, in sicer iz akumuliranih denarnih sredstev prejšnjega proizvodnega procesa in razdelitve, torej ne iz emisije ali izdaje novega denarja. Pri nas zbirmamo ta sredstva v raznih skladih, med katerimi je najvažnejši splošni investicijski sklad, dalje so razni družbeni investicijski skladi in končno sklad podjetij samih. Načelno moramo črpati iz navedenih skladov oziroma virov tudi sredstva za sklad obratnih sredstev.

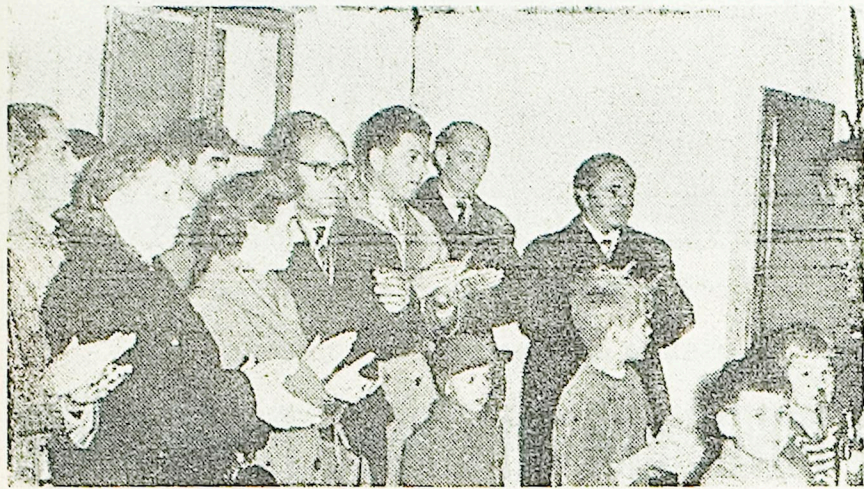
Problem kratkoročnega kreditiranja bo v bodoče na popolnoma ekonomskih osnovah in precej ožji kot je sedaj. Podjetja bodo morala dokazati, da je zagotovljena prodaja blaga, blago ne bo smelo obtežati in kredit bo imel tako popolno kritje in zagotovilo, da bo vrnjen. To pa pomeni za marsikako podjetje preobrat, za gospodarstvo kot celoto pa razvoj, ki bo temeljil na trdnih ekonomskih temeljih. V proizvodnji bo treba odslej upoštevati, kaj trg želi in zahteva in ne narobe, kakor je bilo čisto doslej. Glede tega pripravljajo tudi reorganizacije v bankah, ki bodo povežane z ustvaritvijo organizacije za večjo družbeno kontrolo. Pri tem bo igrala, kakor povedo teze, odločilno vlogo Narodna banka.

To so teze, o katerih sedaj razpravljajo in ki imajo ekonomsko osnovo. Take smo samo v glavnih črtah tudi zajeli, da bi v vprašanju seznanili čim širšo javnost, zlasti pa tiste, ki delajo v gospodarstvu. —dt—

ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA

Pralnica in šivalnica

stanovanjske skupnosti IV. mestne četrti v Kopru

V Kopru v Ribiški ulici št. 20 je bila v petek 28. novembra skromna prireditev. V prostoru, ki je bil vse doslej zanemarjen, ki je nadvse skromen in ne daje vtisa, da bi v njem lahko uresnili eno izmed najosnovnejših teženj za izboljšanje življenjske ravni žena, je svet stanovanjske skupnosti IV. mestne četrti odprl pralnico. V sobi dobrih 50 m² so zgradili tri izplakovalna korita, postavili vanjo bojler in pralni stroj. V tem prostoru bodo lahko žene prale perilo.

Skromna, vendar pomembna je ta pralnica, saj dokazuje, kot sta dejala ob njeni otvoritvi predsednik okrajnega odbora SZDL Albert Jakopič-Kajtič in predsednik komisije za družbeno upravljanje pri OO SZDL Jože Zizek, kako je moč uresniti želje delovnega človeka s sodelovanjem vseh. Z lastnimi sredstvi stanovanjske skupnosti te četrti in s prispevkom tovarne sardin Ikra v Kopru je bil položen temelj ustanavljanja uslužnostnih obratov stanovanjskih skupnosti v našem okraju. Približno četrta milijona je veljala dotedanja ureditev te pralnice, ki bo povečana, brž ko bodo izpraznili bližnje skladišče, kjer je 6 ton soli. Z izkupičkom od te soli, last bivše ribiške zadrage, bo moč tudi bolje urediti sedanji prostor.

Svet stanovanjske skupnosti IV. mestne četrti pa ni poskrbel samo za ureditev pralnice, pač pa tudi za ureditev šivalnice v Nazorjevi ulici. V tej šivalnici bodo krpali perilo, ki ga bodo prinašale gospodinje te ali tudi drugih koprskih četrti vse dotlej, dokler ne bodo ustanovili podobnih uslužnostnih šivaljskih obratov koprskih mestnih četrti.

Res pionirsko delo! Velja, da bi tudi drugi sveti stanovanjskih skupnosti sledili temu vzgledu in tako konkretizirali vse ono, o čemer govorimo in sklepamo na raznih sestankih.

»SODOBNO GOSPODINSTVO« št. 10

Deseta letošnja številka »Sodobnega gospodinstva«, ki je pravkar izšla, prinaša mnogo pestrega gradiva iz vseh osnovnih področij gospodinstva in gospodinskega dela.

V uvodnem članku »Nekatere oblike pomoči družini v stanovanjski skupnosti« so povzete osnovne misli in sklepi s posvetovanja ob Tednu otroka, ki so ga organizirale Zveza prijateljev mladine, Zveza ženskih društev, Centralni zavod za napredek gospodinstva in Glavni odbor zveze sindikatov.

Poglavje iz gospodinske ekonomike zajema članke o tem, kaj lahko nudi trgovina potrošniku (v zvezi s posvetovanjem o trgovini na Konferenci mest v Beogradu), ki ga je napisala tov. Cilka Malešič. Kdor si ureja stanovanje, bo ob teh člankih in nazornih ilustracijah prišel na marsikako misel, n. pr. o ureditvi

samske sobe in otroške sobe. Posebno opozarjamo na praktično omaro s popolno garderobo za eno osebo.

Vprašanje, kako obleči otroke doma, dela staršem mnogokrat preglavice. Skice krojev za domače delo otrok pri čiščenju, kuhi ipd. bodo marsikateri mamici prišle prav, ker si lahko kroj naroče na Zavodu.

V rubriki za zdravje in lepoto je priobčen tehten in koristen članek »Prva pomoč otrokom pri vsakdanjih nezgodah in nesrečah« izpod peresa dr. Ane Krakerjeve. Članek obravnava ureznine, vbovine, opekline in oparine, zlome ter razne druge poškodbe in nesreče v gospodinstvu.

Precej prostora je v tej številki posvečenega prehrani. Zanimiv je članek o debelosti in članek, namenjen kuharskemu osebjem v bolnišnicah. Iz prejšnje številke se nadaljuje članek o pravilnem prehranjevanju mladine s posameznimi jedilniki.

UREDIMO USPEŠNO DELOVANJE ŠOLSKIH MLEČNIH KUHINJ

Samo pomoč RK je premalo

Pri sistematičnem pregledu mlečnih kuhinj v občinah Koper, Izola in Piran je Zavod za pospeševanje gospodinstva za okraj Koper odkril še vrsto težav in pomanjkljivosti. V šolah, kjer so šolski odbori, prosvetni delavci in starši razumeli pomen mlečnih kuhinj za zdravje in umsko zmogljivost otroka v šoli, so te ustanovili in zanje v okviru možnosti tudi skrbijo. Povsod pa imajo večje ali manjše težave. Mnogo truda in dobre volje je bilo treba, da mlečne kuhinje vsaj delno uspevajo. Posebno pohvalo pri tem delu zaslužijo nekateri prosvetni delavci, ki si skrbno prizadevajo, da so njih kuhinje vzorno urejene, n. pr. šola v Ravnem nad Sečoveljami, vavenski dom v Izoli, osnovna šola v Božičih in otroški vrtec v Piranu.

Drugod pa, kjer je opaziti le razumevanje do mlečnih kuhinj, a ne dobre volje, je podoba mlečnih kuhinj manj razveseljiva.

Če bi starši in šolski odbori bolje razumeli pomen mlečnih kuhinj, bi se stanje v njih vidno izboljšalo in bi bili prosvetni delavci pri tem manj obremenjeni. Kot poseben primer urejene mlečne kuhinje navajamo mlečno kuhinjo v Portorožu. Tu so prosvetni delavci našli razumevanje pri starših. Kuhinja dela v zelo skromnih prostorih, a kljub temu zelo uspešno. K temu so mnogo pripomogle poleg vodje kuhinje tovarišice Irma Poropat in Antonija Peroša, ki zelo skrbita za kvalitete malice, in Ema Bratuž in Nada Božič, ki že od vsega začetka prostovoljno pomagata vsak dan pri delu v mlečni kuhinji. S takim razumevanjem in sodelovanjem žena bi se dalo izboljšati stanje mlečnih kuhinj marsikje.

Starši so sicer zadovoljni, da otroci dobivajo toplo malico v šoli, ker jim s tem odpade vsakodnevna skrb. Vendar pa niso pripravljeni prispevati več kot 100 in največ 200 dinarjev mesečno. Če pa seštejemo izdatke za

doma pripravljene malice, bomo videli, da bo mesečni znesek mnogo višji. Le preveč računamo na pomoč, ki jo nudi RK, vendar moramo vedeti, da je za prevoz moke, mleka in sira v šole treba plačati 10 do 12 dinarjev za 1 kg. Sredstva so potrebna tudi za nakup kuriva in raznih dodatkov, kajti samega mleka, sira in kruha se otroci hitro naveličajo.

Za boljše razumevanje navajamo nekaj podatkov: povprečna cena za izdatne malice (mleko, kruh, maslo, med ali kakao, kruh, sir, ali kava, jetrna pasta, kruh in podobno) je 29 dinarjev za enega otroka dnevno. V tem znesku pa še ni zajeta pomoč RK in plača kuharice. Pomoč RK znaša na otroka dnevno 14 dinarjev, tako da morajo znesek 15 din dnevno za otroka kriti starši. Mislimo, da 15 dinarjev dnevno oziroma mesečno 300 dinarjev za tako izdatne malice ni preveč. Premajhen prispevek staršev je tudi glavni vzrok, da kuhinje marsikje slabo uspevajo.

Otroci prejemajo malice v glavnem s pomočjo RK, to je sir, mleko, kruh. Vemo pa, da enolčna hrana otroku preseda in jo

zato zasovraži. Tako so ponekod otroci zasovražili mleko in njegove izdelke.

Vzrok neuspeha v nekaterih kuhinjah pa je tudi slabo gospodarstvo. Marsikje pomoči RK ne znajo ceniti. Tako so n. pr. neke prodajalno enoto moko po 40 dinarjev, kruh pa kupujejo po 58 dinarjev.

Posebno po vaseh imajo premalo razumevanja, da se njihovi otroci v šoli okrepcajo in z malico dopolnijo prav tiste nujno potrebne hranilne snovi, ki jih v domači prehrani primanjkuje. Starši, posebno na deželi, se skljujejo na to, da nimajo sredstev. Gotovo pa imajo kaj drugega, kar bi lahko prispevali in kar bi šolska kuhinja lahko vnovčila ali primerno zamenjala. N. pr. v Gradnu so rešili vprašanje tako, da starši prispevajo drva.

Tudi šolski odbori so dolžni skrbeti, da bodo šolske mlečne kuhinje delovale nemoteno in uspešno.

M. U.

MORDA SE NISTE VEDELE...

• da so sadni sokovi odlično sredstvo za obnovo kože, ki se prekomerno lušči ali poti.

• da imajo jabolka tudi veliko vitamina C, ki pomaga telesu v borbi proti utrujenosti. Zato použijte jabolko po vsakem obroku, če fizično ali duševno težko delate.

• da je živalski žolč odlično sredstvo za čiščenje volnenih stvari. Vzame enako količino žolca in tople vode ter dobro zmešate. S to zmesjo lahko čistite celo bele volnene predmete, ker ne pušča rumenih robov kot n. pr. bencin.

• da umazane ovratnike na plaščih lepo očistite z mešanico spirita in salmiaka. Na liter vode vzamete žlico spirita in žlico salmiaka.

• da je tudi pepel odlično sredstvo za čiščenje mastnih ovratnikov. Na liter vode daste pet žlic lesnega pepela in pustite čez noč. Potem tekočino pazljivo odcedite, usedlino zavrzete, s tekočino pa čistite kot z vsakim drugim čistilnim sredstvom.

• da madeže od dežja na klobuku svetle barve najlepše očistite, če klobuk na lahno krtačite pri sopari nad vrelo vodo.

• da umazane fotografije lepo očistimo s koščkom vate, namočene v vazelino.

NEOBICAJNO ODREKANJE POMOČI NAJMLAJŠIM

Mladinska ulica v Kopru zares povsem upravičuje svoj naziv, saj se na tem temnem prostoru, kjer je osemletka z učiteljstvom in Pionirski dom, obrne vsak dan blizu dva tisoč otrok in dijakov. Z vseh strani so jih ogradili in obzidali, da otrokom tudi v odmorih ne preostane drugega, kot da prebijejo tistih nekaj minut v razredu.

Prav tako, če ne še bolj, je kritično stanje v Pionirskem domu, kjer so celodnevni gostje in abonenti šolske kuhinje utenjeni v dveh, treh prostorih, ki že nekaj let vpijejo po razširitvi. Ko so pred dvema letoma začeli z gradnjo stanovanjskega bloka v neposredni bližini doma, so tej prepotrebni mladinski ustanovi omejili tudi dvorišče na minmalno površino, kar povzroča vzgojiteljem pri izvajanju vzgojnega programa nemalo težav. Skratka — »blokada« z vseh strani. Zato ni nič čudnega, če otroci rinejo na visoke prečke in plezajo po oknih, ker so pač prikrajšani pri gibanju na tleh.

Stanovalec v novem stanovanjskem bloku, ki je v neposredni bližini, imajo vsak dan priložnost videti to gnečo pa tudi stiska s prostori v domu jim prav gotovo ni neznan. Ker ima uprava Pionirskega doma težave z vskladiščenjem mlečnega prahu in drugih živil, s katerimi oskrbujejo šolsko in mlečno kuhinjo, so se obrnili na hišni svet stanovanjskega bloka, da bi jim odstopili v prtiliču dva neizkoriščena prostora za shrambo.

Na veliko presenečenje uprave doma je odgovorni tovariš zavrnil prošnjo z utemeljitvijo, da je to shramba za motorna kolesa, v glednem času pa nameravajo oba prostora preurediti v stanovanje za hišnika, ki bo pomagal stopnišče. (Kot da bi bilo tako težko pomesti vsakemu najemniku stopnišče pred svojim stanovanjem!)

Vsekakor čuden odnos do ustanove, ki nudi čez dan številnim otrokom vzgojo, krov in hrano. Stanovalec novega bloka je gotovo zrnno prizadevanje naše družbe, ki išče vse mogoče poti od ustanavljanja stanovanjskih skupnosti do številnih konkretnih oblik pomoči družini oziroma zaposleni materi. Zato je danes težko razumeti, da je shramba za eno motorno kolo lahko nekemu bolj važna kot pa nekaj tisoč kilogramov nevarljivega pasteriziranega mleka, ki ga pripravljene dan za dan s servirajo otrokom. Toliko bolj čudno, ker je brez dvoma tudi v tem stanovanjskem bloku več otrok, ki so deležni toplih malic. Bb

Marta Grom: Križe kraže

Pavlek je prvič prestopil prag otroškega vrtca.

»Kako je lep!« je rekel.

Potipal je nizke stolčke, pobožal male mizice, ogledal slike na stenah, potem je sedel. Dali so mu igrače, dali so mu svinčnik in papir in so rekli:

»Pavlek, nariši nekaj lepega!«

Pavlek je risal črte. Delal je vijuge, pike in pikice. Otroci so gledali novega gojenca in zasmelali so se. Nagajivo so zaklicali:

»Tovarišica! Pavlek dela same križe-kraže!«

Pavlek je začuden obstal. Spustil je svinčnik in sklonil glavo.

Vzgojiteljica ni rekla ničesar. Stopila je do police. Vzela je nov list papirja. Sedla je k Pavleku. Svinčnik je potisnila v njegovo dlan.

»Pavlek, nariši majhno hišico!« je rekla.

Pavlek je gledal papir. Gledal je otroke. Odložil je svinčnik in rekel:

»Ne morem! Ne znam!«

»Ne znaš? To si samo domišljaš! Pogledj! Nariši hišico! Majhno hišico! Samo za naju! Poskusi! Potegni črto! Še eno, še dve in hišica bo gotova!«

Pavlek je pogledal vzgojiteljico. Obrisal je solzo. Prijel je svinčnik. Potegnil je črto, še eno, še dve in vzgojiteljica je zaklicala:

»Zelo lepo! Samo na okenca si pozabil. In v hiši brez oken bo nama temno. Sonce ne bo moglo priti do naju.«

Pavlek se je znova sklonil nad papir. Narisal je dve majhni vijugasti okni.

»Lepo, ampak... ali bova brez cvetlic?« je vprašala vzgojiteljica.

Pavlek je narisal lonček. Vanj je posadil tri drobne cvetlice.

Vzgojiteljica je naredila resen obraz.

»Cvetlice so zelo lepe!« je rekla. »A še nekaj sva pozabila!«

Pavlek je razmišljal. Tudi ostali otroci so napeto strmeli v Pavlekovo risbo.

»Ali bova skozi okno skakala v hišico!« je zapel glas vzgojiteljice. »Prevrnila bi cvetlice. Razbila bi lončke... Kaj morava še imeti?«

»Vrata!« je rekel Pavlek.

»Vrata!« so zakricali otroci.

Svinčnik je zdrsel po papirju. Narisal je vrata. Vrata so imela kljuko in prag. Celo ključ je visel iz ključavnice.

»Jo! Lepo!« so rekli otroci.

»A mnogo lepše bi bilo, da bi zažad za našo

hišo imela vrtiček.« je dodala vzgojiteljica. »Vanj bi posadila cvetlice. Sredi vrta bi postavila klop in ob klopi bi rasla velika lipa. Tja bi hodila sedet, kadar bi nama bilo vroče. Tam bi se hladila. Držala bi se za roko in bi gledala sonce, ki bi svetilo na naju. Gledala bi v veje košate lipe, kjer bi se pozibavale ptice. Skakale bi z veje na vejo. Vmes bi prepevale in nama delale kratek čas.«

»Čakaj!« je rekel Pavlek. »Tudi vrtek bom narisal.«

Sklonil se je nad papir in risal, risal. Narisal je hišo in vrt in lipo in ptičke in sonce, cvetlice...

Otroci so gledali risbo in veselo so zaklicali:

»Kako lepo riše Pavlek!«

Pavlek je bil srečen in od tistega dne ni več delal križe-kraže!

Za tiste, ki jim je pri srcu bolj športni način oblačenja. Zimski plašč z visoko zapetim vratnikom in širokim pasom, ki je v naravni višini. Žepi so veliki in globoki

Model zimskega plašča s krznem ovratnikom in enako kučmo. Krzno je letos zelo moderno in nas lepo varuje pred mrazom in burjo. Sicer je pas visok in plašč bolj kratek, prav tako rokava, zato pa moramo imeti dolge in tople rokavice

PREDAVANJE O SPOLNI VZGOJI V HRPELJAH

Na zadnjem roditeljskem sestanku v Hrpeljah, ki se ga je udeležilo nad 100 staršev ter celotni učiteljski zbor, je bilo posebno zanimivo predavanje dr. Leona Zlebnika iz Ljubljane o spolni vzgoji otrok, od dojenčka do pubertete. Starše je opozoril na prepotrebni pravilni pouk o spolnih zadevah, o škodljivem vplivu ulice, o tako imenovani »petošolski zaljubljenosti«, o opozarjanju dozorevajočih otrok o posledicah neurejenega spolnega življenja in končno o pojasnjevanju vloge moškega in ženske v družinski skupnosti. Domačo spolno vzgojo naj v višjih razredih dopolnjuje šola, tako da pedagogi pri biološkem pouku razlagajo tudi spolna vprašanja.

Razvojna pot kmetijskega združništva

(Nekaj misli in ugotovitev ob združevanju zadrug)

Pred nedavnimi volitvami združnih svetov se je tudi na Koprskem združilo več manjših in gospodarsko šibkih kmetijskih zadrug v večje gospodarske enote.

Znano je, da so v prvih povojnih letih rastle kmetijske zadruge kot gobe po dežju, saj skoraj ni bilo večje vasi v okraju, ki bi ne imela svoje zadruge. Takratne nabavno-prodajne zadruge po naših vaseh so se ukvarjale, kakor nam že njihove nazivne pove, samo s trgovanjem. Postopoma pa so začele ustanavljati razne kmetijske pospeševalne odseke, ki so se ponokod razmeroma dobro uveljavili pri izpolnjevanju večjih ali manjših pospeševalnih del v kmetijstvu. Pred leti so v okviru zadrug začele nastajati tudi manjše združne ekonomije. Danes lahko naštejemo v koprskem okraju več kmetijskih zadrug, ki so te ekonomije s pomočjo lastnih in družbenih sredstev vzorno uredile. Na teh ekonomijah imajo nekatere zadruge že lepe rodne vinograde in sadovnjake, kar velja za obdobje, ko nekatere druge, v gornjem delu okraja pa zlasti zadruge Knežak, Lokev in Senožeče.

Dokler pa so vse kmetijske zadruge ukvarjale predvsem s trgovskimi posli, niso mogle globlje poseči v preobrazbo kmetijstva v svojem kraju. Letos pa je z oddajo vseh postranskih obratov, ki nimajo nič skupnega s sedanji prizadevanji za povečanje kmetijske proizvodnje, prišlo do prelomnice v njihovem delu. Po novih pravilih o delu in poslovanju kmetijskih zadrug je njihovo mesto v proizvodnji in ne v trgovini. Preostaja jim le skrb za dobrih organizacijo odkupa, prodaje in po možnosti tudi predelave kmetijskih pridelkov. Dejstvo, da se je njihova dejavnost preusmerila iz trgovanja v samo kmetijsko proizvodnjo, je že rodilo prve vzpodbudne sado-ve. Zadruge so začele iskati možnosti in oblike sodelovanja s svojimi člani za obnovo kmetijstva. Pri tem naj omenimo zlasti uspešno zaključeno jesensko setev novih italijanskih sort pšenice, pri čemer zaslužijo v obdobju pasu vsi predvsem zadruge Koper in okolica, Izola, Šmarje pa tudi nekatere zadruge v severnem delu okraja. Tako je samo kmetijska zadruška Izola sklenila s svojimi člani 92 pogodbo za setev pšenice na približno 25 hektarjih. Nekatere zadruge

na Koprskem, med njimi izolska, bertoška in koprška, pa imajo že pripravljene načrte za ureditev novih vrtnarj, sadovnjakov in vinogradov v sodelovanju s svojimi člani.

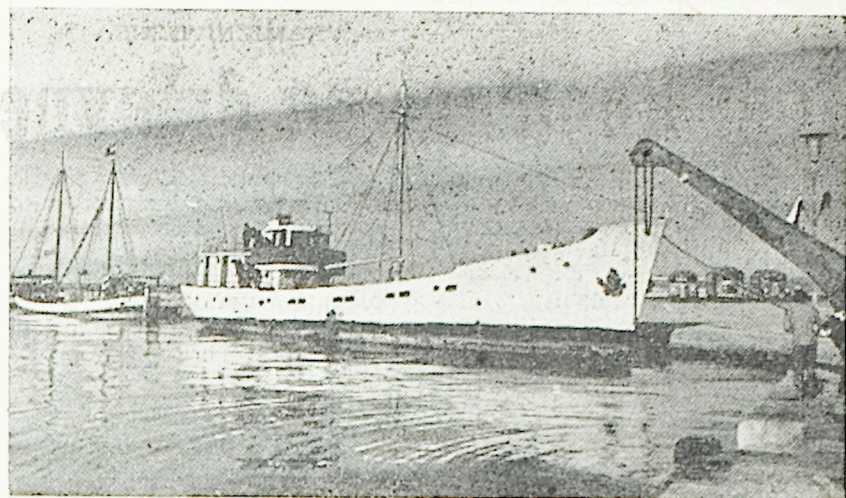
Z oddajo nekmetijskih opravil pa so bile mnoge zadruge ob precejšnem viru dohodkov, ki so se doslej stekali v njihove sklade. Mnoge zadruge zato niso bile več sposobne samostojnega življenja, kaj se, da bi bile v stanju izpolnjevati naloge, ki jim jih je družba zaupala v skupnih naporih za povečanje kmetijske proizvodnje in za oblikovanje novih proizvodnih in človeških odnosov na podeželju. Zategadelj je bilo nujno, da so se nekatere gospodarsko šibkejšie zadruge spojile z močnejšimi. Tako imamo danes v koprskem okraju le še 38 kmetijskih zadrug, medtem ko smo jih imeli pred dobrima dvema letoma okrog 50. Omenimo naj, da se je proces spajanja gospodarsko šibkejših zadrug z močnejšimi začel že pred leti, v polnem razmahu pa je začel šele v drugi polovici letošnjega leta. To združevanje pa še ni zaključeno. Če se bo nekeje pokazalo, da bi bila združitve te ali one zadruge koristna za učinkovitejšo pospeševanje kmetijstva, se bodo zanjo nedvomno tudi odločili.

Kmetijski proizvajalci koprškega okraja so prizadevanja skupnosti za združevanje zadrug v večje in trdnjše gospodarske enote podprli, ker so se v zadnjih letih marsikje prepričali, da bodo le v močni zadrugi, ki bo imela dovolj traktorjev, kamionov, sredstev in kmetijskega strokovnjaka, lahko hitreje napredovali v kmetijstvu in si izboljševali svoje življenje. Spoznali so, da je treba korakati s časom, saj bodo lahko uspevali le tisti, ki bodo sposobni proizvajati na sodoben način na večjih strnjjenih površinah. Kdor bo pri tem zaostal in tožil o velikih proizvodnih stroških, bo predvsem sam sebi škodoval.

Naloge, ki stojijo danes pred našimi zadrugami, pred njihovimi združnimi sveti, upravnimi odbori in vsemi njihovimi člani, so vsem dobro znane. Združevanje razdrobljenih parcelic z razvijanjem najrazličnejših oblik in načinov združnega proizvodnega sodelovanja v poljedelstvu, vinogradništvu, sadjarstvu in živinoreji, ki se je že začelo uveljavljati, je prav gotovo temeljna naloga zadrug in pridelovalcev. Kolikor hitreje in uspešneje se bo to sodelovanje, ki mora temeljiti na čistih računih in koristih obeh partnerjev, razvijalo in krepilo, toliko trdnjše bo tudi gospodarska osnova tako zadrug kakor tudi kmetovalcev za nova dela v kmetijstvu.

Seveda jim bo družbena skupnost nudila pri tem vsestransko pomoč predvsem s krediti, za takšno skupno obnovo pa bi bilo zelo primerno, če bi čimprej ustanovili enoten denarni kreditni sklad za vse zadruge, v katerem bi osredotočili vsa njihova lastna sredstva za obnovo. Tako bi si tudi zadruge same pomagale pri obnovi sadovnjakov, vinogradov, vrtnarstva ter travništva in pašništva, hkrati pa bi bilo možno sredstva tudi smotrnejše izkoriščati.

A. Bertok

Nova ladja Obalne plovbe Koper — m/l »SEZANA«

NOVI ZADRUŽNI SVET V PREGARJAH SE NE OBOTAVLJA

Takoj so se letili konkretnih nalog

Konec preteklega meseca je bilo v Pregarjah prvo zasedanje tamkajšnjega novoizvoljenega združnega sveta. Upravni odbor Kmetijske zadruge je poročal o svojem delu v preteklih mesecih. Člani zadruge so letos zasadili 5 hektarov novih sadovnjakov in v jeseni posejali v kooperaciji 360 kilogramov rži. Pomladi je zadruška nabavila novo seme krompirja, in sicer kakovostni vrsti Saskija in Bitnje, ki je bogato obrodilo. Pridelani krompir bodo obdržali za seme in z njim pri-

hodnjo pomlad zasadili večje površine zemlje. Letošnje poskušnje sajenja heterozne koruze so dobro uspele in kmetje so se odločili, da jo bodo odslej gojili v večjih količinah. Zadruška je tudi nabavila piščance boljše pasme, ki ji pravimo »štajerka«. Vzreja teh piščancev je dala dobre rezultate in začela krepko izpodirivati vzrejo perutnine slabše kakovosti.

V program dela za prihodnje leto je kmetijska zadruška vključila ureditev nadaljnjih 10 ha sa-

dovnjakov, če ji bo uspelo združiti več manjših parcel, ker samo tako bo možno uspešno izvajati sodobne agrotehnične ukrepe ter kalcificiranje vsaj 10 ha zemljišč. Nadalje bodo začeli s sistematično selekcijo živine, s kontrolo molznosti, nabavili pa bodo tudi plemenske telice. Vse to pa bo možno izvesti le s tesnim sodelovanjem zadruge in kmetovalcev.

Člani združnega sveta so temeljito razpravljali o programu in se predvsem zavzeli za kooperacijo in načrtno izvajanje vseh nalog, ki niso majhne, so pa uresničljive, če bodo sodelovali vsi. Združni svet je tudi odobril nabavo novih strojev, predvsem kosilnic, sejalnic in žage.

Za predsednika prvega združnega sveta so izvolili Lovrenca Zadnika in devetčlanski upravni odbor zadruge, ki bo po mnenju združnega sveta sposoben uspešno voditi zadruško.

A. M.

BUKOVJE

V Bukovju pri Postojni so po govoru Marijana Kalištra o pomeni 29. novembra za jugoslovanske narode priredili akademijo, na kateri so sodelovali pionirji osnovne šole in drugi vaščani. Nastopil so recitatorji in glasbeniki, največ priznanja pa so poželi izvajalci enodejanke »V ječi«.

P. V.

Omogočimo tehnično vzgojo mladine

V Postojni vlada tako veliko zanimanje za šolsko in izvenšolsko tehnično vzgojo mladine, da bo potrebno organizirati več tečajev in krožkov za radioamaterje, radiotelefiste, fotografe in tečaj za splošno tehnično vzgojo. Pri tem pa povzroča največ težavo ureditev delavnice in nabava opreme. Občinski odbor Ljudske tehnike je v ta namen že nakazal 30.000 din, pa tudi okrajni odbor Društva prijateljev mladine namerava prispevati znatna denarna sredstva. Predavateljskega kadra je dovolj, saj bodo sodelovali tudi pripadniki JLA.

Teže bo s prostori. V obeh šolskih poslopijih ni moč dobiti niti skromne sobice za shrambo polizdelkov in končnih izdelkov, ki jih pripravijo učenci med rednimi učnimi urami tehnične vzgoje na osemletki. Ljudska tehnika ima za sedaj možnost, da si uredi delavnico v delu dnevnice sobe v Dijaškem domu, kar bo za nekaj časa zadostovalo potrebam, vendar je že sedaj potrebno razmisliti o ureditvi lastnih prostorov na primernejšem mestu. Ne sme namreč priti do oviranja študija gojencev Dijaškega doma, po drugi strani pa mora biti v delavnici dovolj prostora tudi za organiziranje dopolnilnega tečaja ročnih spretnosti za učitelje.

Ta mesec si bodo učenci višjih razredov osemletke ogledali delovni proces v podjetjih LIV in LIP ter delo v postojnski pošti. Tako bodo ekskurzisti podrobno seznanjeni s praktičnim delom v obratih in si pridobili izkušnje za utrjevanje svojega tehničnega znanja.

M. M.

Novo politično vodstvo na Krasu

(Nadaljevanje s 1. strani)
raznoterimi vejami in oblikami je bilo tisto torišče dela, na katerem so se organizacije SZDL in njihovi člani največ udeleževali. In tudi na drugih področjih družbene dejavnosti, kot so pravosvetja, šolstvo, zdravstvo, telesna vzgoja, družbeno upravljanje itd., sta prišli do izraza aktivnost in vpliv SZDL. Zato ni čudno, da so bili doseženi številni vidni uspehi ne samo pri gradnji novih objektov, ustanavljanju novih društev, pač pa tudi pri utrjevanju že obstoječih oblik družbene dejavnosti in pri dajanju novih pobud za vsakodnevno prizadevanje za izgradnjo lepšega in boljšega življenja delovnih ljudi. Res je, da marsikdaj nekatere organizacije SZDL niso bile ob vsakem času glavna gibalna sila življenja na vasi. Ponekod še ni prave povezanosti med osnovnimi organizacijami SZDL in drugimi družbenimi organizacijami. Taki primeri so deloma v Divači, Lokvi, Štorjah, Stanjelu in v nekaterih krajih na Komenskem.

Zelo zanimivo je bilo poročilo sekretarja občinskega komiteja ZKS Sežana Alfonza Grmek, ki je bil izvoljen za novega predsednika občinskega odbora SZDL. Po izčrpnem pregledu svetovnega položaja in orisu vloge naše države v mednarodnem življenju in njenih odnosov do socialističnih dežel, katerih vodstva si dajejo duška v blatenju naporov naših delovnih ljudi pri gradnji socializma, se je tovariš Grmek dotaknil nalog SZDL predvsem v zvezi z nadaljnjim razvojem kmetijstva.

Kraško področje je razdrobljeno na majhne privatne parcele.

Vsaka načrtna in strojna obdelava zemlje je skoraj nemogoča. Tudi delovne sile je vedno manj. Industrijska središča postajajo vse bolj obdružena, kar pomeni, da bo moralo kmetijstvo dati vedno več pridelkov na trg. Zato bo potrebno povečati obseg proizvodnje in izboljšati kakovost pridelkov. To bo možno edino v sodelovanju privatnih kmetičkih proizvajalcev s kmetijskimi zadrugami, ne da bi bilo pri tem okrnjeno lastništvo zemlje. Zadruge naj zato nudijo stroje in druga sredstva, kmetje pa zemljo, ki je in bo ostala njihova last. Kjer je možno, je treba ustanoviti večje komplekse za gojitev določenih kultur in za cenejšo obdelovanje zemlje. Člani SZDL v združnih svetih morajo biti agitatorji in mobilizatorji akcije za pritegnitev vsakega posameznega proizvajalca v socialistično sodelovanje s kmetijsko zadrugo. Čimprej bo potrebno izdelati akcijske plane za vsako vas posebej, da bodo vaše organizacije skupno s krajevnimi odbori razpravljale o njih na zborih volivcev. Potrebno bo uvesti tudi načrtno vzrejo goveda sivorjave pasme in povečati krmino bazo.

Tudi v podjetjih in v obrti bo potrebno storiti vse za odpravljanje pomanjkljivosti, ki ovirajo hitrejši gospodarski razvoj bodoče občine. Te naloge pa bodo lahko izpolnjene le tedaj, če bodo organizacije SZDL začele s sistematično politično ideološko vzgojo članov del. svetov, upravnih odborov in organov družbenega samoupravljanja v duhu programa Zveze komunistov Jugoslavije, ki je obenem tudi program SZDL.

-er

Kaj ni prav pri setvi hibridne kuruze

V naši državi se močno širi setev hibridne kuruze zgolj zato, ker daje ob istočasnem izvajanju vseh sodobnih agrotehničnih ukrepov zelo visoke hektarske donose. In kakor ima vsaka dobra stvar tudi slabe strani, velja spregovoriti o letošnjih izkušnjah njenega sejanja.

Zaradi suše in zanemarjanja načel sodobnega poljedelstva je letošnji marsikateri kmetovalec koprškega okraja pridelal malo kuruze. Vzrok temu je, da so kmetje v glavni sejalni sorti Wisconsin 355 A, ki je precej pozna in zato močno podvržena vplivom suše. Da ne bi tudi prihodnje leto našletili na podobne težave, je Združna poslovna zveza v Ilirski Bistrici v teh dneh sklicala sestanek kmetijskih strokovnjakov in proizvajalcev, analizirala vzroke, ki so neposredno vplivali na letošnji količinski in kakovostni nezadovoljivi pridelek kuruze ter sestavila plan setve kuruze na področju kmetijskih zadrug v Košani, Premu in Ilirski Bistrici.

Prva ugotovitev je, da teren ne ustreza povsod setvi kuruze in da razdrobljenost zemljišč zelo škoduje njeni smotrni obdelavi. Zato bodo najprej združili manjše

poljedelske površine v večje, si tako zmanjšali stroške obdelave in temeljito proučili, kakšna sorta najbolj ustreza določenemu terenu. Nato bodo te površine zasejali in jih skrbno gnojili, ker je le s takim načinom kmetovanja možno pridelati 60 do 70 stotov kuruze na hektar in ne samo 25 stotov, kot je sedanje petletno povprečje. Da ta trditve drži, dokazuje kmeta Gabrijel in Ivan Vičič v Zarečici, ki sta letos kljub nepopolnemu izvajanju agrotehničnih načel pridelala na hektar 50 stotov hibridne kuruze.

Vse dosedanje izkušnje s setvi-jo hibridne kuruze pa narekujejo tudi tesnejše sodelovanje med kmetijskimi zadrugami in neposrednimi proizvajalci. To sodelovanje bo najprej dobilo konkretno obliko prihodnjega pomlad na področju kmetijskih zadrug v Ilirski Bistrici, Premu in Košani, kjer bodo posejali približno 50 ha kuruze sorte Wisconsin 270 in jo skrbno gojili.

»SLOVENSKI JADRAN«
v vsako hišo
Slovenskega Primorja

TOMOS V TUJINI

V Patrasu na Peloponezu v Grčiji je bilo pred kratkim ustanovljeno predstavništvo tovarne motornih koles TOMOS. To je prvo predstavništvo te tovarne v inozemstvu.

Po vsej Grčiji in po državah Bližnjega vzhoda vlada veliko zanimanje za izdelke TOMOS, posebno za mopede COLIBRI in za stabilne univerzalne motorje UMO-05. Pričakovati je tudi, da bo tovarna TOMOS v Grčiji odprla nekaj servisnih delavnic za popravila motornih koles svojega izdelka.

NAMIZNI TENIS

Tudi Koprčani na državnem prvenstvu

Za praznike je bilo v Kočevju republiško tekmovanje v namiznem tenisu, ki je služilo kot priprava za bližnje državno namiznoteniško prvenstvo (od 12. do 14. decembra v Ljubljani).

Tekmovanja so se udeležili tudi Koprčani, ki so dosegli vrsto presenetljivih uspehov. Na prvem mestu je treba povedati, da je zasedla ženska ekipa (Slavica

Horjak in Katka Šalamun) tretje mesto med dvanajstimi ekipami. Koprčanke so izgubile v polfinalu s slovenskim prvakom kranjskim Triglavom, predvsem zaradi pomanjkanja rutine. Najbolj zanimivo je bilo srečanje med slovensko prvakinja Plutovo in Šalamunovo. Borba je bila vsekozi izenačena in je Koprčanka izgubila s tesno razliko dveh točk. Šalamunova je razen tega osvojila tudi tretje mesto v kategoriji mladink med 24 udeleženkami. Izgubila je v polfinalu z odlično Petračevo iz Raven.

Izreden uspeh je dosegla tudi mladinska ekipa Kopra v postavi Korošec, Kumar, Mahne in Toni, saj je zasedla med šestnajstimi ekipami tretje mesto. Koprčani so med drugim premagali Ljubljano s 5:3, v polfinalu pa so izgubili z zmagovalcem Fužinarjem z 1:5.

V drugih disciplinah so imeli Koprčani manj uspehov, ker so

nastopili oslavljeni. Članska ekipa je nastopila brez Stadine in je izpadla že v predtekmovalnih. Izgubila je z Ilirijo 1:5.

Uspeh mladih koprskih igralcev je presegel vsa pričakovanja. Kljub neugodnim pogojem (nimajo niti lastne dvorane) so se prelinili v vrh slovenskega namiznega tenisa in bodo letos prvič po ustanovitvi društva tekmovali na državnem prvenstvu. Razen tega je Koper dobil ponudbo, da organizira prihodnje leto mednarodno mladinsko državno prvenstvo v namiznem tenisu ter mednarodni turnir v avgustu s sodelovanjem Danske, Belgije, Zahodne Nemčije, Švedske in Jugoslavije. Namiznoteniška podzveza pa bo lahko ta predloga sprejela le v primeru, če ji bodo zagotovili sredstva. Prav bi bilo, da bi se pozanimale tudi turistične organizacije, saj gre za dve kvalitetni prireditvi, ki bi brez dvoma imeli tudi svoj turistični pomen.

Zakaj ne tudi drugod tako?

Ob Dnevu republike so v Izoli odprli delavski športni center, na katerem je kar devet športnih igrišč. Zdaj so v Izoli na široko odprta vrata za razvoj telesne vzgoje zlasti med šolsko mladino in delovnimi kolektivi.

Primer Izole jasno kaže, da sredstva niso vse. Res so precej prispevale gospodarske in druge organizacije, toda brez štirih tisoč prostovoljnih delovnih ur v vrednosti pol milijona dinarjev igrišč ne bi bilo, ali pa bi bilo treba čakati več let. Toda velika večina prebivalcev je razumela, da je šport nujna, vsakodnevna potreba delovnega človeka in da je treba, če je sredstev premalo, priskočiti na pomoč tudi s prostovoljnim delom. Samo vajenci industrijsko kovinske šole so prispevali 1200 prostovoljnih delovnih ur.

Prav bi bilo, da bi primeru Izole sledila tudi druga večja

mesta koprškega okraja, zlasti tista, ki čakajo samo na sredstva. Prepričani smo, da bi prebivalstvo, zlasti pa mladina, povsod rado pomagalo in da bi lahko tudi s skromnimi sredstvi mnogo naredili.

ENOSOBNO komfortno stanovanje v Ljubljani zamenjam za večje (novejše) v Kopru. Ponudbe pod takoj ali pozneje na upravo lista.

INŠTRUIRAM gimnazijce v angleščini, francoščini in nemščini. Naslov v upravi lista.

V LOKVI PRI DIVAČI (v župnišču) je naprodaj gik — 13.000 din — in kmečki voz za 10.000 din. Ponudbe in ogled ob nedeljah.

DVOKOLESA od 7.000 — dalje, **CIKLOMOTORJI** od 44.000 — dalje ter **VESPE in MOTORJE**, nove in rabljene Vam nudi trdka **MARCON**, Trst, ulica Pietà 3. Pošiljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

VISOKA ZMAGA TOLMINA V ILIRSKI BISTRICI

Zaradi praznikov je redno kolo Primorske nogometne podzveze odpadlo. Na sporedu je bila samo zastala tekma Partizan — Tolmin v II. Bistrici. Gostje so slavili visoko zmago 8:2 in se tako povzpeli na četrto mesto na lestvici. Uspehi Tolminčanov so nedvomno največje presenečenje letošnjega primorskega prvenstva, saj ni nobeden računal, da se bo novinec znašel med vodilnimi enajstoricami.

LESTVICA

Nova Gorica	10	9	1	1	52:15	19
Tabor	10	7	1	2	31:18	15
Postojna	9	6	2	1	26:8	14
Tolmin	10	4	4	2	32:20	12
Primorje	10	5	2	3	27:19	12
Koper	10	5	1	4	21:27	11
Sidra	9	4	2	3	21:10	10
Anhovo	10	3	1	6	17:23	7
Rudar	10	2	1	7	27:38	5
Branik	10	2	1	7	12:28	5
Adria	10	2	1	7	13:35	5
Ilirska Bistrica	8	0	1	7	10:43	1

Predzadnje kolo bo na sporedu v nedeljo, 7. decembra. Pomerili se bodo v Mirnu Adria — Ilirska Bistrica, v Postojni Postojna — Tabor, v Ajdovščini Primorje — Nova Gorica, v Anhovu Anhovo — Rudar, v Novi Gorici Branik — Sidra in v Kopru Koper — Tolmin.

OBRATNA ZBORNICA ZA OKRAJ KOPER

obvešča vse delavce, zaposlene v obrti, da se bodo strokovni tečajji in predavanja za vse obrtne stroke začeli v mesecu januarju 1959 v Kopru, Sežani in Postojni. Interesenti naj se prijavijo pisмено na naš naslov.

Rok za prijave je do 25. decembra 1958. Po tem roku se prijave ne bodo več sprejemale.

Namen teh tečajev je dvig strokovno-teoretičnega znanja naših obrtnih delavcev.

Radio KOPER

NEDELJA, 7. decembra
8.00 Kmetijska oddaja: »Mehanizacija kmetijskega gospodarstva« — Pogovor med agronomom in Drejso — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Najraje si zapojemo: »S pesmijo in besedo po Postojnskem« — 9.20 Zabavna glasba — 13.30 »Za našo vas« — 14.15 Igra kvintet Avsenik — 14.30 Sosedni kraji in ljudje — 15.00 Vesti — 15.15 Glasba po željah.

PONEDELJEK, 8. decembra
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 14.30 Sportna oddaja — 14.40 Od melodije do melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.20 Slovenske narodne

TOREK, 9. decembra
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Odlomki iz oper — 14.20 Sola in življenje: »Med mladimi telovadci v Sežani« — 14.40 Lahka glasba — 15.00 Vesti.

SREDA, 10. decembra
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Okno v svet — 14.45 Filmska glasba — 15.00 Vesti.

ČETRTEK, 11. decembra
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Madžarske melodije — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci: »Govori predsednik OLO Nova Gorica Karmelo Budihna«.

PETEK, 12. decembra
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domače aktualnosti: »Delovni učinek in nagajevanje«.

SOBOTA, 13. decembra
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Kulturni obzorik — Jugoslovanska filmska glasba — 15.00 Vesti.

Barbo Vane pravi...

Obljubil sem vam zadnjič, da pogledamo malo tudi na Postojnsko in v Brkine — vidite, da se še spomnim. Pod Nanosom me v dveh krajih že dalj časa nagovarjajo, naj bi fotografiral in kot ilustrirano vest v moji rubriki objavil nekaj zgodovinskih napisov po hišah, da jih ne bi zob časa popolnoma uničil in da ne bi kar tako zapadli pozabljenju. Soglašam s tem, kar zadeva na primer velikanski napis iz časov premile fašistične okupacije v Hruševju oziroma »SLAVIGNI«. Premile pravim, zakaj če bi to ne bila, bi verjetno Hruševci že poskrbeli, da bi napis poslali za črnosrajčniki.

Drug tak napis imajo v Senožčah na bivši »birreriji«. Menda je s svojo mogočno neizbrisljivostjo povzročil ponovne apetite po svežem pivu iz prve roke, vendar pa so vaščane na žalost prehiteli Rečani s svojo novo pivovarno in zato res ne kaže drugega, kakor lepo zradirati ADRIO in popraviti omet ter tudi sicer vsaj po »ta velikem« popraviti in urediti vse senožeške fasade, ki kažejo prav nespodobno številnim tujcem svoja polomljena rebra.

Kar zadeva okupacijo, je verjetno še nekateri ne morejo pozabiti ali pa se jim zdi bolj imenitno sploh vse, kar diši po tujem. Tako se je neka gospa v Postojni pred nedavnim podpisala na uraden dokument kar Ambrosio; ko sem to videl, sem se nehote spomnil na fašističnega generala, ki ga leta 1941 okupiral Ljubljano, čeprav vem, da ta gospa ne more biti v nobenem sorodu z njim — še po jezikovni skupini ne.

No, in če se na hitro preselim v Brkine, moram seveda nujno na kmetijsko sadjarsko področje. Malo sem povprašal, kako je z letošnjo letino, pa so mi povedali, da še kar gre, saj so kljub razmeroma obilnemu pridelku hitro prodali jabolka in krompir. Samo nekateri »pametnejši« čakajo višjih cen in — gnilobe na spomlad.

Tam sem tudi ugotovil, kako prebito bistri so Slivarci. Ker jih prihajajo obiskovat Tržačani, ki »obrajtajo« dober pršut in kar še gre zraven, so si strele zamislili, da kotanjasta in raztrgana cesta pospešuje apetit, ker razruka želodce, prej ko se pripeljejo v vas; zato se seveda nihče ne zanima za popravilo te ceste. Menda tudi v Butalah ne bi uganili boljše — kaj pravite? Le to mi ni jasno, kako si potem tako pridobljeni dobiček Slivarci razdelijo z Rudijem — morda bodo tudi do kdaj pojasnili. Bojim se le, da bodo Tržačani to taktiko pogruntali; vse bo prav, če bodo zaradi tega samo prodali avtomobile in si nabavili jezdne konje; če pa bodo zaradi tega preusmerili svoje izlete kam drugam; tedaj pa — adio dobiček.

Precej se po ilirskobistriškem predelu govori o setvi heterozne koruze in o kooperaciji zadrugamet v tej zvezi. Nepričakovano pa se je pojavil tretji nepredvideni kooperant, ki je odločno zmešal šreno prvotnima pogodbenikoma. To je namreč divji prašič, ki ga v Zabičah, Jelšanah, Novokračinah, Sušaku, Zemonu ter celo v Celjah, Prelozah, Suhorju in drugod prav nič ne brigajo pogodbeni odnosi in kar po

Kino

KOPER — 5., 6. in 7. decembra ameriški barvni film ZELJA; 8. in 9. decembra ameriški barvni film ZGODBA O JOLSONU; 10. in 11. decembra italijanski film NJIHOVE ZABLODE.

IZOLA — 6. in 7. decembra ameriški barvni film CLOVEK BREZ ZVEZDE; 10. in 11. decembra jugoslovansko-francoski barvni film MIHAJLO STROGOV.

SEČOVLJE — 6. decembra italijanski film BRANIM SVOJO LJUBEZEN; 7. decembra italijanski barvni film CASTA DIVA; 11. decembra ameriški barvni film ZELJA.

SMARJE — 6. decembra italijanski barvni film CASTA DIVA; 7. decembra italijanski film BRANIM SVOJO LJUBEZEN; 10. decembra ameriški barvni film ZELJA.

SKOFIJE — 6. decembra italijanski film SMO LJUDJE ALI KAPLARJI; 7. decembra jugoslovanski film VII. KONGRES ZKJ; 10. decembra italijanski film SLEPA S SORRENTA.

DEKANI — 6. decembra nemški barvni film NI PROSTORA ZA DIVJE ŽIVALI; 7. decembra italijanski film SMO LJUDJE ALI KAPLARJI.

SEZANA — 6. in 7. decembra angleški film RIHARD III; 9. in 10. decembra italijanski film SMO LJUDJE ALI KAPLARJI; 11. in 12. decembra francoski film PRIMER DR. LAURENTA.

PIRAN — 6. in 7. decembra ameriški barvni film GOSPODAR BELANTRAE; 8. in 9. decembra ameriški barvni film GRAND HOTEL; 10. decembra ameriški barvni film SRCU MLADIH; 11. in 12. decembra italijanski film UMBERTO D.

PORTOROŽ — 5. in 6. decembra ameriški barvni film GOSPODAR BELANTRAE; 7. in 8. decembra ameriški barvni film GRAND HOTEL; 9. in 10. decembra ameriški barvni film SRCU MLADIH; 11. in 12. decembra francoski film OČKA, MAMICA, MOJA ŽENA IN JAZ.

Pismo uredništvu

Tovariši urednik,

v Skocjanu pri Kopru je naselje, v katerem živi več kakor 40 družin. Večina njihovih družinskih članov je zaposlena v Kopru ali pa kakorkoli že vezana na večkratne vsakodnevne opravke v mestu. Zato si ti občani upravičeno želijo, naj bi podjetje Slavniki spremenilo vozni red mestnega avtobusa tako, da bi na progi Koper-Skocjan-Tomos zapeljal tudi v naše stanovanjsko naselje, kjer je vedno dosti potnikov. Tako bi prebivalci tega dela mesta porabili manj časa za pot v službo in domov. D. M.

svoje gospodari po njihah. Posebno piko imajo bojda čekana-ti kosmatinci na tiste njive, katerih lastniki so lovci, tako da je zabava še večja.

Ko sem se vračal v Koper, so mi na Kozini povedali, kako se veselijo bližnje zime posebno tisti Kozinci in Hrpeljci, ki morajo pogosto čakati na avtobus na križišču, kjer jih burja neovirano opleta. Pravijo, da še vedno niso ugotovili, na koga naj se obrnejo, da bi jim postavil vsaj zasilno barakco, v kateri bi si laže hukali v zmrzle prste.

V Kopru pa so mi povedali in tudi sam sem videl in slišal, kako pozni (ali pa zgodnji) gostje Galebja v veliko veselje okolišnim stanovalcem prirejajo večkrat nočne rabuke, garnirane s petjem in igranjem na harmoniko ter goslanjem (tudi po glavi ali kamor pade). Vsekakor je to neizrabljena priložnost za pobiranje prispevkov socialnemu skrbstvu, pri čemer bi morala priti do izraza kooperacija miličnik-sodnik za prekrške.

In še na stolpno uro so hudi Koprčani — tisti namreč, ki svoje nimajo ali pa jim je pokvarjena. Velikanka namreč zadnjega nekaj časa bije ure in četrtinke, kakor se ji pač poljubi in kar nič v skladu s pravim dnevnim časom. Pravijo, da tudi v tem primeru skoraj ni zdravila — urarji sicer so, nihče pa ne ve, kdo naj bi jih za popravilo plačal — ura pa le gre in bije po svoje.

Pritožbe iz Pirana moram že pustiti za drugič, ker sem že s tem prekoračil svojo tedensko normo. Zato vas, dragi prijatelji, prav lepo pozdravljam in vam do prihodnjega svidenja v mojem kottičku želim mirno spanje!

Vaš Vane

OBALNA PLOVBA KOPER

ZIMSKI PLOVNI RED

(veljaven od 10. XI. do preklica)

Proga št. 1	Vozi ob delavnikih		
	I	II	III
Koper	08.00	12.30	18.00
Ankaran	08.15	12.45	18.15
Turist	08.25	12.55	18.25
Valdoltra	08.35	13.05	18.35
Koper	08.55	13.25	18.55

Vozi ob nedeljah in praznikih

Proga št. 1	I		
	I	II	III
Koper	08.40	12.30	15.30
Ankaran	08.55	12.45	15.45
Turist	09.05	12.55	15.55
Valdoltra	09.15	13.05	16.05
Koper	09.35	13.25	16.25

Vozi ob delavnikih

Proga št. 2	I		
	I	II	III
Koper	10.00	14.15	18.00
Valdoltra	10.15	14.30	18.15
Turist	10.25	14.40	18.25
Ankaran	10.35	14.50	18.35
Koper	10.55	15.10	18.55

Vozi ob nedeljah in praznikih

Proga št. 2	I		
	I	II	III
Koper	10.00	14.15	18.00
Valdoltra	10.15	14.30	18.15
Turist	10.25	14.40	18.25
Ankaran	10.35	14.50	18.35
Koper	10.55	15.10	18.55

POTNIŠKA TARIFA

za progo

Koper—Ankaran—Turist—Valdoltra

—Koper

Ankaran Turist Valdoltra Koper

Koper 40.— 50.— 50.— —

Ankaran 20.— 20.— 40.—

Turist 20.— 50.—

Valdoltra 50.—

Otroci do 4. leta brezplačno.

Otroci od 4.—10. leta in vojniki

20 din.

Mesečne karte:

Koper—Ankaran—Koper

ali Ankaran—Koper—Ankaran

za 26 dni v mesecu 1.770 din

za 30 dni v mesecu 2.160 din

Koper—Turist—Koper

ali Turist—Koper—Turist

za 26 dni v mesecu 2.340 din

za 30 dni v mesecu 2.700 din

Koper—Valdoltra—Koper

ali Valdoltra—Koper—Valdoltra

za 26 dni v mesecu 2.340 din

za 30 dni v mesecu 2.700 din

Mesečne karte izdaja uprava podjetja

Koper, Mladinska ulica 1

c380, PZ c eniatā rdgove umlhwō

KONCERT ŠPANSKIH PLESOV

IN PESMI Pepite Perez in Ma

nola Montez

Nedelja, 7. decembra, ob 17. uri

v Izoli in ob 20. uri v Piranu

Ponedeljek, 8. decembra, ob 16.

in ob 20. uri v Kopru

Upravni odbor KMETIJSKE ZADRUGE IZOLA razpisuje

licitacijo za prodajo karamboliranega 4-tonskega kamiona znamke »Mercedes«, tipa 4400 — Cena 1.690.000 din

Licitacija bo na upravi Kmetijske zadruga v Izoli 10. decembra 1958 ob 10. uri

Komisija za sklepanje in odpovedi delovnih razmerij Gradbenega podjetja »GRADBENIK« Izola razpisuje naslednja delovna mesta:

STROJNEGA TEHNIKA Z DALJŠO PRAKSO

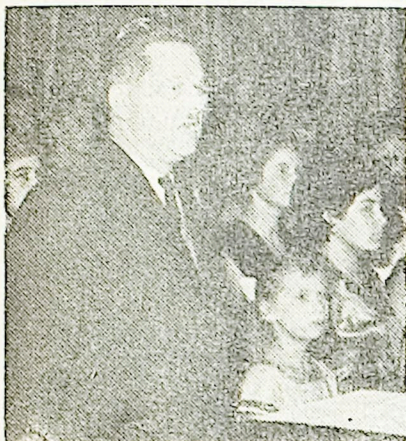
OBRATNEGA ELEKTRIČARJA S PRAKSO

Pismene ponudbe pošljite na naslov GP »Gradbenik« Izola do 20. decembra 1958

OB PODELITVI POKALA »LJUDSKE PRAVICE« TVD PARTIZAN PIRAN

Zasluzeno priznanje skupnim naporom

Dan republike so letos v Piranu še posebno slovesno praznovali. Zvečer pred 29. novembrom se je okrog 1000 prebivalcev Pirana zbralo v gledališču Tartini, da bi čestitalo članstvu Partizana k visokemu priznanju. Sprejeti pokal »Ljudske pravice, najbolj-šemu društvu Slovenije je izreden dogodek, ki pa je bil enako pomemben za člane društva kot za vse prebivalstvo. Uspehi so bili namreč plod množičnosti in

Predsednik TVD Partizan Piran Milan Cirk se je zahvalil za pokal in orisal prizadevanja piranskih telovadcev za dvig telesne kulture v piranski občini

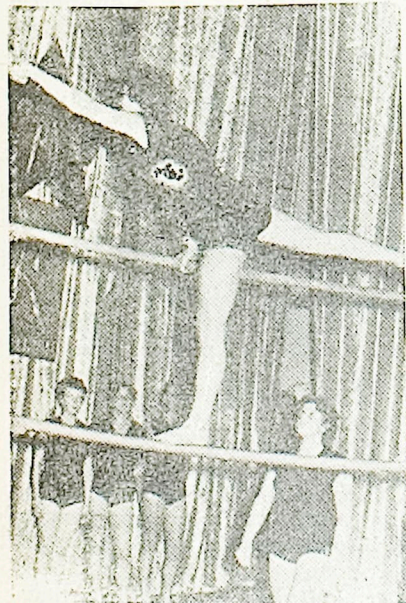
najtesnejšega sodelovanja društva z vsem prebivalstvom.

Slovesnost v Piranu je bila pred številnimi gosti, med katerimi je bil tudi sekretar okrajnega komiteja ZK Koper Albert Jakopič-Kajtimir. Najprej je govoril o pomenu praznika predsednika piranske občine Davorin Ferligoj, ki je društvu tudi čestital k doseženemu uspehu in mu obljubil nadaljnjo pomoč. Nato je glavni urednik Ljudske pravice Ivan Šinkovec čestital društvu in izročil prehodni pokal predsedniku Milanu Cirku. Nagrajenec sta čestitala tudi v imenu Partizana Slovenije Tomaž Šav-

ROKOMET

Na rokometnem turnirju v Piranu je moška ekipa rokometarjev iz Kopra osvojila prehodni pokal. Na tem tradicionalnem rokometnem turnirju, ki ga v Piranu prirejajo vsako leto v počastitev Dneva republike, so sodelovala društva TVD Partizan iz Kopra in Pirana ter Svoboda in Slovan iz Ljubljane. Končni rezultati tekmovalcev so bili pri članih naslednji: Koper I. 8 točk, Svoboda 5 točk, Piran I. 4 točke, Slovan 3 točke, Koper II. nič točk. Pri članicah: Piran I. 6 točk, Svoboda 4 točke, Slovan 2 točki, Piran II. nič točk.

Po zaključnem tekmovalstvu je predsednik društva TVD Partizan Piran Milan Cirk čestital tekmovalcem k doseženim uspehom in izročil zmagovalcem turnirja prehodni pokal.

Mladinke na bradlji minuli petek v Piranu na akademiji TVD Partizan

nik, v imenu koprške okrajne zveze TVD Partizan pa dr. Svetozar Polič.

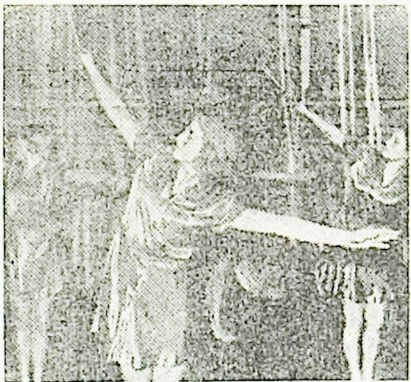
Ob zaključku so nastopili člani društva z devetimi točkami, razen njih pa so prikazali svoje znanje še nekateri vrhunski slovenski orodni telovadci.

Društvo Partizan v Piranu so ustanovili leta 1952. V šestih letih se je moralo boriti s številnimi težavami, med katerimi je treba omeniti zlasti pomanjkanje prostorov, saj nimajo lastnega telovadnega doma, primanjkuje pa tudi letnih igrišč. Kljub vsemu je društvu uspelo razširiti vrste na okrog 300 članov, prav toliko pa je tudi podpornih članov.

Največje uspehe so dosegli letos. Tako so poleti priredili društveni nastop z razvitjem prapora. Tega nastopa se je udeležilo 254 članov, ali 84%. Razen tega so priredili akademijo v Piranu s 16 točkami in 85 nastopajočimi. To akademijo so ponovili v Portorožu v propagandne namene, z istim ciljem pa so priredili še 5 nastopov v raznih krajih s 500 udeleženci.

Piranski Partizan je posvetil tudi vso pozornost razvijanju športnih panog. Tako so organizirali vrsto društvenih tekmovalcev v namiznem tenisu plavanja, rokometu, krosu, streljanju z zračno puško in v mnogoboju v vajah na orodju. Partizan ima odlično rokometno moštvo (moški in ženske), nadalje dobre odbojkarje, košarkarje in veslače. Seveda goje tudi razne druge panoge, med njimi tudi sabljanje, plavanje in dviganje uteži, tako, da se glede pestrosti res le malokatero društvo more meriti z njimi.

Tukaj smo našli le nekaj

Mladinke s kiji na telovadnem nastopu za praznik republike minuli teden v Piranu, ko je tamkajšnji TVD Partizan prejel kot najboljši letos v Sloveniji pokal Ljudske pravice

uspehov najboljšega telesno-vzgojnega društva v Sloveniji. Omenili nismo številnih nastopov v republiškem merilu, sodelovanje na cesti Bratstva in enotnosti, sodelovanje na raznih prireditvah množičnih organizacij itd. Da so vse to dosegli in si med več sto društvu Slovenije priborili prvo mesto, je vsekakor sad velikega truda tako članstva kakor odbora. Vsem je treba iskreno čestitati tudi za zgledno sodelovanje in za visoko moralo, ki je v tem društvu dvigala polet in jih vzpodbujala k novim akcijam. Na Pirančane smo lahko ponosni vsi, zlasti pa prebivalstvo Primorske, saj je temu področju prvokrat po osvoboditvi pripadla čast zmagovalca. Naj bo ta uspeh spodbuda, da se bo telesna kultura na Primorskem še bolj razvila v smeri množičnosti.

Nogometni turnir na čast Dneva republike

Tradicionalni nogometni turnir najboljših primorskih moštev za prehodni pokal predsednika piranske občine je imel letos kaj neugodno obeležje. Najprej bi zahtevali organizatorjem, da so nastopala le tri moštva. Nova Gorica je sicer upravičeno odklonila udeležbo, saj je imela na sporedu finalno republiško srečanje za jugoslovanski pokal z ljubljanskim Odredom, vendar bi lahko povabili neko drugo moštvo. Tako pa je po propozicijah lanske zmagovalce (Izola) počival, Koper in Sidro pa sta morala iti v predtekmovalne zaveze, da se bo zmagovalci naslednji dan spoprijeli s spočitim in boljšim nasprotnikom. Res je sicer Sidro z izredno borbeno in požrtvovalno igro v finalu ovrlo vse račune na papirju, dejstva o slabi letošnji zamisli tega turnirja pa kljub temu ostanejo nespremenjena.

O tekmi Koper—Sidro v Kopru res ni kaj dosti zapisati. Sidro je bilo boljše, vendar se je pomlajeno moštvo Kopra trdovratno upiralo in tekma se je končala brez golov. Slabemu nogometu je nato sledilo še slabše streljanje enajstmetrovk, saj je Koper od petih strelav realiziral le dva, Piran pa tri.

Ob precejšnjem zanimanju občinstva sta se nato naslednji dan pomerila v Izoli Izola in Sidro. Obe moštvi sta prikazali še kar zanimivo igro, zlasti pa je presenetilo Sidro s svojo borbenostjo. Požrtvovalnost Pirančanov je

Direktor in glavni urednik dnevnika »Ljudska pravica« izroča prehodni pokal za najboljše TVD Partizan predsedniku piranskih telovadcev Milanu Cirku

bila končno kronana deset minut pred koncem tekme, ko so izenačili rezultat na 1:1. Na veličko presenečenje igralcev in gledalcev pa je sodnik Mazzuccato gol razveljavil in dosodil kazenski strel proti Sidru. Naj pri tem pripomnimo, da smo se razgovarjali po tekmi z odborniki obeh moštev, vprašali za mnenje igralcev in gledalcev ter ugotovili, da je edini, ki meni, da je gol neregularen, le sodnik Mazzuccato. Kljub temu se je po nekaj minutah igra v Izoli nadaljevala, nato pa je sodnik sedem minut pred koncem tekmo zaključil in odšel z igrišča. Vsa prigovarjanja odbornikov niso nič pomagala.

Sodnik je navedel, da so na njega metali kamenje iz občinstva, kar pa očitno zanikajo. Pač pa je zelo verjetno, da je Mazzuccatu ušla igra iz rok in ni bil več zmožen presojati dogodkov na igrišču.

O incidentu je razpravljala tudi organizacijski odbor turnirja in ugotovil, da je krivda predvsem sodnikova. Zato bi napravili veliko krivico Sidru, če bi obveljal rezultat 1:0 za Izolo, kajti Pirančani so povsem pravilno izenačili in bili v celoti enakopraven partner domačinom. Tekmo bodo ponovno igrali takoj po zaključku primorskega nogometnega prvenstva (21. decembra) v Izoli.

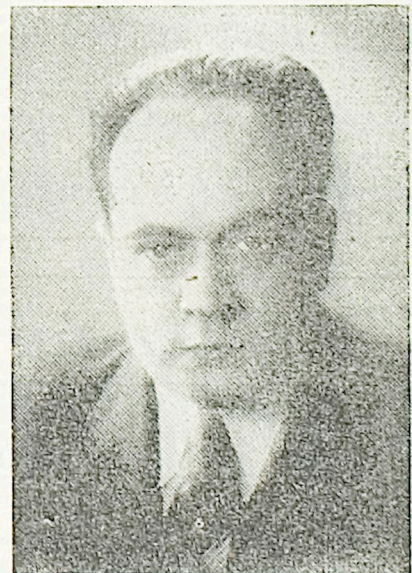
NAŠI SPORTNI PORTRITI

ALEKSANDER LUKEŽ - petdesetletnik

Jadralni šport ob slovenski obali je po vojni tesno povezan z osebnostjo znanega koprškega dentista Aleksandra Lukeža. Korenita sprememba strukture prebivalstva v naših obalnih krajih mu je dala že leta 1946 pobudo za množično gojitev tega športa, ki je bil med Slovenci le malo poznan, saj vse do osvoboditve nismo imeli neposrednega stika z morjem.

Aleksander Lukež je takoj po svojem prihodu v Koper v tedanjem jadralskem klubu Vela prišel do prepričanja, da jadralsvo ni samo šport za osebno zabavo, pač pa lahko v njem vzgojimo slovenski pomorski naraščaj, kadre za bodoče pomorce. Dve leti je bil sekretar jadralskega kluba, sedaj pa je že šest let njegov tehnični vodja. Med tem časom se je klub preimenoval v Jadro klub in

začel zbirati mladino — današnje državne reprezentante v tej športni panogi. Že leta 1955 je bil izvoljen za predsednika republiške jadralske komisije, dve leti kasneje pa za nacionalnega sekretarja SCIRA, to je Mednarodnega tekmovalnega zdru-

Aleksander Lukež

ženja jadrnic klase Sloka. Z vso požrtvovalnostjo se je namreč lotil formiranja flote Slok Slovenije, ki šteje danes osem enot in katere kapetan je Lukež zato, ker je požrtvovalno sodeloval pri polaganju temeljev slovenskega jadralskega.

Medtem ko so se koprške regate leta 1952 udeležili le jadranci iz Kopra in Milja, je zasluga Lukeža in njegovih sodelavcev ter tistih mladih jadrancev, ki jih je vzgojil Jadro klub, da je Koprski regata že leta 1956 dobila mednarodni pomen in je njena najvišja nagrada Koprski plamenec, ki ga vsako leto podeli zmagovalcu Občinski ljudski odbor Koper, uvrščena med največje športne mednarodne nagrade. Republiška jadralska komisija pa je letos zgradila tudi slovensko floto klase Zvezda in tako še poglobila predvsem med mladino smisel za pomorstvo, ki postaja iz leta v leto pomembnejša gospodarska dejavnost našega naroda.

Ko je te dni Aleksander Lukež praznoval 50-letnico svojega življenja, mu k temu jubileju vsi iskreno čestitajo, vsi prijatelji jadralskega športa pa želijo, da bi tudi v prihodnje delal za razvoj slovenskega jadralskega s tako prizadevnostjo, kot je doslej.

Rdeči mrav

Praznovali smo na pohodu

Dogovorili so se, da bomo praznovali 15. obletnico ustanovitve nove Jugoslavije na partizanskem pohodu. Rečeno — storjeno!

Sonec se je že spustilo v morje in prve večerne sence so legale na koprski zaliv, ko so taborniki odreda Srebrnega galeba po vseh potih hiteli na Markov vrh, da tam prižgo partizanski taborni ogenj. Zbralo se jih je preko 150 in v svojih sredih so pozdravili tudi izolske Jadranske stražarje. Največje presenečenje in veselje pa jim je bilo, ko so jim prvoborci pripovedovali svoje dogodivščine iz narodnoosvobodilne borbe. Partizanske, narodne in taborniške pesmi; so donele v noč, ko se je skupina 12 tabornikov in tabornic odpravila, s praporom, na partizanski pohod. Luna jim je razsvetljevala pota, ko so z Markovega hriba krenili proti »Tomasu« in dalje po kolo-vozih proti Smarjem, kjer so jih že pričakovali ob velikem kresu.

Sobotno jutro je bilo oblačno in megla so rosile. Mladih tabornikov pa ni strašilo slabo vreme. Odločili so se in pohod bodo opravili, pa naj dežuje ali sije sonce.

V Pomjanu so obiskali spomenik padlim borcem, zapeli partizansko pesem in že hiteli naprej, preko Glena do Boršta. Spustili so se v grapo, kjer je bil bunker, v katerem je bila komanda mesta Kopra in kjer je

junaške smrti padel njen komandant Franc Planinc-Frenk.

Noč jih je ujela, ko so korakali proti Truškam in Zabavju. Poti niso poznali, morali so spraševati vasčane, kod in kam naj krenejo, da bodo prišli do Gračiča. Cilj jim je bil Gračiča ali Kubeđ.

Po poljskih stezah, po cesti naprej in glej, v daljavi pod seboj zagledajo luči. Ugibajo, kateri kraj bi to mogel biti. Ne vedo odgovora in zato po poti naprej. Prišli so v vas in zvedeli, da so v Kubeđu, torej na cilju. Zadržniki so jih prijazno sprejeli pod streho za eno noč.

V nedeljo zjutraj pa, pot pod noge in naprej. Prva postaja — Hraštovlje in ogled znamenitih srednjeveških fresk. Nato — spust v dolino Rižane in obisk farme bobrov. Dolgo so se zadržali in pod večer krenili naprej. Povzpeli so se na Črni kal in po novi cesti nadaljevali pohod do Kasteleca, kjer so na seniku spočili svoje utrujene noge.

Zadnji dan partizanskega pohoda. Ponedeljek. Danes pa kar naprej, brez daljših postankov in počivanja. Čimprej morajo priti domov v Koper.

S Socerba so se hoteli razgledati po vsej bližnji in daljni okolici, a megla so jim zastirale pogled. Zato naprej, naprej v Osp in nato v Gabrovico. Obiskati so morali partizansko tehniko »Zena«, da bodo videli,

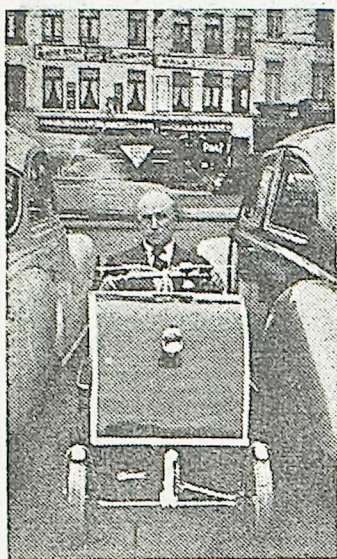
v kakšnih pogojih so v času fašističnega nasilja nad slovenskim ljudstvom delali zavedni borci za svobodo našega naroda. In takšnih borcev je bilo nešteto.

Zopet na pot: Črni kal in od tam na Rožar, kamor so zjutraj odšli iz Kopra taborniki na pogozdovno akcijo. Domenili so se že prej, da se tu dobe, toda »marševci« so bili prekasni in ... nikogar niso več našli. Videli so le novo zasajena drevesa. Torej — tudi ta akcija v proslavo Dneva republike je uspela!

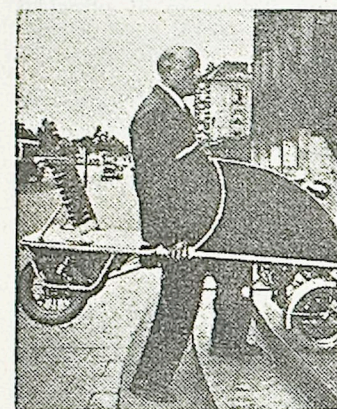
Kam zdaj? Na Tinjan in naprej do Skofij. Zda pa so nekoliko izpremenili smer pohoda. Namesto da bi še odšli preko Hratinov na Murvovec in v Ankarano, so se pridružili Rižani in spremljali njen tok do Izliva. Po novem nasipu so se vrnili domov.

Koprski taborniki so na tem partizanskem pohodu prehodili več kot 80 kilometrov. Za mlade »Srebrne galebe« je bil pohod koristen in poučen, saj so spoznali del svoje domovine in obiskali kraje, znane iz narodnoosvobodilne borbe.

Sklenili so: še več takih pohodov, še več nas mora iti! Saj moramo mi, najmlajši, spoznati svojo veličino in vso težo velike borbe naših očetov, da bomo znali ceniti in očuvati to, kar so nam junaki partizani priborili s svojo krvjo.

V Parizu živi Španec Fernando Ruiz Luciarie je skonstruiral poseben avtomobilček, ki ga vozač poganja z nogami kot bicikel. Avto ima dve prestavi, tako da ga lahko vozač obvladuje z minimalnim naporom. Njegova prednost je v parkiranju na vsakem prostoru (slika zgoraj) in pa v lahkem prenašanju in garažiranju b stanovanju (slika spodaj). Izumitelj poudarja tudi higiensko plat avta in pričakuje, da ga bo lahko zaradi opisanih prednosti kmalu izdeloval serijsko.

IZREDNE MRAVLJE

V Guayani živijo izredno močne mravlje, ki jim pravijo pirati. Pet takih majhnih pravitov lahko zrine z mize veliko silo, ki jo potem odvedejo v svoje oddaljeno skrivališče, kjer jo v miru pospravijo. Pravo nasprotje od njih so amazojske mravlje, ki so tako leni, da se jim niti jesti ne ljubi in so prisilile neko vrsto žuželk, da jim služijo kot sužnji s tem, da hrano prežvečijo in jim jo nato potiskajo v gobčke.

Češkoslovaška mornarica

CSR je povsem kontinentalna država in nikjer ne meji na morje, toliko bolj pa posveča svojo pozornost rečni plovbi. Njene ladje se ne sučejo samo po domači Vltavi,

VAS IZ MORJA

Redkokje je obala tako izpostavljena razdiralnemu delu morskih valov kot Frizijsko otočje na skrajnem severozahodu Zahodne Nemčije. Skozi tisočletja že odnaša Severno morje otoški svet, ki se venomer manjša. Človeška roka je razdiralno delo morja ponekod ustavila, vsemu ne more kaj.

Največji otok v Severnem frizijskem otočju je Sylt. S kopnim ga veže »Hindenburgov nasip«. Ob njem so ljudje v teku nekaj zadnjih let izrgali morju 1300 ha sveta, ki ga je plima venomer zalivala. S skoraj 9 km dolgim novim nasipom so morje oddvojili od ogroženega sveta, ki jim ga je izrgalo pred tri sto leti. Osušili so ga in očistili soli ter zorali. Že lani je obrodila tam prva repica pa oves in ječmen. V 41 hiš so se naselili kmetje, v 14 delavci pri naspih, gradijo še šolo, kovačnico, trgovino in gostilno. Ko bo vse izvršeno, bo stal državni vsak hektar pridobljene zemlje 25 do 30.000 zahodnonemških mark.

PIROVA ZMAGA

Dostikrat beremo ali čujemo ta izraz. Kaj hoče povedati? Pir je bil kralj Epira, današnje grške pokrajine ob Jonskem morju. Umrli je že pred 2230 leti. Mnogo se je bojeval z Rimljani. V bitki pri Asculumu v današnji Apuliji v Italiji leta 279 pred n. št. je zmagal. Njegove izgube pa so bile tolikšne, da je dejal: »Se ena taka zmaga, pa smo vsi izgubljeni!« Bila je torej zelo dvomljiva zmaga, drago plačan uspeh. To je pomen izreka »Pirova zmaga«.

NAJMLAJŠE LADJEVJE

Teoretično ladja dosluži s 25 leti, v praksi je to nekoliko drugače. Vsekakor je delovni učinek mlajših ladij primerno večji kot pri starejših, zato si vsaka pomorska država prizadeva, da bi svoje ladjeve čim bolj pomladila. Po razpoložljivih podatkih je v tem oziru trenutno na najboljšem Francija, kjer so si stare in nove ladje v razmerju 2:3. Med 779 ladjami z nosilnostjo 14,2 milijonov ton, kolikor znaša njen plovni park, je 429 ladij starih največ do deset let, polovica od teh pa niti pet.

Največ imajo Francozi tovrstnih ladij, 558, gradijo jih še 34, za njimi so tankerji, 152 in 14 v gradnji, potniških ladij redne čezoceanske plovbe je 69, dve sta pa še v gradnji.

daleč čez mejo hitijo s tovari po Donavi do njenega izliva pa po Labi do Hamburga in po Odri do Sčtina. CSR trguje danes s šestdesetimi državami. In vodna pot je najhitrejša in najcenejša! Zato tudi velika briga za ladijski naraščaj.

Vzgajajo ga v Dječini ob severni državni meji, v kate-rega bližini Laba zapuša češkoslovaško ozemlje. Zavod se uradno imenuje Industrijska šola za promet in ravnanje z vodnim prometom. Šola je štiri-letna. V prvih dveh šolskih letih je pouk splošnoizobraževalen in le teoretičen, v zadnjih dveh pa se deli na palubni in strojni odsek. Pouk je v pretežnem delu praktičen. Ob zaključku šolanja opravljajo kandidati pismeno in ustno maturo, potem na nastopijo službo na ladiji kot brodarji, krmarji, dispečerji ali strojniki, kasneje tudi kapitani. Študij pa lahko tudi nadaljujejo na pomorskih akademijah prijateljskih držav. Letos so šolo zapustili prvi absolventi.

Zidarjeva plemenitost

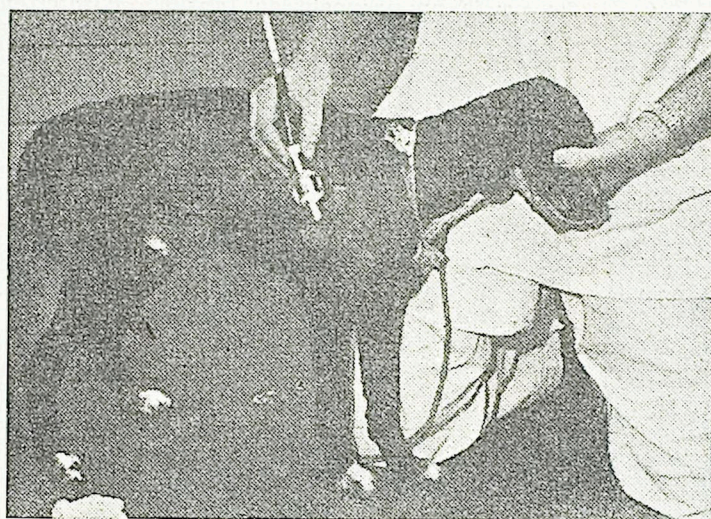
V Franciji se je zgodilo. Nekdo se je hotel znebiti svojega psa in ga je ponoči vrgel v globok prepad. Po čudnem naključju je žival ostala živa in cela. Zgodaj zjutraj je hitel tam mimo neki zidar na delo. Zaslišal je bevskanje in cviljenje iz globeli. V bližnji hiši je dobil nekaj vrvi, povezal jih je drugo z drugo in se po njih spustil v prepad. Preplašeni psiček je pričel lizati roke svojemu rešitelju, ki mu je

Na sliki sta mali petletni Napit in Patrissa Aktinson iz Washingtona — menda edini siamski dvojčici na svetu, ki sta bili s pomočjo kirurškega noža uspešno razdvojeni. Bili sta zrasli na trebuhu. Doma sta iz nekega plemena na Tajlandu, od koder ju je adaptirala družina Aktinson

takoj nadel ime DIK. Splezal je z njim v svobodo in zdaj sta neločljiva prijatelja.

Cim je javnost izvedela za to plemenito dejanje, so pričela zidarju deževati priznanja in zahvalna pisma, denarna nakazila in drugi darovi, društvo za varstvo živali pa je njega in psička povabilo v Pariz, kjer sta bila deležna nadvse priprave sprejema. Tisti dan je DIK prvič lizal čokolado.

Pričujoča fotografija je iz bolnišnice St. Paul v Milanu, kjer proučujejo najhujšo bolezen — raka. Na psu preizkušajo vpliv tabaka na morebiten pojav raka, oziroma sploh vpliv kajenja na pljuča. V ta namen dovajajo psu s posebno pripravo tobakov dim samo v eno krilo pljuč, medtem ko je drugo negovano v normalnih razmerah.

OD KOD IME DECEMBER?

Latinska beseda »decem« pomeni »deset«. Po starorimskem štetju je bil december deseti mesec. Danes ne štejemo več po luninem letu, ki je poznalo le deset mesecev, temveč po sončnem letu. Dvanajsti mesec našega leta pa je vendarle obdržal staro ime december.

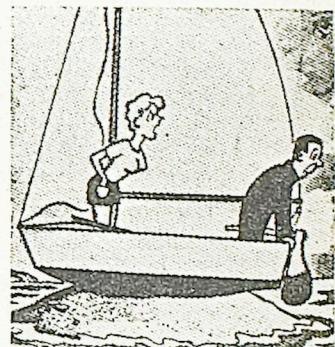
JAPANSKO RIBIŠTVO

Po uradnih poročilih je njihov lanski ribolovni uspeh presenetil Japonce same. Preslegli so ulov zadnjih dveh let za 10 oziroma 13%. Vseh rib in školjk so lani nalovili okrog 5,4 milijonov ton. Zaman ne slovijo kot prvi ribiči na svetu. Imajo pa že po svoji zemljepisni legi vse predpogoje za to.

Nedavno so izumili novo umetno tkivo, lažje in trpežnejše od vseh do sedaj znanih za pletenje ribiških mrež. Nazvali so ga »amilan«. Odlično se je obnesel doma — mreže lažje, tako rekoč neraztrgljive, ne plaš jo rib itd. — zato so se tudi veliki ribolovci na evropskem severu, Norvežani, pozanimali zanje ter si pridobili licenco za proizvodnjo ribiških mrež iz amilana.

KAKO NASTAJAJO PUŠČAVE

Puščave imamo po vseh delih sveta razen v Evropi. Pokrivajo četrtino površja naše Zemlje. Strahotno se širijo leto za leto in uničujejo vsako življenje na svojem robu. Sahara, največja puščava na svetu, se vsako leto pomakne naprej v širini 3200 km, na nekaterih mestih do 50 km globoko. Deloma so nastale puščave po krivdi ljudi samih. Ponajveč so puščave obdane s širokim stepnim pasom, kjer pada toliko dežja, da tam lahko vzdrži trava, grmovje in redko drevje. Gnani od puščave vdirajo v te obrobne predele nomadi s svojimi čredami. Podirajo drevje in sekajo grmovje za kurjavo, njihova živina popase travo do korena, zemlja se izsuši in veter jo počasi odnese. Stejni rob je postal popolna puščava in nomadi gredo naprej ter uničujejo naslednji rob puščave...

— Veliko mojih znancev je že ostalo brez bencina, ti pa si prvi, ki je ostal brez vode!

NAJVEČJI PLAVAJOČI DOK

V Blexenu ob Weseru bodo v kratkem izročili Nemški ladjedelnici d. d. v Hamburgu največji plavajoči dok na svetu. Dolg je 227 m, v širino meri 47 m in lahko prevzame ladje do 65.000 ton, mnogo večje torej kot sta n. pr. »Tina Onassis« in »Ibn Saud«. Opremljen z najnovejšimi tehničnimi pridobitvami in povsem električno krmarjen potrebuje nekaj več kot dve uri, da »spravi na suho« take ladijske velikane. Za ladjedelnico velikanska pridobitev.

Jack London:

SMOKE BELLEW

26

Pes, kateremu je rekel te besede, je dvignil najprej eno, nato drugo sprednjo tace, potem pa je obe z največjo naglico skril v svoj košati rep in zalajal preko ognja.

»Herbert Spencer je bil skoraj štirideset let star, preden je razumel svojo največjo zmožnost in svoje najsilnejše hrepenenje. Jaz pa nisem tako počasen. Meni ni bilo treba čakati niti tridesetega leta, pa sem že spoznal, kje je moje mesto. Tukaj in nikjer drugje. Veš, Rumenko, skoraj si želim, da bi bil rojen kot volčič in da bi bil tvoj in tvojih bratov brat.«

Dan za dnem je vse križem potoval skozi tesni in preko grebenov, ki bi jih bilo težko vtisniti v okvir zemljepisnega črteža. Zdelo se je, kakor bi se bil stvarnik šalil, ko je delal to pokrajino, tako je bilo vse razmetano. Zaman je iskal potok, ki bi resnično tekkel južno proti rekama Mc Question in Steward. Potem je nastala gorska nevihta in silovit metež je začel divjati preko raztrganih gorskih hrbtov. Daleč nad črto, kjer so rastle poslednja gorska drevesa, se je z nadčloveškim naporom dva dni in dve noči brez ognja mučil, da bi našel prelaz v nižjo ravnino. Drugi dan je dospel na rob ogromne stene. Tako na gosto je padal sneg, da ni videl dna kotline, niti se ni drznil spustiti se navzdol. Zavil se je v svoje kožuhe, zbral okoli sebe pse in počival v globini snežnega zameta, ni si pa upal zaspiti. Zjutraj, ko je nevihta ponehala, je zlezal na prosto, da pogleda, kje je. Četrtil milje niže je — čisto razločno je bilo videti — zamrzlo, s snegom pokrito jezero. Na vseh straneh so se krog njega dvigali visoko v zrak ostri špihi. Vse natančno po opisu. Tako je kar na slepo našel bajno jezero Surprise.

»Dobro ime ima,« je zamrmral uro pozneje, ko je dospel do njega. Skupina starih borovcev je bila edini znak rastlinskega življenja ob njegovem bregu. Ko je šel proti njim, se je spotaknil ob tri zasnežene grobove, z obeljenimi koli in nečitljivimi napisi. Ob robu borovega gozdiča je stala na pol podrti koča. Potegnil je zapah in vstopil. V kotu, kjer je nekoč bila postelja iz borovih vej, je ležalo človeško okostje, še vedno zavito v kožuho-vino, ki je bila tudi že razpadla v krpe. »To je bil poslednji potapljač v Jezeru presenečenja,« je sklepal Dimáč, ko je pobral na tleh kepo zlata, tako debelo kot obe njegovi pesti skupaj. Poleg kepe je stala kositrna škaticla za poper, ki je bila napolnjena z zlatim zrnjem, debelim kot lešniki, ki pa ni kazalo nobenih znakov izpiranja.

Ljudska govorica je bila glede vseh podrobnosti tako verna, da je bil Dimáč prepričan, da je bilo to zlato najdeno na jezerskem dnu. Seveda, jezero je bilo na debelo zamrzlo in nedostopno; zato se ni dalo nič storiti. Ko je opoldne odhajal in stal na robu stene, se je za slovo poslednjič ozrl na svojo najdbo.

»Je že dobro, vaša milost,« je rekel. »Le ostanite tam, kjer ste. Če me tisti vaš babbav ne ujame, pridem nazaj in vas osušim. Ne vem sicer, kako sem prišel sem, zapomnil pa si bom pot sedaj, ko odhajam.«

V majhni dolinici je poleg zmazlega potoka in pod varstvom borovcev štiri dni pozneje zanetil ogenj. Nekje v oni beli divjini, ki je ležala za njim, je bilo Jezero presenečenja, toda kje, tega ni vedel. Sto ur se je boril s snežno vihro, ki ga je slepila in z zameti zametala sledove za njim. Ni več vedel, v kateri smeri za njim leži komaj najdeno jezero. Zdelo se mu je, kakor bi se bil pravkar zbudil iz mučne more. Še tega ni vedel, ali so minili štirje dnevi ali cel teden. Spal je s svojimi psi, prerival se je med nizkimi hribi, ki jih je bilo kdo ve kolikokrat, šel je po vijugastih soteskah, ki so se navadno končavale z navpičnimi ali skoro navpičnimi pečinami, in dvakrat se mu je v tem času posrečilo zakuriti ogenj in otaliti nekoliko zmazlega losjega mesa. Zdaj pa je bil tukaj, v varnem zavetju, sit in gorak. Nevihta je nehala in nastopilo je jasno, toda zelo mrzlo vreme. Lega kraja

mu je zopet postala znana. Dolina, po kateri je zdaj prišel, je bila očitno prava in se je vila, kakor treba, proti jugozahodu. Toda Jezero presenečenja je bilo zanj izgubljeno, kakor je bilo izgubljeno za vse tiste, ki so ga bili našli pred njim.

Pol dneva je potoval po potoku navzdol in dospel do doline, po kateri je tekkel nekoliko večji potok. Sodil je, da bo to reka Mc Question. Ustrelil je losa in zopet obložil vsakega psa s petdeset funtov težkim tovorom mesa. Ko se je obrnil navzdol po reki Mc Question, je naletel na sledove sani. Pod sveže zapadlim snegom je bila trdo zgažena pot. Iz tega je sklepal, da je bilo nekje na reki Mc Question ustanovljeno dvoje taborišč in da je najdena sled vezala taborišči med seboj. Očitno je bilo tudi najdeno silišče pri »Dveh kočah« in nižje taborišče je bilo menda pri njem. Zato se je napotil navzdol po reki. Štirideset stopinj pod ničlo je bilo tisti večer, ko se je utaboril, in ko je legel k počitku, je premišljeval, kdo bi neki mogli biti tisti ljudje, ki so našli »Dve kočici«. Zanimalo ga je, če bo naslednji dan dospel do njih. Ob prvem svitu je bil že na poti, sledil na pol zabrisani sledi in s krpami gazil na novo zapadli sneg, da bi se psom ne udaralo.

Tedaj pa je prišlo kakor strela iz jasnega in planilo nanj izza ovinka reke. Zdelo se mu je, da je zaslišal in začutil vse obenem. Od desne je prišel strel iz puške, na rami pa je začutil silovit udarec krogla, ki mu je prevrtila in razparala kožuh, njega samega pa spričo svoje velike brzine zasukala. Opotekal se je nekaj časa na svojih krpljah in lovil ravnotežje. Tedaj pa je zaslišal drugi pok. Krogla je sedaj švignila mimo. Ne da bi čakal, je planil preko snega pod varstvo dreves, ki so stala na bregu, kakih sto čevljev vstran. Strel za strelom je padal in neprijetno ga je dirnilo, ko je začutil, da se mu nekaj toplega pceja po hrbtu.

Splezal je na breg in se skril med drevjem in grmovjem. Psi so mu sledili za petami. Odpel si je krplice, se zleknil po dolgem v sneg ter previdno zrl okoli sebe. Opazil ni ničesar. Tisti, ki je nanj streljal, je mirno ležal med drevjem na nasprotnem bregu reke.